DÖNEM : 1 TOPLANTI : 4

MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

CİLT : 39

101. Birleşim

11 . 5 . 1965 Salı

İçindekiler

	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	**2:3**
2. — Gelen kâğıtlar	**3:4**
3. — Yoklama	**4**
4. — Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları	**4,8**
1. — Tokat Milletvekili Ali Dizman'ın, iller bayındırlık müdürlüklerinde bulunan yol yapım makinalarının Karayolları tarafından geri istenmesinin il ve köy yolları yapımını aksattığı, bu sebeple Bayındırlık Bakanlığının tedbir alması gerektiği konularında demeci	4:5
2. — Trabzon Milletvekili Ahmet Şener'in, bâzı resmî dairelerde bâzı memurların nakil veya işten el çektirildikleri, bunların müfettiş raporuna bağlanmadan yapılmasının doğru olmadığı konularında demeci	5:6
3. — Sayın üyelerden bâzılarına izin verilmesine dari Başkanlık tezkeresi (3/1184)	6
4. — Ankara Milletvekili Ahmet Üstün ve arkadaşlarının, Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluş ve görevleri hakkındaki kanun tasarısı ile Yargıtay kanunu teklifini görüşmek üzere Millet Meclisinin Çarşamba, Perşembe ve Cuma günleri saat 10 dan 13 e kadar toplanmasına dair önergesi	6:7
5. — Giresun Milletvekili İ. Etem Kılıçoğlu'nun, İstanbul Emniyet Teşkilâtında kaçakçılık, hırsızlık, uyuşturucu madde, beyaz kadın ticareti ve bunlarla ilgili konularda inceleme yapmak üzere, Anayasanın 88 nci maddesi gereğince kurulması kabul edilen Meclis Araştırma Komisyonuna üye seçimi (10/19)	7
6. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Devlet Radyosunun TRT Kanunu hükümlerini ihlâl edici tarafsız radyo olmaktan çıkıcı partizan bir davranış içerisinde bulunduğu iddia ve isnatlarının gerçek olup olmadığı hususunu incelemek üzere Anayasanın 88 nci maddesi gereğince bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasına dair önergesi (10/20)	8:36

Sayfa

5. — Görüşülen işler 7

1. — Ege Üniversitesi adiyle İzmir'de bir üniversite kurulması hakkındaki 6595 sayılı Kanunun geçici 4 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları (1/638) (S. Sayısı: 695) 7,40:43

2. — Dışişleri Bakanlığının yabancı memleketlerde görevli telsizcilerin ücretleri hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Plân komisyonları raporları (1/763) (S. Sayısı: 885) 7,44:47

3. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti arasında Hava Ulaştırmasına dair Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Ulaştırma, Dışişleri ve Plân komisyonları raporları (1/617) (S. Sayısı: 856) 7,48:51

4. — Nevşehir Milletvekili Ali Baran Numanoğlu'nun, 1 . 7 . 1964 tarih ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununun 2 sayılı tablosunun V nci bölümünün 18 nci fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (2/803) (S. Sayısı: 934) 7,52:55

5. — İzmir Milletvekili Mustafa Uyar'ın, 2836 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Tarım, Ticaret, Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/527) (S. Sayısı: 807) 8,56:59

6. — 150 milyon liralık madenî ufaklık para bastırılması hakkında 6797 sayılı Kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/651) (S. Sayısı: 725) 8,60:63

Sayfa

6. — Sorular ve cevaplar 36

A — Yazılı sorular ve cevapları 36

1. — Edirne Milletvekili Fahir Giritlioğlu'nun, Keşan Belediyesi tarafından ihaleye çıkarılmış bulunan Dizel Elektrojen Grubu ve Şebeke ıslâhı işinde yolsuzluk yapıldığı hakkındaki söylentilerin mahiyetine dair soru önergesi ve İçişleri Bakanı İsmail Hakkı Akdoğan'ın, yazılı cevabı (7/655) 36:37

2. — Ağrı Milletvekili Rıza Polat'ın, Erzurum - Ağrı uçak seferlerinin bu yıl Yaz mevsiminde tekrar başlatılmasının düşünülüp düşünülmediğine dair soru önergesi, ve Ulaştırma Bakanı Mithat Sancı'nın yazılı cevabı (7/682) 37:38

3. — Mardin Milletvekili Esat Kemal Aybar'ın, 3 Ağustos 1962 günü İkinci Piyade Er Eğitim Kumandanlığı emrine er olarak sevk edilen İsmail Mungan'ın, firar etmiş olup olmadığına dair soru önergesi, ve Millî Savunma Bakanı Hasan Dinçer'in yazılı cevabı (7/695) 38

4. — Bitlis Milletvekili Nafiz Giray'ın, Bitlis ili ve ilçelerinde, 1965 yılı içinde yapılacak ve onarılacak yollara dair soru önergesi, ve Bayındırlık Bakanı Orhan Alp'ın yazılı cevabı (7/700) 38:39

5. — Zonguldak Milletvekili Mehmet Ali Pestilci'nin, Zonguldak İli içinde, 1964 yılında, yapılan köprülerle 1965 yılında yapımı programa bağlanmış bulunan köprülere dair soru önergesi, ve Bayındırlık Bakanı Orhan Alp'ın yazılı cevabı (7/706) 39

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Samsun Milletvekili İlyas Kılıç'ın, orman içinde veya civarında yaşıyan vatandaşlarla Orman idaresinin karşılıklı ihtilâfları yüzünden mahkemeye düştükleri, bunların giderilmesi için Orman Kanununda değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısının biran evvel çıkarılması gerektiği konusundaki gündem dışı demecine Tarım Bakanı Turhan Kapanlı, Meclis komisyonlarında bulunan tasarı hakkında Hükümetin bir şey yapmasının mümkün olmadığı, bu tasarının ve Tahdit Komisyonlarının teşekkülü hakkındaki tasarının biran önce kanunlaşmalarında büyük faydalar bulunduğu yolunda cevap verdi.

İstanbul Milletvekili Fahrettin Kerim Gökay, önceki birleşimde Suriye Devlet Başkanının beyanatını yanlışlıkla Beyrut'ta yapmış olduğunu söylediğini, adı geçen beyanatın Halep şehrinde yapılmış olduğunu bildirdi.

Ege Üniversitesi adiyle bir üniversite kurulması hakkındaki 6595 sayılı Kanunun geçici 4 ncü maddesinin değiştirilmesine dair,

Dışişleri Bakanlığının yabancı memleketlerde görevli telsizcilerin ücretleri hakkında

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti arasında Hava ulaştırmasına dair Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarıları.

1 . 7 . 1964 tarih ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununun 2 sayılı tablosunun V nci bölümünün 18 nci fıkrasının değiştirilmesine,

2836 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifleri ile,

150 milyon liralık madenî ufaklık para bastırılması hakkında 6797 sayılı Kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ikinci defa açık oya sunuldu iseler de, ayırım sonunda yeter çoğunluk sağlanamadığı, gelecek birleşimde bu tasarı ve tekliflerin tekrar oylanacağı bildirildi.

Siyasi partiler kanunu tasarısı üzerindeki görüşmelere bir süre devam olundu.

11 . 5 . 1965 Salı günü saat 15.00 te toplanılmak üzere (saat 18.20 de) birleşime son verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	Kastamonu
Ferruh Bozbeyli	*Sabri Keskin*

Kâtip
Yozgat
Veli Uyar

SORULAR

Yazılı sorular

1. — Adana Milletvekili Hasan Aksay'ın, Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesine verilmek istenen yeni şekilde, Fakültenin tarih ve felsefe lisanlarına sahip mezunlarının, Diyanet İşleri teşkilâtında istihdam olup olmadığına dair yazılı soru önergesi, Devlet Bakanlığına gönderilmiştir. (7/721)

2. — Adana Milletvekili Hasan Aksay'ın, Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Genel Kurulunun 1 . 2 . 1965 tarih ve 34 sayılı Kararı hakkında ne düşünüldüğüne dair yazılı soru önergesi, Başbakanlığa gönderilmiştir. (7/722)

3. — Adana Milletvekili Hasan Aksay'ın, Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesine, Tarih ve Felsefe Uzmanı yetiştirme görevlerinin verilmek istenmesinde Bakanlığın etkisinin ne olduğuna dair yazılı soru önergesi, Millî Eğitim Bakanlığına gönderilmiştir. (7/723)

4. — Eskişehir Milletvekili Şevket Asbuzoğlu'nun, Eskişehir Ticaret Odasında, 2 . 5 . 1965 Pazar günü verilen konferansa dair yazılı soru önergesi, İçişleri Bakanlığına gönderilmiştir. (7/724)

5. — Kırşehir Milletvekili Memduh Erdemir'in, doktorası ve profesörlük unvanı olmıyan Orta - Doğu Teknik Üniversitesi Rektörünün bu durumu konusunda ne düşünüldüğüne dair yazılı soru önergesi, Başbakanlığa gönderilmiştir. (7/725)

2. — GELEN KÂĞITLAR

Tasarılar

1. — Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Teşkilât ve memurları Kanununun bâzı maddelerini değiştiren 4258 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile 4862 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı. (1/856) (Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân komisyonlarına)

2. — Manisa ilinin Çaprazbekir mahallesi 146 No: lu hanede nüfusa kayıtlı Ali Remzioğlu Fatma'dan doğma 1 . 8 . 1928 doğumlu Mehmet Necati Gümrükçüoğlu'nun cezalarının affı hak-

kında kanun tasarısı. (1/857) (Adalet Komisyonuna)

Teklifler

3. — Kars Milletvekili Hasan Erdoğan ve 6 arkadaşının, 506 sayılı Kanunun 118 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi. (2/846) (Sağlık ve Sosyal Yardım, Çalışma ve Plân komisyonlarına)

4. — İzmir Milletvekili Şinasi Osma'nın, 5802 sayılı Astsubay Kanununa ek kanun teklifi. (2/847) (Millî Savunma ve Plân komisyonlarına)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Nurettin Ok.

KÂTİPLER : Nevzat Şener (Amasya), Nurettin Akyurt (Malatya)

BAŞKAN — Millet Meclisinin 101 nci birleşimini açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacak. Sayın üyeler lûtfen burada olduklarını yüksek sesle beyan buyursunlar.

(İsimler okunmak suretiyle yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, gerekli çoğunluğumuz vardır, müzakereye başlıyoruz.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1 — Tokat Milletvekili Ali Dizman'ın, iller Bayındırlık müdürlüklerinde bulunan yol yapım makinalarının Karayolları tarafından geri istenmesinin il ve köy yolları yapımını aksattığı, bu sebeple Bayındırlık Bakanlığının tedbir alması gerektiğine dair demeci.

BAŞKAN — Sayın Dizman, il Bayındırlık müdürlüklerinden geri istenilen yol makineleri hakkında gündem dışı söz talebediyorsunuz. Kısa, beş dakika ile mukayyet olmak üzere buyurun.

ALİ DİZMAN (Tokat) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri.

Köy İşleri Bakanlığı kurulunca 16/7/1964 gün ve 6/3349 sayılı Bakanlar Kurulu kararının 2 nci maddesi gereğince, il yollarının yapım ve bakımı Karayollarına, köy yollarının yapımı ve bakımı ise Köy İşleri Bakanlığına tevdi edilmiştir.

Ancak, Köy İşleri Bakanlığının teşkilâtı ve araçları olmadığından, kendisine tevdi edilen köy yolları hizmeti gene eskisi gibi il Bayındırlık müdürlüklerince yapılmağa devam olunmaktadır. Karayolları da, il yolları dolayısiyle genişliyen hizmeti ifa edebilecek surette taazzuv edemediğinden, protokolla il yolları kısmen Karayollarına, kısmen il Bayındırlık müdürlüklerine bırakılmaktadır.

Tokat vilâyetinde mevcut 322 Km. il yolunun 188 Km. si bu seneki protokolla Karayollarına devredilmiş, 130 Km. si ise İl Bayındırlık Müdürlüğünün görevinde kalmıştır. Ne var ki, Karayollarının aldığı yolların tamamı yapılmış ve hattâ bir müddet bakıma dahi ihtiyaç göstermiyen yol olmasına, Bayındırlık Müdürlüğüne terkedilen yolların ise yapılmakta olan yollardan bulunmasına rağmen; Karayolları sanki kendisine yapılacak hizmet tevdi edilmiş gibi Bayındırlık Müdürlüğüne yeni verilmiş yol makinalarını geri istemektedir. Bu makinalar geri verildiği takdirde, bakiye makinalar hurda olduğundan müdürlüğün gücü yarı yarıya azalacak, buna karşılık uhdesine tevdi edilen işlerde bir azalma

olmıyacaktır. Bunun tabiî sonuçu il yolları yapımı duracak, köy yolları yapımında ise eski sür'ati dahi bulmak mümkün olmıyacaktır.

Öğrendiğime göre hemen bütün Türkiye'deki durum budur. Ve hemen bütün valiler bu gerçek karşısında makinaların geri alınmaması için mecburi bir direnme halindedirler.

Köye daha bol hizmet götürebilmek için Bakanlık kurulmasının sonucunun daha az hizmet götürmeğe müncer olması acıdır. Konunun mahallîleştirilmesi, ehemmiyetine bir nakise getirmesi ihtimalini de taşısa, bir örnek arz etmekten kendimi alamıyacağım.

Zile - Amasya il yolu sadece Zile için 22 köyün ve ayrıca Zile ilçe ve Amasya il halkının yıllardan beri ıstırabını duydukları bir konu ve iki yıldır da yapılmağa başlanmış iken, bu hercümerc dolayısiyle inkıtaa uğramak tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Böylece tesviyesi yapılmış, kumu dökülmemiş bir batak halindeki yol, vatandaşa ıstırap verirken, diğer taraftan ilin başarmağa başladığı bir işin Devlete geçince durması, vatandaş nazarında Devlet itibarını zedeleyici bir hüviyete bürünmüştür.

BAŞKAN — Vaktiniz tamamdır Sayın Dizman.

2. — Trabzon Milletvekili Ahmet Şener, bâzı resmî dairelerde bâzı memurların nakil veya işten el çektirildikleri, bunların müfettiş raporuna bağlanmadan yapılmasının doğru olmadığı konularında demeci.

BAŞKAN — Sayın Şener, memurlar üzerinde tâyin ve mahallinde Hükümetin programlarında ilân ve vadetmiş olduğu teminat hilâfına hareket edildiği için, Hükümeti ikaz etmek üzere gündem dışı söz istiyorsunuz. Beş dakika söz veriyorum. Buyurun.

Diğer gündem dışı söz taleplerini tecviz etmeme imkân yoktur.

AHMET ŞENER (Trabzon) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım.

Dördüncü Koalisyon Hükümetinin kuruluşundan bu yana, bir buçuk - iki ay geçmekte olduğu hepimizin malûmudur. Bu zaman zarfında, muhtelif bakanlıklarda ve genel müdürlüklerde muhtelif nakillerin ve tâyinlerin vazifeden el çektirmeye mütaallik hususların ortaya konulduğu da yine hepimizin malûmudur. Bu hususlarda gazetelerde birçok malûmat çıkmıştır, bunların burada tekzibedilmediği de yine malûmunuzdur. (Soldan gürültüler)

Sayın arkadaşım ben gördüklerimi bir muhalefet milletvekili olarak vazifemi yapmakla mükellefim. Hükümeti ikaz ederim. Hükümette bunu yapar, ister yerine getirir, isterse yerine getirmez. Eğer getirirse müteşekkiriz, getirmezse ben milletvekili olarak murakabemi yapmış olurum. Eğer siz de böyle bir haksızlığa vatandaşların veya memurların, hangi partiye mütemayil olursa olsun, ben onun karşısındayım. Yeter ki teftiş bakımından.. (Soldan gürültüler)

BAŞKAN — Devam buyurun efendim.

AHMET ŞENER (Devamla) — Hükümetin programından okuyorum, «tarafsız olacağım. tarafsız olacağım, istikrar kuracağım, seçimi bu atmosfer içinde gideceğim» demiş ve bitaraf olmıya gayret edeceğini programında ilân etmiştir.

Ve memurlar hususundaki kısmını da okuyorum. «Memurlarımız yalnız kanunların emrinde ve milletin hizmetindedir. Görevlerini bu anlayış içinde yerine getirmekteler, tam bir rahatlık ve güvenlikle çalışmak imkânını bulacaklardır. Devlet memurlarının, partizan bir idarenin tatbikçisi haline gelmelerine veya getirilmelerine imkân bırakılmıyacaktır» Ben de Hükümetin bu programı ile beraberim. Ancak soruyorum şimdi, Sayın Başbakandan ve Hükümet üyelerinden soruyorum: Değiştirilmiş olan umum müdür ve memurlar veya bir vazifeli, hangi Hükümet müfettişi ile veya hangi bakanlığın müfettişi ile teftiş ettirilmiş bir fezleke ile bunun alınması ve hattâ Anayasanın 118 nci maddesinde kendisine verilen teminatın, hangisini tesbit ederek alınmış ise lûtfen Sayın Başbakan ve Hükümet üyeleri gelsin söylesinler, desinler ki, «biz falan yerde bulunan umum müdürü veya memuru veya başhekimi alırken veya her hangi bir vazifeliyi alırken biz burada müfettişlere teftiş ettirdik.» (Gürültüler) Eğer bunu söyliyebilirlerse ben burada sözlerimi geri alıyorum. Ama hiçbir teftiş yapılmadan indî düşüncelerle... (Soldan gürültüler)

BAŞKAN — Rica ederim, müdahale etmeyiniz?

Sayın Şener devam buyurunuz.

AHMET ŞENER (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, elbette şimdi siz böyle söyliyeceksiniz. Ben Hükümetten soruyorum. Muhterem arkadaşlarım, eğer Hükümet cevap vermezse yine de Anayasanın bana milletvekili olarak tanımış olduğu hakkı kullanmakla mükellefim. Gazeteler yazmış, tekzip edilmemiştir. (Soldan gürültüler)

BAŞKAN — Rica ederim efendim, hatibe müdahale etmeyiniz.

KEMAL BAĞCIOĞLU (Maraş) — 57 vali değiştirildi.

AHMET ŞENER (Devamla) — 57 vali değiştirilmişse muhalefet milletvekili olarak vazifenizi benim gibi yapardınız, siz çıkar burada haksız olduklarını ispat ederdiniz.

BAŞKAN — Sayın Şener, bir dakikanız var. Lûtfen sözünüzü bağlayınız.

AHMET ŞENER (Devamla) — Sayın Başkan, ben memurların değiştirilmesi eğer hizmet yönünden ise onu, bakan veya Hükümet veya Başbakan hizmet yönünden biz bu değişikliği yapıyoruz der ve onu müfettişlerle de ispat ederler. Aksi takdirde her hangi bir gezide gözünün üzerinde kaşın var değişeceksin, olmaz öyle şey! («Öyle şey yok» sesleri) vardır böyle şeyler. Bunlar keyfî idareye son verilmenin gereğini ortaya koymaktadır. Bu rejimde her koalisyonda üç dört ayda bir koalisyon değişecek ve her vekil geldiği zaman bir umum müdürü iki müdürü değiştirecekse bu memlekette ne memur bulabilirsiniz, ne huzur bulabilirsiniz.

BAŞKAN — Sayın İskenderoğlu...

RECAİ İSKENDEROĞLU (Diyarbakır) — Vazgeçtim.

BAŞKAN — Sayın İskenderoğlu vazgeçmiştir.

3. — Sayın üyelerden bâzılarına izin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi (3/1184)

BAŞKAN — Gündemin sunuşlar kısmına geçmeden evvel, bâzı milletvekillerine izin verilmesi hakkında bir sunuş vardır, onu okutacağım.

Muhterem arkadaşlarım, çok rica ederim, bunu takiben elimizde mevcut bir çok kanun tasarılarının açık oylaması yapılacaktır. Çok rica ederim, salonu terk etmeyiniz.

Genel Kurula

Aşağıda adları yazılı sayın milletvekillerinin hizalarında gösterilen müddetlerle izinleri Başkanlık Divanının 7 . 5 . 1965 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Keyfiyet Yüce tasviplerine arz olunur.

Millet Meclisi Başkanı
Fuad Sirmen

Mardin Milletvekili Vahap Dizdaroğlu, 15 gün, hastalığına binaen, 4 . 5 . 1965 tarihinden itibaren.

Bolu Milletvekili Kemâl Demir, 22 gün hastalığına binaen 19 . 4 . 1965 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Teker, teker okutup oylarınıza arz edeceğim.

Mardin Milletvekili Vahap Dizdaroğlu, 15 gün, hastalığına binaen, 4 . 5 . 1965 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Bolu Milletvekili Kemâl Demir, 22 gün hastalığına binaen 19 . 4 . 1965 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

4. — Ankara Milletvekili Ahmet Üstün ve arkadaşlarının, Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluş ve görevleri hakkındaki kanun tasarısı ile Yargıtay kanunu teklifini görüşmek üzere Millet Meclisinin Çarşamba, Perşembe ve Cuma günleri saat 10 dan 13 e kadar toplanmasına dair önergesi.

BAŞKAN — Meclisin çalışmalarının yeni baştan düzenlenmesi hakkında bir önerge gelmiştir, onu okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Bütçe müzakeresinin başlamasına pek az bir zaman kalmış olması ve bütçenin bitiminden itibaren Meclisin çalışma imkânlarının müşkilât arz etmesi ihtimali karşısında;

Gündemde mevcut Diyanet İşleri teşkilât kanun tasarısı ile Yargıtay teşkilât kanunu tasarılarının görüşülmesini temin için Meclisin Çarşamba, Perşembe ve Cuma günleri saat 10-dan saat 13 e kadar munhasıran bu kanun tasarılarını görüşmek üzere toplanmasına Yüce

Meclisçe karar verilmesini ve bu önergemizin oylanmasını arz ve rica ederiz.

Ankara	Çankırı
Ahmet Üstün	Rahmi İnceler
Van	Çorum
Şükrü Kösereisoğlu	Faruk Küreli
Konya	Ankara
Kadircan Kaflı	İ. Sıtkı Hatipoğlu
Kütahya	Ankara
Sadrettin Tosbi	Kemal Erkovan
Ankara	Adana
İbrahim İmirzalıoğlu	Mehmet Geçioğlu
Afyon Karahisar	Afyon Karahisar
Şükrü Yüzbaşıoğlu	Asım Yılmaz
Çankırı	Mardin
Kâzım Arar	M. Ali Arıkan
Zonguldak	Ankara
Sadık T. Müftüoğlu	İsmail Gence

Giresun
Nizamettin Erkmen

BAŞKAN — Bu hususta söz istiyen? Yok. Önergeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Meclis, Çarşamba, Perşembe, Cuma günleri saat 10 da toplanmak suretiyle Diyanet İşleri kanun tasarısını ve Yargıtay teşkilât kanunu tasarısını görüşecektir.

(Ortadan, doğru sayılmadı sesleri) Oylamaya itiraz mı var efendim.?

FAHRETTİN KERİM GÖKAY (İstanbul) — Evet efendim.

BAŞKAN — Önergeyi yeni baştan oylarınıza sunuyorum.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — İsmen yapılsın ki gelsinler, ekseriyet olmuyor Sayın Başkan.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Büyük bir ekseriyetle kabul edilmiştir.

Muhterem arkadaşlarım, yalnız bu kararın icra ve infaz için muhterem arkadaşlarımdan çok rica ediyorum. Saat 10 da, yarın sabahtan itibaren Meclis salonunda hazır bulunmaları icabetmektedir. Yarın sabah saat 10 dan 13 e kadar devam edecek olan toplantıda yapılacak yoklamada ayrı muamele, öğleden sonra yapılacak yoklamada ayrı muamele icra edilecektir. Ve bir gün zarfında iki defa, sabahtan akşama kadar gelmiyen arkadaşlar hakkında iki defa üst üste gelmemiş muamelesi icra edilecektir. Bu sebeple arkadaşlarımızın behemahal saat 10 daki müzakerelerde bulunmalarını rica edeceğim. Gelmiyenler hakkında İçtüzüğün gerekli müeyyideleri tam mânasiyle tatbik edilmektedir ve edilecektir.

5. — Giresun Milletvekili İ. Etem Kılıçoğlu'nun, İstanbul Emniyet Teşkilâtında kaçakçılık, hırsızlık, uyuşturucu madde, beyaz kadın ticareti ve bunlarla ilgili konularda inceleme yapmak üzere, Anayasanın 88 nci maddesi gereğince kurulması kabul edilen Meclis Araştırma Komisyonuna üye seçimi (10/19)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, oylamanın icrası hususunda bir önerge mevcuttur, okutuyorum. Gerekli işlem buna göre icra edilecektir.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Ege Üniversitesi adiyle İzmir'de bir üniversite kurulması hakkındaki 6595 sayılı Kanunun geçici 4 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları (1/638) (S. Sayısı: 695) (1)

2. — Dışişleri Bakanlığının yabancı memleketlerde görevli telsizcilerin ücretleri hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Plân komisyonları raporları (1/763) (S. Sayısı: 885)

3. — Türkiye Cumhuriyeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti arasında Hava Ulaştırmasına dair Anlaşmanın uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Ulaştırma, Dışişleri ve Plân komisyonları raporları (1/617) (S. Sayısı : 856)

4. — Nevşehir Milletvekili Ali Baran Numanoğlu'nun, 1 . 7 . 1964 tarih ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununun 2 sayılı tablosunun V nci bölümünün 18 nci fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (2/803) (S. Sayısı: 934)

(1) 695 S. Sayılı basmayazı 97 nci zaptın sonuna eklenmiştir.

5. — İzmir Milletvekili Mustafa Uyar'ın, 2836 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Tarım, Ticaret, Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/527) (S. Sayısı : 807)

6. — 150 milyon liralık madenî ufaklık para bastırılması hakkında 6797 sayılı Kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/651) (S. Sayısı : 725)

Millet Meclisi Başkanlığına

Gündemin (ikinci defa görüşülecek işler) bölümünde bulunan 6 aded kanun tasarısının bundan evvel yapılan 3 oylamasında nısap temin edilemediğinden bu tasarıların oylamalarının Başkanlık Divanı sunuşları arasında 1 nci maddeyi teşkil eden komisyon seçimi ile birlikte yapılmasını arz ve teklif ederim.

Aydın
Reşat Özarda

BAŞKAN — Önergeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Gündemin 1 nci maddesini teşkil eden husus ile 2 nci defa oya konulacak işler meyanında zikredilen 1, 2, 3, 4, 5, 6 sıra sayısındaki kanunların oylaması birlikte icra edilecektir. Bunun için oylamayı müsaade ederseniz kürsüde icra edeceğim.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

BAŞKAN — İstanbul Emniyet Teşkilâtında araştırma yapmak için kurulan komisyon üyeliğine siyasi parti gruplarınca gösterilen adaylar:

İlhami Ertem (Edirne) A. P.
Giyasettin Karaca (Erzurum) C. H. P.
Cemil Karahan (Sinop) C. K. M. P.
Kâmil İnal (Bolu) M. P.
İhsan Bedirhanoğlu (Van) Y. T. P.

BAŞKAN — Kâğıtlar dağıtılmıştır, Cumhuriyetçi Köylü Milet Partisi Grupundan Sayın Saadet Evren'in yerine Sayın Cemil Karahan adaylığını koymuştur, Sayın Saadet Evren feragat etmiştir. Bu bakımdan dağıtılmış kâğıtlarda Sayın Evren'in yerine Sayın Karahan'ın yazılmasını rica edeceğim.

Tasnif heyeti için kur'a çekiyorum: Sayın Kabadayı, Sayın Güray, Sayın Koç tasnif heyetine seçilmişlerdir.

Hangi seçim bölgesinden başlanacağını tesbit için kur'a çekiyorum: Kırşehir...

(Kırşehir'den itibaren isimler okunarak oy toplama muamelesine geçildi.)

BAŞKAN — Oylarını kulanmıyan arkadaşlarımız var mı? («Var, var» sesleri) Lûtfen acele ediniz.

Bâzı arkadaşlarımız tahkikat komisyonuna oy kullanmıyorlar. Oylarını kullanmıyan arkadaşlar? («Var, var» sesleri) Çok rica ederim, çok süratli olsun.

Oy verme muamelesi sona ermiştir. Tasnif heyeti lûtfen yerini alsın ve oylamanın sonucunu tasnif etsin.

6. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Devlet Radyosunun TRT Kanunu hükümlerini ihlâl edici tarafsız radyo olmaktan çıkıcı partizan bir davranış içerisinde bulunduğu iddia ve isnatlarını gerçek olup olmadığı hususunu incelemek üzere Anayasanın 88 nci maddesi gereğince bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasına dair önergesi ve Anayasa Komisyonu raporu (10/20) (S. Sayısı : 948) (1)

BAŞKAN — Daha evvelki müzakerelerde mevzuubahsedilen önergenin Anayasaya aykırılığı iddia edilmiş ve Anayasa Komisyonuna havale edilmiş bulunmakta idi. Anayasa Komisyonu hazırlamış olduğu raporu Riyasete tevdi etmiştir. Raporu okutuyorum.

Daha evvel sayın üyelere bu rapor dağıtılmış bulunmaktadır. Raporu okutuyorum.

EMİN PAKSÜT (Ankara) — Rapor üzerinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Grup adına, aleyhinde veya lehinde?

EMİN PAKSÜT (Ankara) — Raporun aleyhinde ve Grup adına...

BAŞKAN — Zatıâliniz?

TURHAN FEYZİOĞLU (Kayseri) — Raporun aleyhinde...

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Grup adına aleyhinde konuşmak istiyorum.

BAŞKAN — O halde Sayın Feyzioğlu'nun

---

(1) 948 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

yerine siz konuşacaksınız? İki lehte ve iki aleyhte söz verilecektir. Sayın Emin Paksüt Grup adına söz istemiş olduğuna göre, birinci o....

Eğer Sayın Feyzioğlu grup adına söz istemişse ikinci odur.

TURHAN FEYZİOĞLU (Kayseri) — Düşünürüz efendim.

BAŞKAN — Düşünürsünüz.

TALÂT OĞUZ (Mardin) — Raporun aleyhinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Ataöv siz lehinde mi söz istiyorsunuz?

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Lehinde efendim.

BAŞKAN — Raporu okutuyorum.

(Anayasa Komisyonunun raporu okundu)

BAŞKAN — Muhalefet şerhini okutuyorum.

(Muhalefet şerhi okundu.)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım; Anayasa Komisyonunun hazırlamış olduğu raporu ve buna ekli muhalefet şerhini okutmuş bulunmaktayız. Mevzuu İçtüzüğün 88 nci maddesi gereğince bir usul meselesi telâkki etmekteyiz ve lehinde, aleyhinde ikişer arkadaşımıza 15 er dakikayı geçmemek üzere söz vereceğim. Bunu takiben meseleyi yine işari oylarınız ile hal edeceğiz.

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Nedir efendim?

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Buyurduğunuz usulün uygun olmadığı hakkında.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, önümüzde Anayasa Komisyonunun bir raporu mevcut bulunmaktadır. Bu rapor Anayasa Komisyonunca, Genel Kurul tarafından kendisine verilen bir görev üzerine hazırlanmıştır. Böyle bir raporun müzakeresinde İçtüzüğün 89 ncu maddesini uygulamak imkânı olmadığı kanaatindeyiz.

Gerçekten, İçtüzüğün 89 ncu maddesinin ilk fıkrası; «Müzakereye mahal olmadığı, ruznameye veyahut bu nizamname ahkâmına riayete davet, takdim ve tehir teklifleri asıl meseleye takaddüm eder.» demektedir. Cereyan etmekte olan müzakere aslında daha evvel başlamış bir müzakerenin devamı olmakla beraber, ortada mevzuubahsolan husus, İçtüzüğün bir hükmüne riayetsizlik olup olmadığı değil, fakat Anayasaya riayetsizlik olup olmadığıdır. Anayasamızın 8 nci maddesinin 2 nci fıkrası sarahaten, (Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve kişileri bağlıyan temel hukuk kurallarıdır.) der.

Şu halde, Yüce Meclis önünde bir konunun Anayasaya uygun olmadığı iddiası ileri sürüldüğü vakit Yüce Meclisin Anayasanın 8 nci maddesinin ikinci fıkrasiyle bağlı olarak, meseleyi enine boyuna müzakere etmek durumunda olduğu aşikârdır. Böyle bir müzakerede munhasıran lehte ve aleyhte iki kişinin konuşmasını ve bunların konuşmalarının 15 er dakika ile sınırlandırılmasını derpiş eden bir usulün uygulanmasına kanaatimizce imkân yoktur. Bu bakımdan, normal usulün uygulanmasını teklif eden bir takrir takdim ediyoruz efendim.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, daha önceki birleşimde Anayasaya aykırılık iddiası karşısında müzakereye mahal olmadığı, bu meselenin müzakeresinin bahis konusu olamıyacağı hususunda bir iddianın devamı mahiyetindedir. Bu sebeple, Anayasa Komisyonundan gelmiş bulunan raporun müzakereyi kat'etmesi, veya müzakereye devamı intacetmesi hususunda bir karara varmamızla mümkündür. Bu sebeple gelen mesele munhasıran müzakerenin devam etmesine veya müzakerenin kesilmesine taallûk etmekte bulunduğundan, meseleyi usul meselesi telâkki etmekte Riyaset Divanının hakkı vardır. Ancak Sayın Coşkun Kırca bu hususta bir önerge vermiş olduğu için bu önergesini okutup Yüce Meclisin hakemliğine başvurmak suretiyle neticeyi istihsal etmek mümkündür. O önergeyi okutuyorum. Riyasetin kanaati tamamiyle aksi mahiyettedir.

Yüksek Başkanlığa

Cereyan eden müzakere, kendisine genel kurulca vazife verilmesi üzerine Anayasa Komisyonunun hazırladığı bir rapor hakkındadır.

Bir hususun Anayasaya uygun olup olmadığının görüşülmesi, mahiyetinin ciddiyeti ve Anayasanın 8 nci maddesinin 2 nci fıkrası muvacehesinde, İçtüzüğün 89 ncu maddesinde öngörülen muameleye tabi tutulması kabil olamaz.

Bu itibarla, görüşülmekte olan rapor hakkındaki müzakerenin normal usule göre yapılması hususunun kabulünü arz ve teklif ederim.

İstanbul

Coşkun Kırca

BAŞKAN — Önerge üzerinde söz istiyen?.. Yok. Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Önerge reddedilmiştir.

İçtüzük hükümleri muvacehesinde usule mütaallik 15 er dakikalık lehte ve aleyhte ikişer kişi konuşacaktır. Buyurun Sayın Paksüt. Anayasa Komisyonunun vermiş bulunduğu raporun aleyhinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grupu adına Yalnızca bu konuya münhasır Anayasa Komisyonunun raporuna münhasır.

C. H. P. GRUPU ADINA EMİN PAKSÜT (Ankara)— Muhterem arkadaşlar, Yüksek Heyetinizin Başkanlığın teklifi vechile kabul buyurduğunuz karar gereğince 15 dakikanın içinde görüşlerimizi hulâsa etmeye çalışacağım.

Şimdi bahis mevzuu olan, biraz evvel okunmuş raporla muhalefet şerhinin taallûk ettiği konu ne idi? Muhterem arkadaşlar; Sayın İhsan Ataöv'ün TRT hakkında araştırma talebini ihtiva eden 30 Mart 1965 tarihli önergesi, Yüksek Meclise sunulup burada müzakere edilmiş olduğu bir sırada söz alan arkadaşlar, özellikle C. H. P. Grupu adına konuşan Profesör Turhan Feyzioğlu arkadaşımız, önerge metninde açıkça araştırma ile ilgisi olmıyan yani Anayasanın 88 nci maddesinin tarif ettiği veçhile Yüksek Meclisin belli bir konuda bilgi edinmesi anlamına gelmiyen birtakım taleplere işaret ederek bu önergenin Anayasaya aykırı olduğunu izah etti. O günkü toplantıda Anayasaya aykırılığın âdeta başlangıçta söylenmesi lâzımgelen bir iptidai itiraz mahiyetinde olduğu tarzında her nasılsa ileri sürülmüş iddiaların vâridolmadığı, Anayasaya aykırılık gibi bir konunun taşıdığı ciddiyet bakımından her zaman Yüksek Meclisin bunu dikkatle incelemesi gerektiği hususunda bir müddet sonra görüş birliği hâsıl oldu. Hemen ifade edeyim ki, Anayasaya aykırılık iddiası karşısında o gün Mecliste bulunmıyan Sayın Ataöv hariç, bilmiyorum onu, fakat geri kalan arkadaşlar hemen tamamen Turhan Feyzioğlu'nun koyduğu deliller muvacehesinde Anayasaya aykırılık iddiasının taşıdığı ciddiyeti kabul ederek muhtelif gruplara mensup arkadaşların verdikleri 3 önerge ile konu Anayasa Komisyonuna intikal etti. Cumhuriyet Halk Partisinin o toplantıda sözcülüğünü yapan Feyzioğlu'nun İhsan Ataöv'ün önergesi de Anayasaya aykırılığı konusuna taallûk eden ve dikkati çekmek istiyen ifadeleri arasında belirtilen hususlar şunlar olmuştu :

İhsan Ataöv arkadaşımız talebinde (araştırma) demekle beraber suçluların tesbiti ve adalete tevdii gibi bir talebi de yazılı beyanında ifade ediyor. Üstelik Anayasanın 85 nci maddesinin sarahati hilâfına böyle bir heyet teşkil edilirse her parti grupundan bir kişi alınsın, diyordu. C. H. P. sözcüsü bu konuda suçluların tesbiti ve adalete tevdii keyfiyetinin bir araştırma müessesesi ile ilgisi olmadığını, vatandaşlar arasında Anayasa ile özelliği kabul edilmiş bir müessese hakkında Meclisin soruşturma yapamıyacağını, suçluların tesbitinin Parlamentonun bu manada görevini aştığını ve kuvvet ayrılığı prensibinin açıkça çiğnendiğini belirttiği için Anayasaya aykırılık iddiası ciddiyet taşıdı. Keza, 85 nci maddeye göre Meclislerin çalışmalarında parti gruplarının oranları nisbetinde temsil edilmesi açık hükmü muvacehesinde her parti grupu mensubunun, ne olursa olsun, birer kişi ile temsil edilemiyeceği noktasına işaret edildi.

Şu halde arkadaşlarım, Yüksek Meclis âbesle iştigal etmediği için, araştırma müessesesi Anayasaya uygun mu demedi. Araştırma elbette bir Anayasa müessesesi olduğu için kimsenin bu hususta tereddüdü olamazdı. Meclis araştırması Anayasa ile getirilmiş bir denetim müessesesi olması itibariyle, Meclis araştırması Anayasaya aykırıdır denemezdi. Meclis araştırması belli bir konuda bilgi edinmek olduğuna göre, belli olmak kayıt ve şartiyle her konuda Yüksek Meclis isterse elbette araştırma kararı verebilirdi. O halde tereddüt, İhsan Ataöv'ün, tekrar ediyorum, 30 Mart tarihli önergesinde suçluların tesbiti ve adalete tevdii bir, TRT Kanununun kemaliyle tatbiki iki. Ve Anayasanın 85 nci maddesinin sarahati hilâfına her gruptan oranları ne olursa olsun bir üye alınması. O zaman şahsım adına yaptığım konuşmada Sayın İhsan Ataöv burada olmuş olsalardı muhtemelen Cumhuriyet Halk Partisi Sözcüsü Turhan Feyizoğlu'nun şu delillerini gördükten sonra, kendi vermiş olduğu önergedeki Anayasaya aykırılığı kabul eder ve bunu düzeltmenin çaresini ararlı demiştim. Keha-

nette bulunmamışım. Filhakika Sayın Ataöv arkadaşım o gün meşru mazeretiyle burada değillermiş ama sonradan kendisi de Anayasaya aykırılığı fark ve temyiz ederek bunun düzeltilmesi çarelerini aramış ve demiş ki, benim verdiğim 30 Mart tarihli önergemde Anayasaya aykırı hükümler vardır. Yani benim maksadımı aşmıştır. Ben onu demek istemedim ama benim maksadımı aşmıştır. Ben sadece araştırma derken ölçüyü kaçırmışım, suçluluarın tesbiti ve adalete tevdii demiştim, demem lâzım gelirdi. Bunu bir ihtimal üzerine söylemişim, haşivdir; bunun çıkarılması caizdir.»

İkincisi, «85 nci maddede zühul etmişim, yanlış söylemişim, partiler oranları nisbetinde temsil edilir. Bir hatadır olmuş, ondan da vazgeçiyorum. Partiler, oranları nisbetinde temsil edilsinler. Her ne kadar, 30 Mart tarihli önergemde bütün parti gruplarından birer kişi demişsem de bunu de değiştirmek istiyorum. Yani verdiğim 30 Mart tarihli önerge Anayasaya aykırıdır, bunun yerine Anayasaya uygun bir önerge vermek istiyorum» demiş...

Şimdi, muhterem arkadaşlarım, Anayasa Komisyonunun görevi ne idi? Anayasa Komisyonun görevi, Yüksek Meclisin Anayasaya aykırılık iddiasını ciddiye aldığını kabul ederek ne sormuşsa, kendisine ne havale etmişse o noktada karar vermek idi. Demin de Riyasetçe yalnız rapor okundu ve muhalefet şerhi okundu. Ama İhsan Ataöv'ün 948 sıra sayılı, şu dağıtılmış bulunan matbuada, 30 Mart 1965 tarihli Meclis Yüksek Başkanlığına hitaben verilmiş bulunan araştırma talebini muhtevi önergesiyle, onun altında, dikkatinize arz ederim, Yüksek Başkanlığa hitaben verilen, yani bir bakıma Meclis Yüksek Başkanlığına, bir bakıma Anayasa Komisyonu Başkanlığına hitabettiği pek belirtilmiyen bir ikinci yazısı. Şimdi bu ikinci yazıda, sarahaten İhsan Ataöv arkadaşımız, «Benim ilk vermiş olduğum önergede suçluların tesbiti ve adalete tevdi tarzındaki beyan ve ifade munhasıran ilerde böyle bir ihtimal olursa, tahakkuk ederse yeğdir, ihtimalîdir, binaenaleyh o çıkarılabilir.» diyor. Başka bir şey daha söylüyor. «Her ne kadar 85 nci maddeye göre oranları nisbetinde olacak idi ama onda da yanılmışım, onu da değiştiriyorum.» diyor.

Muhterem arkadaşlarım, şimdi şu haliyle Anayasa Komisyonu Yüksek Heyetinizin kararı gereğince 30 Mart tarihli İhsan Ataöv'ün önergesinin Anayasaya aykırı olduğu bizzat İhsan Ataöv tarafından kabul edildiğinden, diye başlaması lâzımgelen rapora, sanki bütün bunlar yokmuş gibi, ikinci defa Yüksek Heyetinize sunulmadan usulü veçhile Anayasa Komisyonu, Yüksek Heyetinizin kararıyle gelmiyen verilmiyen bir vazifeyi fuzulen takabbül ederek İhsan Ataöv namına Anayasaya uygun bir önerge yazmak gayretinin içine giriyor. Ama yazmış da değil, yazamamış. Sebebini arz edeyim : Çünkü İhsan Ataöv diyor ki, «Benim maksadımı beyanım aşmış, ben bunu düzeltmek istiyorum, bu ikinci yazımı, şu müracaatımı bir düzeltme, bir açıklama talebi olarak kabul buyurursanız ne âlâ, kabul etmezseniz o kısmı çıkarın, bu kısmı değiştirin.»

Şimdi muhterem arkadaşlarım; İhsan Ataöv'ün bunu açıklama talebinde midir, değil midir, istediği kâfi mi, değil midir meselesini karara bağlaması lâzımgelen zannaderim ki Yüksek Heyetiniz olmak lâzımgelirdi. Bu itibarla Anayasa Komisyonunda cereyan eden müzakerelerde tesadüfen benim imzamla verilmiş olan bir önergede Anayasa Komisyonunun sayın üyelerine şu husus sorulmuştur : «Siz İhsan Ataöv'ün talebi veçhile bu açıklama isteğini kâfi görüyor musunuz, görmüyor musunuz?» Cevap ittifakla, «kâfi görmüyoruz.» Madem kâfi görmüyorsunuz, o halde İhsan Ataöv'ün ikinci isteği veçhile Anayasaya aykırı kısımları çıkarıyorsunuz, Anayasaya aykırı kısımları değiştiriyorsunuz, öyle mi? Böyle olunca Anayasa Komisyonunun raporunun son kısmı, son cümledeki beyan veçhile ifade edildikten sonra mütenakız olmamalı idi. Anayasa gibi, Devlet yapısını tâyin eden bir temel hukuk düzeni üzerinde, Yüksek Heyetinizin vazife verdiği Anayasa Komisyonunun hissiyatı bir tarafa bırakarak, bir günlük manşet zaferini bir kenara bırarakarak, ciddiyetle Anayasaya aykırılığını tescil etmesi lâzımgelirdi.

Bakınız; son satırları okuyorum: «Yapılan müzakereler sonunda verilen Emin Paksüt'ün önergesi gereğince İhsan Ataöv'ün ikinci önergesindeki tavzihi kâfi görülmeyip, itiraz konusu hususların önerge sahibince ilk önergesinden çıkarılmış olduğu kabul edilmiş, yani, ilk öner-

gede Anayasaya aykırı, denmiş, ne varsa çıkarıldığı kabul edilmiş ve Komisyonumuz üyelerinden Kemal Bağcıoğlu'nun vermiş olduğu önergenin kabulü ile ne olmuş İhsan Ataöv'ün önergesinden «suçluların tecziyesine mütaallik kısmın geri alındığı ve oran hususunun tashih olunduğu.» E, arkadaşlar, bir kısmı geri alınır, bir kısmı düzeltilirse, yani Anayasaya külliyen aykırı olan bir şeyin Anayasaya aykırı olan kısımları atılır veya bozuk olan yerleri düzeltilirse, ne olmak lâzımgelir? Ha, dikkat buyurunuz, bu hal ile, yani 30 Mart tarihli Yüksek Heyetinizde müzakere eden haliyle değil; bu haliyle Anayasa Komisyonunda İhsan Ataöv'ün önergesini Anayasaya uydurma vazifesini, o vazifeyi fuzulen deruhde etmiş olan arkadaşlarımızın çoğunluğunun görüşü ile Anayasaya uygun bir müessese olur. Nihayet böyle olunca konuyu Yüksek Heyetinize şöyle sorsaydık : «Anayasaya göre Anayasanın içinde yer alan maddeleri Anayasaya uygundur veya Anayasanın maddelerinin fıkraları da Anayasaya uygundur, Anayasanın 88 nci maddesine göre araştırma müessesesi Anayasaya uygundur ve ciddiyetle işi mütalâa eden her hangi bir milletvekili TRT hakkında dahi Anayasaya uygun bir araştırma önergesi yazabilir.»

Doğru, ama bahis konusu olan, Yüksek Heyetinizde uzun uzun konuşulan Halk Partisi Grupu adına yapılan konuşmada Turhan Feyzioğlu tarafından açık olarak, gayrikabili tevil, gayrikabili ret ve gayrikabili cerh bir şekilde huzurunuza serilen konu, bu önerge, eski tâbirle söyliyeyim «min küllil vücuh», yani her cephesiyle Anayasaya aykırı idi. İşte önergenin bir kısmını çıkararak, bir kısmını değiştirerek aslında vazifemiz olmadığı halde, aslında Yüksek Meclisin bize tevdi etmediği bir iş olduğu halde, biz bunu kendi kendimize sahibolmadığımız bir yetkiye tesahübederek, Anayasaya uygun bir önerge haline getirme gayreti içine girdik.

Değerli arkadaşlarım, konuyu hiçbir suretle bir günlük, iki günlük yanlış bir haberin manşetiyle vatandaş efkârında değiştiremeyiz. Anayasaya hepimiz titizlik gösteririz, hepimiz millî iradenin kudsiyetine inanırız ve hepimiz bunun hadimi olduğumuzu söyleriz. Anayasanın, uzun mücadelelerden sonra meydana getirdiği bir özerk müessesenin kaderiyle ilgili «hiç kimsenin, tabiî hâkiminden gayrı bir merci önüne çıkarılamıyacağı.» şeklindeki Anayasanın 32 nci maddesi bir tarafa, Anayasanın 132 nci maddesi bir tarafa, 121 nci maddeye göre Anayasayla kurulmuş, - başkasının yaptığı kanun değil - bizzat Yüksek Heyetinizin kıymetli mütalâasiyle, gayretleriyle meydana getirilmiş olan TRT Kanununu bir tarafa iterek her nasılsa bir siyasi atmosfer içinde verilmiş olan Anayasaya aykırı olan bir önergeyi ele almaya kalkışırız.

BAŞKAN — Sayın Paksüt, bir dakikanız var. Lûtfen sözünüzü toparlayınız.

EMİN PAKSÜT (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, bütün insaf sahiplerinden rica ediyorum; önceden verilmiş olan kararlar partilerde görülmüştür, ama Anayasa konularında önceden verilmiş olan kararların söz konusu edilmemesi lâzımdır. Atasözü, her koyun kendi bacağından asılır. Arkadaşlarımız efkârı umumiyenin tesirini dikkat nazarına alacak ehliyette, kudrette, fazilettedirler. Yanlışlığı bizzat Ataöv arkadaşım kabul ettikten sonra Ataöv'den ileri geçerek, «Ataöv'ün ilk önergesi Anayasaya uygundur» demek bir siyasi muafiyet sağlar inancı da yanlıştır. Mademki vaktim kalmadı. Sözlerimi burada bitiriyorum ve arkadaşlarımı millet önünde, tarih önünde Anayasa meselelerinde ciddi, basiretli, düşünerek oy vermek hususunda benim kadar titiz hareket edeceklerine inancımı belirterek hürmetlerimi arz ediyorum. Teşekkür ederim. (Ortadan alkışlar.)

BAŞKAN — Sayın Ataöv, Anayasa Komisyonunun raporu lehinde. Buyurun.

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Muhterem Başkan, sevgili arkadaşlarım. Konu huzurunuza geldikten sonra ikinci defa sizleri işgal ediyorum.

Sayın Emin Paksüt'ü dinlediğim zaman bir anda şaşırdım. Zira Emin Paksüt arkadaşımız benim adıma, benim yazılarımı, benim konuşmalarımı sizlere tercüme etti. Ama tercüme benim lisanımı bilmiyen bir ağızdan olduğu için benim ifadelerim olmaktan çok uzaktır.

Önce şunu arz edeyim ki, ben bu konuyu Yüksek Huzurunuza getirirken polemik mevzuu yapmak siyasi tartışma konusu yapmak ve

memleketin bir Anayasa müessesesini sağdan soldan çekiştirerek onu yıpratmak için getirmedim. Şayet öyle getirseydim, içinizde bu konuyu vasıta ve vesile ederek birbirinize giren insanların durumuna düşerdim. Dikkat ederseniz konuyu getirdim, meseleyi ortaya vaz'ettim ve yerime oturdum. Ondan sonrasına ben iştirak etmedim, polemiğine girmedim. Vaktaki benim önergem Sayın Riyaset tarafından tetkik edildikten sonra gündeme alındı, Yüksek Huzurlarınızda okunarak ıttılaınıza arz edildi, ondan bir gün sonra önergem üzerinde görüşme yapıldı, ben tümü üzerinde görüştüm. Grup sözcülerinden görüşen oldu. İkinci gün tekrar grup sözcülerinden görüşen oldu. Sayın muteriz C. H. P. Grup sözcüsü de konuştu, tâ üçüncü günü meselenin arada kaybolduğu hissedilir edilmez, Anayasa konusu yapılarak konunun istismarına girişildi. İşte ben o noktada bu büyük müesseseyi, istismarcıların elinde oyuncak yapmamak için hasta bulunan anamın yanından, gece radyoda Turhan Feyzioğlu Beyin konuşmasını dinledikten sonra akşam saat 10 da özel bir taksi tutarak sabahleyin buraya yetiştim ve gelip Riyaset Divanına ikinci önergemi verdim. İkinci önergemi verişimin sebebi, bu konuyu Anayasa konusu yapıp istismarına mâni olmak, bu konuyu Halk Partisinin, çok güzel mevzuları efkârı umumiyeye ve Meclisin içerisine yaydığı ve ciddiyetinden uzaklaştırdığı bir havadan çıkarmak için ikinci bir önerge ile tavzih ettim. O gün burada bulunsaydım, muhterem C. K. M. P. Grup sözcüsünün tavzih talebine çıkıp kürsüde uyar ve o zaman tavzih edebilirdim. Maalesef, o imkândan mahrum olduğum için o gün huzurunuza gelemedim. Ertesi gün gelerek tavzihi yaptım. Benim bu samimî tavzihim, benim gayet açık olarak Anayasa müessesesini istirmardan uzak tutmak için verdiğim ikinci önergeyi bu şekilde değerlendirmenin mânası yoktur.

Arkadaşlarımdan ben şunu isterdim :

Neden TRT'nin araştırılmasından korkuyorsunuz arkadaşlar? Neden takririm eğri ise, sizin iddianızdır. Yani biliyorsunuz doğru, ama eğri diyeceksiniz. Ben onu doğrulttum peki. Sizin görüşünüze göre doğrulttum, sizin arzunuza göre düzelttim. Neden hâlâ bunun altında bir şeyler arıyorsunuz? İşte gerçeklerin ortaya çıkmasından korkuyorsunuz sevgili dostlarım.

Sevgili dostlarım, TRT sizin için açık, Türk Milleti için kapalı bir kutu olmaktan çıkacaktır. (Ortadan gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Ataöv, lûtfen usulle ilgili beyanda bulununuz.

İHSAN ATAÖV (Devamla) — Anayasa Komisyonunun raporunun niçin müspet olduğunu elbette izah edeceğim.

BAŞKAN — İzah ederken TRT'nin asli unsurlarını meseleye getirmeyiniz.

İHSAN ATAÖV (Devamla) — Gayet tabiî TRT'nin durumunu söyliyeceğim ki, arkadaşlarım hakem olsunlar. Dakikamı almayın lûtfen.

Şimdi sevgili arkadaşlarım, Riyaset Divanına Sayın Burhan Apaydın bir takrir vermişti; Hükümet için gensoru takriri. Riyaset Divanı bu takrir üzerine Burhan Apaydın'ı çağırdı ve önergesinin Anayasaya aykırı olduğunu, tahkikat konusu bulunan bir konu hakkında gensoru istediğini, önergesinden bunun çıkarılmasını istediğini ihtar etti. Soruyorum Riyasete, bana böyle bir ihtarda bulunmuş mudur? Soruyorum Sayın Cumhuriyet Halk Partili arkadaşlarıma, üç gün müzakere edildiği halde bir gün görüşülüp ıttılaınıza tevdi edildiği halde, niçin o zaman bu Anayasaya sarılmadınız da dâvayı kaybettiğiniz zaman da bir istismar konusu olarak Anayasaya sarıldınız.

SADRETTİN ÇANGA (Bursa) — Siz neye iltihak ettiniz?

BAŞKAN — Muhterem Çanga niçin müdahale ediyorsunuz?

İHSAN ATAÖV (Devamla) — Benim iltihak edişim şu sebeptendir sevgili arkadaşlarım: İstismarları, komisyon raporları ile halk efkârını da tesirsiz halde bırakmak için idi. Büyük Millet Meclisi Anayasa Komisyonunun bir kararına bunu bağlıyarak bu takririn bir iyiniyet eseri olduğunu, bunun Anayasaya aykırı bir tarafının bulunmadığını, içinde bulunan ve gerekçe ihtiva eden kelimelerin istismar edilmesine mâni olmak için ben buna iştirak ettim.

Düşününüz, bakınız, Yüksek Mecliste bir konu konuşuluyor. O zaman Türkiye'deki savcılar bunu bir ihbar telâkki edip hakkında tahkikat

açıyorlar. İşte TRT hakkında Türk Müddeiumumileri tahkikat açmıştır. Demek ki burada konuşulanlar, burada çıkan gerçeklerden dolayı, suçlular ilgililer tarafından adalete teslim edilebiliyorlar. Demek ki burada konuşulup ortaya çıkan gerçeklerden bâzı kanun tatbik edicileri harekete geliyor, bunları ihbar telâkki ediyor. İşte benim gayem, bu takriri verirken o kelimeleri kullanmam, yapılacak araştırmada, çıkacak olan sonuçlara göre, biliyorum ki, TRT hakkında bir Meclis gensorusuna gitmek lâzımdır, o zaman suçluların tesbit edilmesinin zaruretine siz de inanacaksınız. Fakat sevgili arkadaşlarım, ben eğer TRT'deki suçluları tesbit etmek isteseydim, huzurunuza sizin anladığınız mânada gelmek isteseydim Anayasanın 88 nci maddesine göre bir Meclis araştırması istemezdim. Anayasanın bana tanıdığı hakka göre gensoru isterdim, soruşturma isterdim. Öyle istemedim, araştırma istedim. Siz inanmıyordunuz, sizi inandırmak için istedim. Olayların içinde olduğunuzdan biliyorsunuz, Türk Milletinden gizlenmesine taraftarsınız, buna mâni olmak için istedim.

İşte sevgili arkadaşlarım, Anayasa Komisyonunun vermiş olduğu raporda benim birinci önergemde bahsedilen, fakat sonradan bir polemik mevzuu haline getirilen, suçluların tesbiti ve adalete tevdii gerekçesiyle, yine Sayın Turhan Feyzioğlu'nun arzu ettiği şekilde onunda ısrar edip devamlı polemiğe sokmamak için, teşekkül edecek Anayasa Komisyonunun, partilerin oranına göre teşekkülünü ikinci önergemle istemiş olmam benim TRT konusunda ne kadar samimî olduğumun bir delilidir.

Ben şimdi muhterem heyetinize hitabediyorum, sevgili arkadaşlarım, bu konu memlekette siyasilerin elinde bir oyuncak olmaktan çıkarılmalıdır. Bizden sonra gelecekler bundan ibret almalıdır. Memleketteki Anayasa müesseselerini, o Anayasanın ışığı altında yürütmek, kendi teşkilât kanunlarının hudutları dışına çıkartmamak için onları ikaz etmek veyahut da çıktıkları zaman yüksek huzurunuzda sadede çağırmak hepimizin vazifesi olmalıdır. Ben bu vazifeyi yapıyorum ve sizlerin de vicdanına hitabediyorum: TRT tahkikat değil, araştırma açmak suretiyle bu müeseseyi kurtarmak lâzımdır. Bu müesseseye yapılan ithamların, töhmetlerin doğru olmadığını tesbit edebilmek için, bu müesseseye yapılan ithamlarda hatalar varsa, bunları ilgililere tashih ettirebilmek için mutlak surette bu müessese hakkında Meclis araştırması açılmalıdır. Müfettişleri kapısından kovan müesseseyi tahkikatsız bırakamazsınız. O müesseseyi Anayasa duvarının arkasında, bu memlekete kötülük eder halde bırakamazsınız aziz arkadaşlarım. Yüksek vicdanlarınıza hitabediyorum. Türkiye'de TRT bir Anayasa müessesesidir. Huzurlarınızda hakkında büyük, şaibeli lâflar edilmiştir. Bu lâfları âmme vicdanında gizli kalarak o müesseseyi ebediyen vatandaş gönlünde mahkûm etmek isterseniz, araştırmayı açmaz, bu önergeyi reddedersiniz. Eğer devrinizden, iktidar devrinizden endişeniz yoksa, ondan sonra kurduğunuz müesseselerden endişeniz yoksa, o müesseselerin Anayasa içerisinde çalıştığına inanıyorsanız, tarafsız olduğuna vicdanlarınızda bir ses duyarak kaani bulunuyorsanız, geliniz, korkmayınız, çekinmeyiniz, araştırmayı açalım, takriri kabul edelim, sonunda temize çıkacak olan TRT'nin önünde hepimiz saygı ile vazifeye gelelim aziz arkadaşlarım. Ben bunu istiyorum ve sizin yüksek vicdanlarınızın da bu yönde karar vereceğinize inanarak hepinizin huzurundan saygı ile ayrılıyorum. (Sağdan ve soldan alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Feyzioğlu, Anayasa Komisyonu raporunun aleyhinde grup adına, buyurun.

TURHAN FEYZİOĞLU (Kayseri) — Sayın arkadaşlarım, konuştuğumuz konu Başkanlık tarafından bir usul konusu olarak ortaya atıldı. TRT ile ilgili esasa ait müzakerelerin devamına Meclis karar verirse - ki, arz edeceğim sebeplerle buna karar vermemek lâzımdır ve devam etmemek için başka sebepler de vardır - ama Meclis bu müzakerelerin devamına karar verirse, bu takdirde esasa ait daha çok söyliyeceklerimiz şüphesiz olacaktır. Ataöv arkadaşımızın Anayasa Komisyonu raporunu, yani Anayasaya aykırılık yönünden yapılan hukukî incelemeyi ve TRT konusunun esasına giren sözlerini bu itibarla bir tarafa bırakmak isterim. Yalnız bir noktaya dikkatinizi çekeyim: Arkadaşımız daha araştırma yapılmadan «Suçlular» tabirini rahatlıkla kullanabilmektedir. Hük-

münü peşin vermiş. İşte biz bunu önlemek istiyoruz, siyaset adamının peşin hükmünden bu gibi millî müesseseleri kurtarmak istiyoruz. Evvelâ hüküm verip, ondan sonra araştırma yapmak yolundan bir millî, muhtar müesseseyi kurtarmak istiyoruz.

İkincisi, arkadaşımız bir taraftan araştırmadan bahsettiği ve tavzih yazısında «suçluların tesbiti v. s. dedim ama araştırma tâbirini kullanıyor, soruşturma istemiyorum» dediği halde biraz evvel dikkat buyurdunuz, yine Tanrı söyletti, tahkikat tâbirini ısrarla kullandı. Demek ki kafasının altında yine de bir tahkikat fikri var. İşte biz bu tahkikatı önlemek istiyoruz.

Sayın arkadaşlarım, Anayasa Komisyonuna bir önerge havale edildi. Bu yalnız C. H. P. Grupunun verdiği bir önerge ile gitmedi, Sadık Tekin Müftüoğlu arkadaşım A. P. li bir milletvekili ve Anayasa Komisyonunun bu konuda sözcülüğünü yapan arkadaşım Kemal Bağcıoğlu birer önerge verdiler. Coşkun Kırca arkadaşımın önergesiyle birlikte bu önergeler de oylandı, Meclis tarafından sanırım ittifakla veya ittifaka yakın bir şekilde kabul edildi. Demek ki benim bu mevzu Anayasa bakımından incelenmeye muhtaçtır. Anayasa bakımından bilhassa iki noktada üzerinde durulmaya değer hususlar vardır, yolundaki sözlerim Mecliste yalnız kendi grupumu da değil, benim grupum dışında da bir hayli geniş kütleyi ilgilendirmiş ve bunları düşündürmüş olmak lâzımgelir ki. Anayasa Komisyonuna gitme talebi A. P. li milletvekillerinden de geldi ve bu önergelere bütün bir Meclis rey verdi.

Şimdi size Anayasa Komisyonuna verilen görevin ne olduğunu, Yüksek Meclisin kabul ettiği önergelerden parçalar okuyarak arz edeceğim ve Meclisin Anayasa Komisyonuna verdiği görev yerine getirilmiş midir? Beraberce hüküm verelim.

Sayın arkadaşlarım, ben bu kürsüde, suçluları tesbit ve adalete teslim konusunun araştırma önergesi ile ele alınamıyacağını, Millet Meclisinin böyle bir yetkisi bulunmadığını, iki Meclis bir araya gelirse ancak, o da bakanlar hakkında suçlulukla ilgili soruşturma yapabileceğini arz etmiştim. Bakanlar hakkında dahi Millet Meclisinin böyle bir işlem yapamıyacağını ileri sürerek suçluların tesbiti ve adalete tesliminden bahsetmenin araştırma, bilgi edinme, eski İçtüzükteki tâbiriyle, «re'sen malûmat toplama» kılığı altında adlî ve kazai birtakım yetkiler kullanmaya müncer olacağını, bunun da Anayasamız tarafından men edildiğini söylemiştim. Anayasamız bunu menederken, yakın mazinin de bâzı ibret verici misallerinden bahsederek, 88 nci maddenin gerekçesine sarahaten «Bu yetki hiçbir suretle vatandaşlar hakkında adlî ve kazai mahiyette yetkiler kullanılması ile ilgili değildir, sadece bilgi edinmek içindir» diye tasrih etmiştir, gerekçesinde yazılıdır.

Böyle olduğuna göre arkadaşlarım, Meclis bunu Anayasa Komisyonuna havale etmekte haklı idi. Ayrıca partilerin oranlarına göre temsili Anayasanın 85 nci maddesinin açık emri idi. Ben sandım ki Paksüt arkadaşım gibi bu kürsüde başka partilerin sözcüleri tarafından da önergesini tavzihe davet edilen Antalya Milletvekili arkadaşımız önergesinin tavzihine ait ikinci yazısını verdiği zaman bu sözlerin tesiri altında Anayasaya aykırı kısımları ayıklamak istemiştir. Gerçi yazısı muğlâktır. Diyor ki. Tavzih ediyorum. Ben ilerde bir soruşturma konusu çıkarsa bunu yaptırmak istedim bu komisyona. Bu komisyon onu da yapamaz. Yani bakanlar hakkında bir şey çıkarsa. Bakanlar hakkında dahi soruşturma konusuna bu Meclisin kuracağı bir komisyon el atamaz. İki Meclis birlikte toplanır, inceler. «Tavzihim tatminkâr olmadığı takdirde» diyor, önergemdeki o kısım çıkarılarak... Hangi kısım, sarahat yoktur. Ondan bir evvelki paragrafta «suçluların tesbiti konusu» diyor. Anlaşılıyor ki suçluların tesbitine ait kısım. Bir de adalete teslim vardır, bir de cümlenin başı var, devamı var. Kanunu ihlâl edici tutumlar diye girizgâhında ibareler ve cümleler var. Bunların hangisi çıkarılacak, hangisi çıkarılmıyacak belli değil. O kısmın çıkarılarak yalnız TRT hakkında bilgi edinmek üzere Meclis araştırması yapılmasını. Yalnız TRT hakkında bilgi edinmek üzere Meclis araştırması yapılmasını istiyorum diye, her arkadaşımız bir önerge verebilir - Atâöv arkadaşımız da dâhil - ve bu önerge şüphesiz Anayasaya uygun olur. Bunu kim tartışabilir? Kimse tartışamaz. Ancak, Yüce Mec-

lisin Anayasa Komisyonuna sorduğu husus nedir? Kemal Bağcıoğlu arkadaşımızın önergesinde, (evvelemirde mezkûr önergenin Anayasaya aykırı olup olmadığının tesbiti için) deniyor. Mezkûr önerge nedir? Mezkûr demek zikri geçen, sözü geçen demektir. Sözü geçen 30 Mart tarihli ve bu Mecliste okunmuş olan önergedir. Kemal Bağcıoğu arkadaşımızın bu önergeyi verdiği tarihte «mezkûr» diye bahsettiği yazı, hiç şüphesiz Başkanlığa önergesini verdikten 24 saat veya 48 saat sonra verilen ikinci önerge olamaz. O halde «Birinci önerge Anayasaya aykırı mıdır,» diye sorulmuştur. Buna karar vermiş Meclis. Bu soruya dair Anayasa Komisyonu raporunda sarih cevap yok. Sadık Tekin Müftüoğlu arkadaşımız yine «birinci önerge için» - ikinci önerge bir yazıdan ibaret - aykırı ise hangi kısımlarının aykırı olduğunun tesbiti için diyor. Hangi hususlarının aykırı olduğunun tesbiti için Anayasa Komisyonuna bir yazı yazılıyor. Anayasa Komisyonu lûtfedip, İhtisas Komisyonu olarak, kendisine sorulan hukukî bir mesele hakkında hukukî bir mütalâa vermiyor, bendenizi üzen nokta, siyasi bir gaye ile diyor ki, «Ataöv'ün ilk önergesine yapılan itirazların muallâkta kaldığı ve böylece önergenin Anayasaya aykırı olmak şöyle dursun, tamamen uygun bulunduğu komisyonumuzca kabul edilmiştir. Aslında bu sadece bir politik netice, bir günlük bir netice elde etmek için söylenivermiş bir sözdür. Aslında itirazlar muallâkta kaldı derken, Anayasaya aykırı olan iki kısım vardı. Onlar Anayasa aykırılığı kabullenilerek çıkarıldığı için itirazlar muallâkta kalmıştır, demek istiyor. Ama bunu üstün körü okuyan bir insanın da, Anayasaya aykırılık yokmuş meğer, meğer C. H. P. Grupunun itirazları muallâktaymış, boşmuş intibaının yaratılması için de özel bir üslûp gayreti sarf edilmiştir.

Sayın arkadaşlarım bu kadar gayrete bence lüzum yoktu. Komisyon açıkça kendisine sorulan hukukî mütalâayı verebilirdi. Yapılacak şey basitti: Bir, bu önerge, mezkûr önerge diye zikredilen eski önerge şu kısımlariyle Anayasaya uygun değildir. Bunu zımnen söylüyor. Çünkü tavzih kâfi görülürmü, görülmez mi diye tartışıldı, ben de komisyonda idim, ittifakla Anayasa Komisyonu İhsan Ataöv arkadaşımızın «Ben şöyle demek istedim, böyle demek istedim tarzındaki tavzihinin kâfi gelmiyeceğini, önergenin metninden Anayasaya aykırı olduğu zımnen kabul edilen cümleler çıkarılmadıkça bir tavzih ile meselenin kurtarılamıyacağı ittifakla karara bağlandı. Komisyon raporunda Emin Paksüt'ün önergesi gereğince «İhsan Ataöv'ün ikinci önergesindeki tavzihi kâfi görülmeyip, itiraz konusu hususların önerge sahibince ilk önergesinden çıkarılmış olduğu kabul edilmiş» dendiğine göre zımnen tavzih ile bu işin geçiştirilemiyeceği, aykırılık bulunduğu kabul edilmiş. Ama bunu sarahaten söylemek Anayasa Komisyonuna sanırım ki, daha çok yakışırdı.

Değiştirme sarih olarak yapılmamıştır. Arz ettiğim gibi, yeni bir metin elde yok. Farz edelim ki bu müzakere devam etti, sonunda bir oylama yapılacak. Arkadaşlar, yamalı bohça gibi iki yazıdan müteşekkil, - şu raporda iki yazı var - iki yazıdan müteşekkil bir metin mi oylayacağız? Bir Ataöv yazılı metin var, bir de aşağısında Ataöv yazılı, bâzı kısımları çıkarılmış bir metin var, bir de komisyon kurulacak. Bu komisyon yetki sınırını çizerken hangi yazıya dayanacak, hangisi Riyasetçe oylanacak? Belli bir metnin oylanmak lâzımdır. Bu metin ancak önerge sahibi tarafından yazılabilirdi. Nitekim Anayasa Komisyonu da, evvelâ bir metin yapma temayülü bir yazı göstermiş, bilgi edinmek üzere diye, fakat sonradan iki yazıyı altalta koyarak Yüce Meclise vermeyi tercih etmiştir. Arkadaşlar, böyle bir metin olabilir mi? Bir an için o kısım diye atıf yapılan, suçluların tesbiti ve adalete teslimi kelimelerinin çıkdığını farz edelim.

BAŞKAN — Sayın Feyzioğlu, bir dakikanız var, lûtfen cümlenizi bağlayınız.

TURHAN FEYZİOĞLU (Devamla) — O kelimeler çıktığı zaman arkadaşlar, metin cümle düşük oluyor. Giriş kısmında kanun hükümlerini ihlâl edici sözleri kalacak mı, kalmıyacak mı belli değil.

Bu itibarla, Anayasa Komisyonu bu haliyle yani değişmiş hali ile aykırı değildir diyor ama, bu haliyle diye bahsettiği metin hangisidir, yani, bu hal nedir, son hal midir belli değildir. Bu itibarla Başkanlığın evvelemirde Meclise oylamaya sunmak için bir metin ortada olmadığın-

dan bu metni vuzuha kavuşturması lâzımgelir.

Benim söyliyeceklerim bundan ibarettir. Aslında ileri sürdüğüm Anayasaya aykırılık sabit olmuştur. Bu ne kadar gizlenilmek istenirse istenilsin Ataöv arkadaşımızı düzeltme yazısı ile komisyonun tavzihi kâfi görmeyip, metninden bunların çıkarılmasına karar vermesi ile Anayasaya aykırılık sabit olmuştur. Bunun biraz daha cesaretle söylenmesi ve arkadaşımıza yeni bir önerge vermek imkânının sağlanması sureti ile «Bu metin oylanamaz, çünkü, ortada belli bir metin yoktur» denmesi çok daha uygun olurdu.

Saygılar sunarım arkadaşlarım. (C. H. P sıralarından alkışlar)

KEMAL BAĞCIOĞLU (Maraş) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, biraz önce Sayın İhsan Ataöv burada usul hakkında konuşurken, Sayın Burhan Apaydın'ın ifadesine göre, vermiş bulunduğu takrir mündercatından anladığıma göre, Riyaset Burhan Apaydın'ı çağırmış önergesini geri alması için ihtar etmiştir tâbirlerini kullanmıştır iddiasında bulunuyorsunuz?

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Evet.

BAŞKAN — Evet, zabıtları zabıtlardan tetkik edemedim. Olsa olsa bir sürcü lisan olmuştur. Bu bakımdan Sayın Apaydın Riyaset hiçbir milletvekilini çağırmaz, nezaketen davet eder. Riyaset aynı zamanda bir takrir için ihtarda bulunmaz, onun tavzihi için ricada bulunur. Bunu belirtmek isterim.

İHSAN ATAÖV (Antalya) — O mânada söyledim efendim.

BAŞKAN — Bendeniz anladım, zatiâliniz namına tavzih ediyorum, bir sürcü lisandır.

Buyurun Sayın Kemal Bağcıoğlu, Anayasa Komisyonu raporunun lehinde.

KEMAL BAĞCIOĞLU (Maraş) — Muhterem Başkan, kıymetli arkadaşlarım, mesele gayet basittir. Antalya Milletvekili Sayın İhsan Ataöv'ün 30 Mart tarihli önergesinin baş tarafında sarahaten belirtmiş olduğu gibi, radyonun, basında, Meclis kürsüsünde ve bâzı çevrelerde tarafsız olmadığı hakkındaki şayialardan bahsederek, eğer Devlet Radyosu tarafsızlık anlayışından ayrılıyor, partizanca davranıyorsa, eğer Devlet Radyosuna isnadolunan fiiller hakikaten Devlet Radyosunda işleniyorsa bu belli konulara munhasır olmak üzere bir Meclis araştırması istiyorum, diye Meclis Başkanlığına bir önerge vermiş bulunmaktadır. 30 Mart tarihli önergesi bu anlamda ve bu espridedir. Fakat, bu önergenin müzakeresi sırasında komisyon raporumuzun aleyhinde konuşan kıymetli arkadaşım Emin Paksüt ile Turhan Feyzioğlu'nun da ifade etmiş olduğu gibi, Mecliste Cumhuriyet Halk Partisine mensup milletvekili arkadaşlarımız tarafından bu önergenin Anayasaya aykırı olduğu iddiası ileriye atılmış ve bu iddianın müzakeresinden vazgeçilerek evvelemirde bir teknik komisyon durumunda bulunan komisyonumuzun kanaatinin sorulmasına Meclis Genel Kurulunda karar verilmiş bulunmaktadır. Bilhassa, Turhan Feyzioğlu arkadaşımın o gün oylanan önergemden okuduğu pasajlardan da anlaşılacağı veçhile, Coşkun Kırca ve Zonguldak Milletvekili Müftüoğlu arkadaşımla birlikte münakaşaları burada kesmek, evvelemirde Meclise niyabeten vazife görmekte bulunan Anayasa Komisyonunun teknik kanaatını sormak için o önergeyi vermiş bulunmaktayım. Halbuki Feyzioğlu arkadaşım, sanki bendenizin ve diğer arkadaşlarımızın o andaki kanaatinin bir tereddüt içinde bulunduğumuzu ve onun için bu, İhsan Ataöv arkadaşımızın önergesini Anayasa Komisyonuna havalesini istediğimizi ifade etmiş olmalarından da üzüntü duydum. Çünkü, burada münakaşalar ilerliyecek, lehte ve aleyhte görüşmeler yapılacak ve kırıcı bir hava içinde devam eden müzakereler belki de tarafları biraz daha fazla yıpratacak, başka bir fayda vermiyecektir. Onun için münakaşalar kesilsin, teknik komisyonun evvelâ kanaati sorulsun, diye o önergeleri verdik. Ne oldu arkadaşlar? Rapor komisyona geldi, orada münakaşa edildi ve bir karara bağlandı.

Şimdi dikkatinize arz etmek isterim. Anayasa Komisyonu toplanmadan önce, İhsan Ataöv Antalya'dan Ankara'ya avdet etmiş ve Meclis Başkanlığına ikinci bir önerge vermiş bulunmaktadır. Emin Paksüt arkadaşım burada yaptığı konuşmasında, Başkanlık Divanının raporu okunmuş olduğunu, muhalefet şerhini de okumuş olduğunu, ama İhsan Ataöv'ün ilk önergesiyle, ondan sonra verdiği tavzih yazısını okumadığını, ifade ettiler. İşte ben, bu şekil-

deki itirazlara mahal kalmasın diye, rapor yazıcısı olarak, rapora arkadaşımız İhsan Ataöv'ün 30 Mart tarihli ilk önergesinin tamamını metin halinde aldığım gibi, tavzih yazısının da tamamını metne almış bulunmaktayım. Arkadaşım Emin Paksüt dikkat etselerdi, raporu dikkatlice okumak zahmetine katlanmış olsaydı...

EMİN PAKSÜT (Ankara) — Okudum, okudum.

KEMAL BAĞCIOĞLU (Devamla) — İhsan Ataöv'ün önergesinin tamamının ve tavzih yazısının da tamamının rapora dercedilmiş olduğunu göreceklerdi.

Şimdi arkadaşlar, bu tavzih yazısından da anlaşılmaktadır ki, Ataöv, eğer Meclisde milletvekili arkadaşlarımın zihinlerinde bir istifham varsa, ben bunu böyle vermedim ama, 88 nci maddenin ruhuna uygun bir araştırma önergesi mahiyetinde verdim ama, Meclis Başkanlığını o gün idare eden Sayın Ferruh Bozbeyli daha Meclis Başanlık Divanının İhsan Ataöv'ün önergesini bu mânada anladığını Meclis Genel Kuruluna ifade etmiş olmasına rağmen, zihinlerdeki istifham çözmek, efkârı umumiyede tereddütleri izale etmek maksadiyle önergemi tavzih ediyorum, demiştir. Ben bu önergemi araştırma önergesi mahiyetinde verdim, demiştir. Daha ne demiştir? Bir tavzih daha yapmıştır. Suçlular eğer varsa... (Sayın Profesör Turhan Feyzioğlu arkadaşımızın İhsan Ataöv'e taanda bulunarak dediği gibi evvelâ bir tecrim durumu yok, evvelâ suçlular diye bahsetmedi İhsan Ataöv arkadaşımız hepinizin huzurunda, hakem sizlersiniz - önergesinde de öyledir: «Eğer varsa, suçluların tesbiti» diyor. (C. H. P. sıralarından, «Zabıtlar var» sesleri) «Suçluların tesbiti, araştırma önergesinin vazifesine taallûk etmiyor. Ben, araştırma önergesiyle kurulacak Komisyon bu hususları tesbit ederse, ilgililerin bundan malûmatı olsun, bir ihbar mahiyeti taşısın diye bu pasaj buraya yazdım» diyor, arkadaşımız. Sonra ne diyor? Bu tavzihim de sizi tatmin etmiyorsa metnin bu kısmını çıkarıyorum, yalnızca araştırmaya inhisar ettiriyorum, Anayasanın 85 nci maddesi gereğince de oran hususunu da tashih ediyorum, tam Anayasaya uygun bir hale, zihinlerdeki istifhamı kaldırmak için, getiriyorum.»

Şimdi arkadaşlar, biz Komisyon olarak ne karar vermişiz? Raporumuzda sarahaten bildirdik. Müzakere etmeden evvel her milletvekilinin, her türlü önergelerini tashih edebileceklerini, tebdil edebileceklerini ve içinden birkısım pasajı çıkarabileceklerini, hattâ tamamını geri alabileceklerini kabul ederek... Çünkü; bu, Anayasa ve İçtüzük hükümlerine de tamamen uygundur; aksine bir sarahat ne Anayasamızda ve ne de mer'i içtüzüğümüzde yoktur. Meclis tatbikatları da böyledir; yüzlerce misali var burada arkadaşlar. Her türlü önergeler tavzih edilmiş, tebdil edilmiştir, tashih edilmiştir ve hattâ geri alınmıştır. Hattâ oylamalar sırasında geri alınmıştır.

Bu sebeple, Anayasa Komisyonu bütün bunları dikkate alarak, İhsan Ataöv'ün önergesi - birinci ve ikinci önergesi diye birşey biz tanımıyoruz - her ikisini birbirinin lâzimi gayrimufariki addediyoruz. İkinci önergesi, birinci önergesine yapışıktır, muttarittir, bitişiktir; ayıramazsınız onu... Komisyonda bunun uzun uzun münakaşasını yaptık. Evvelâ birinci önergeyi görüşelim, Anayasaya aykırı olduğuna ille karar verelim, diye ısrar eden Sayın C. H. P. milletvekili arkadaşlarımızın bu fikirlerine itirazda bulunarak, bu iki önergenin birlikte mütalâasının zaruri olduğunu iddia ettik ve ondan sonra bu karara varmış bulunmaktayız.

Şimdi arkadaşlarım, en hâlisane niyetlerle, en iyi niyetlerle yapılan bir tashihi, tavzihi kabul etmemek gibi bir temaülün samimî olduğuna kaani bulunmadığımızı üzülerek beyan etmek isteriz.

Sonra bir nokta daha var. Emin Paksüt arkadaşım yaptığı konuşmasında raporda bahsedilen hususların ciddî olmadığını, bir günlük manşet hissiyatiyle kaleme alınmış olduğunu söylemiş bulunmaktadır. Çok değer verdiğim Paksüt arkadaşımın bu kürsüden, bilhassa benim vazife gördüğüm bir komisyon için böyle bir taanda bulunmaması lâzımgelirdi - İnancındayım. Yani af buyursun beni, sevgisine sığındığım için söylüyorum. Ama arkadaşım ne diyor? Bir günlük manşet... Arkadaşlarım kim bunu söyliyen? Yani bir günlük manşet hissiyatı ile hareket eden bizler miyiz? Bize tevcih edilen bir vazifeyi teknik bir komisyon olarak neticelendirmiş bulunmaktayız.

BAŞKAN — Sayın Bağcıoğlu, Komisyon adına beyanda bulunmayınız. Şahsınız adına konuşunuz lûtfen.

KEMAL BAĞCIOĞLU (Devamla) — Sekize, dokuza, dokuza on...

Aynı zamanda muhterem Başkanım, Komisyon adına konuşuyorum.

BAŞKAN — Ama sözü size Komisyon adına vermedim. Baştan tasrih ettim. Şahsınız adına söz verdim. Sordunuz, bu şekilde cevabını verdim.

KEMAL BAĞCIOĞLU (Devamla) — Bu sebeple ciddiyetten asıl uzak olan husus, asıl bir günlük manşet hissiyatiyle hareket etme, Sayın Emin Paksüt arkadaşımıza raci olmak lâzım gelir.

Sonra bir nokta daha var: Beraber bâzı Anayasa profesörlerinden, feyiz aldığımız bugün Anayasa profesörü durumunda bulunan kıymetli Feyzioğlu'nun konuşmasında kullanmış olduğu bir tâbiri üzülerek tekrar etmek isterim, cevap vermek için.

BAŞKAN — Sayın Bağcıoğlu, bir dakikanız kaldı, lûtfen bağlayınız.

KEMAL BAŞCIOĞLU (Devamla) — Diyor ki Turhan Feyzioğlu arkadaşım, «Bu, diyor bir hukukî mütalâa değildir. Bu, siyasi bir mütalâadır.» (C. H. P. si sıralarından « doğru» sesleri.)

Arkadaşlar, itirazlar muallâkta kaldı demek hukukî değildir de nedir? Bir insan ben, şunu şu mânada söylüyorum derse, o zaman boğazını sıkıp da «Hayır efendim, senin maksadın illâ öküzün altında buzağı aramaktır.» demenin asıl ben ciddî olmadığına, asıl siyasi bir maksatla söylendiğine kaani bulunmaktayım. Siyasi maksat asıl kendilerinin ruhi haletleridir. Biz teknik bir komisyon olarak, orada çalışan bütün arkadaşlarım adına söylüyorum....

BAŞKAN — Rica ederim, komisyon adına konuşmayınız.

KEMAL BAĞCIOĞLU (Devamla) — Kendi hissiyatımı ifade ediyorum.

BAŞKAN — Komisyon adına size söz vermiş olsaydım bu şekilde konuşabilirdiniz. Rica ederim, şahsınız adına beyanda bulunun.

KEMAL BAĞCIOĞLU (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, aynı zamanda komisyonun bir üyesi ve sözcüsü olduğum için arkadaşlarım adına da böyle konuşabilirim. Ben bu kanaatle reyimi kulandım, bu kanatle raporu tanzim ettim, bu kanatle hukukî bir mütalâa ileriye sürdüm, diyebilirim.

BAŞKAN — Ben size komisyon adına söz vermedim. Arkadaşlarınız adına konuşmak imkânını bu bakımdan haiz değilsiniz.

KEMAL BAĞCIOĞLU (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, arz etmiş olduğum sebepler muvacehesinde, İhsan Ataöv'ün takriri Anayasaya aykırı olmak şöyle dursun, tıpa tıp, tamamı tamamına, Anayasanın lâfzına ve ruhuna uygun bulunmaktadır. Bu sebeple bir birinden ayrılmasına imkân bulunmıyan, birbirinin lâzımı gayrimüfariki bulunan her iki takrir, Anayasanın ruhuna uygundur. Bu sebeple, kabulünü Yüce Heyetinizden arz ve istirham ederim. Saygılarımla. (Soldan, alkışlar.)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım; 89 ncu made gereğince iki lehte, iki aleyhte arkadaşımız konuşmuştur. Şimdi Anayasa Komisyonunun raporunu oyunuza sunacağım.

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Söz istiyorum. Çünkü, Sayın Bağcıoğlu müteaddit defalar ve sizin ikazınıza rağmen komisyon sözcüsü olarak beyanda bulundular. Konuşma komisyon sözcüsü olarak vâkı olmuştur. İçtüzüğün 186 ncı madesi son fıkrası uyarınca söz istiyorum.

BAŞKAN — İkazlarımızla tashih etmiştir efendim.

TALÂT OĞUZ (Mardin) — Reis Bey rapor oya arz edilmeden evvel takririmiz mevcut.

BAŞKAN — Sizin takririnizin ne zaman bahis mevzuu olacağını Riyaset düşünür. Oturunuz, müsterih olunuz.

TALÂT OĞUZ (Mardin) — Reis Bey...

BAŞKAN — Oturunuz, usulü müzakereyi sizden öğrenecek değiliz ki. Oturunuz, usulü tatbik edecek olan biziz. Oturunuz yerinize efendim.

Anayasa Komisyonu raporunu Yüce Meclisin oyuna sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi muhterem arkadaşlarım; bu şekli ile Anayasa Komisyonunun raporu kabul edildiğine göre, Sayın İhsan Ataöv tarafından verilmiş bulunan takrir munhasıran Meclisin bilgi edinmek üzere bir araştırma komisyonu kurup kurmıyaca-

ğı hususunda müzakerenin devamı mahiyetindedir bir. İkincisi..

TURHAN FEYZİOĞLU (Kayseri) — Metin.

BAŞKAN — Metin rapor münderecatıdır Sayın Feyzioğlu. (Ortadan gürültüler.) İstidlâlen mâna çıkarıyorum, anlatıyorum.

İkincisi, komisyonlara partilerin kuvvet oranı dahilinde iltihak ettirilmesi talebedilmiştir. Bu talep üzerinde müzakereler cereyan edecektir. Demek ki, mevzuubahsolan müzakere bundan böyle bu mahiyeti ile devam edecektir. Ancak, müzakere bu şekliyle devam edecekken, müzakereye mahal olmadığı hakkında C. H. P. Grupu adına müteaddit imzayı muhtevi bir önerge ve ayrıca Sayın Talât Oğuz tarafından verilmiş bulunan bir önerge mevcuttur. Bunları okutacağım, bunlar üzerinde gerekli işlemi yapmak üzere yine İçtüzüğün 89 ncu madhesi gereğince meseleyi usul meselesi telâkki edip lehinde, aleyhinde ikişer arkadaşımıza söz vereceğim. Tamam mı Sayın Oğuz, ikna oldunuz mu efendim?

Okutuyorum önergeyi.

TURHAN FEYZİOĞLU (Kayseri) — Grup adına lehinde.

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Grup adına lehinde.

Yüksek Başkanlığa

Adalet Bakanı Sayın İrfan Baran, 8 Mayıs 1965 tarihinde yaptığı bir basın toplantısında, mevcut kanun hükümlerine göre, TRT Kurumunun taraflı yayın yaptığı yönünde ortaya atılan iddialardan dolayı, Kurum ilgilileri hakkında, bu iddiaların doğruluk derecesini ortaya çıkaracak şekilde adlî soruşturma açılmasına karar verildiğini bildirmiştir.

Sayın Bakanın ifadelerine göre, bidayetten beri Mecliste yapılan müzakerelerin zabıt örnekleri, basınımızda çıkan bütün neşriyat ve verilen bilgiler, Radyoya ait bantlar ve vesikalar Ankara Savcılığına verilmiştir. Yine Sayın Bakan, yetkililerin lüzum görecekleri her türlü soruşturmaları yaparak ve bütün ilgililerin ifadelerini de alarak, kazai soruşturma konusunu bir sonuca bağlamaları için Ankara Savcılığına talimat verildiğini belirtmiştir. Sayın Ankara Savcısı da bugün, etraflı bir açıklama ile durumu aydınlatmıştır.

TRT'nin tarafsızlığı konusunda ortaya atılan iddialar, böylece Anayasaya, kanuna, hukuka ve vicdani inançlarına göre karar verecek olan adlî makamlara intikal etmiş bulunmaktadır.

Bu şartlar altında, Sayın Ataöv'ün, Anayasaya uygun getirilmek amacıyla iki noktadan değiştirilmesine teşebbüs olunan yeni önergesinin dahi Mecliste müzakeresi doğru değildir.

Konunun adlî makamlarca resmen ele alınmasıyla, Meclis için bir araştırma konusu kalmadığı gibi, bu önerge üzerinde müzakerelere devam etmek Anayasa hükümleriyle çatışan bir durum da yaratabilir. Çünkü, adalet makamlarının bütünü ile ele aldıkları konu, önergenin konusu ile tamamiyle aynıdır. Araştırma önergesi dolayısiyle işlemleri siyasi organ önünde tartışılacak şahıslar ile adlî soruşturmaya hedef olan şahıslar da aynıdır.

Yukarıda arz edilen sebeplerle, Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün TRT ile ilgili araştırma önergesinin görüşülmesine mahal kalmadığından gündemden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

C. H. P Grupu adına Kayseri Turhan Feyzioğlu	C. H. P. Grupu adına İstanbul Coşkun Kırca
Burdur Fethi Çelikbaş C. H. P. Grup Başkanvekili	Ankara Bülent Ecevit
Maraş Kemalî Bevazıt	Gaziantep Ali İhsan Göğüş

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Ankara) — Grup adına aleyhte söz istiyorum.

BAŞKAN — Diğer bir önerge var, okutuyorum.

Başkanlığa

T.R.T. İdaresi hakkında tahkikat ve takibat yapılması babında, Adalet Bakanı Ankara Cumhuriyet Savcısına gerekli emri verdiği basından anlaşılmıştır.

Komisyon raporunun görüşülmesi bağımsız Türk Adliyesini tesir altında bırakacağından mezkûr raporun görüşülmemesini arz ve teklif ederiz.

Mardin Talât Oğuz	Sinop Mamhut Alicanoğlu

BAŞKAN — Her iki önerge de bu meselenin müzakereye mahal bulunmadığı manâ ını tazammun etmektedir. O bakımdan her ikisinin üzerinde birlikte müzakereye devam edeceğiz ve meseleyi İçtüzüğün 89 ncu maddesi gereğince bir usul maddesi te'âkki edip iki lehte, iki aleyhte on beşer dakikayı tecavüz etmemek üzere söz vereceğim. Ondan sonda neticeyi işari oy nuz ile h lledeceğiz.

Şimdi önergenin lehinde Sayın Feyzioğlu, C.H.P. Grubu adına buyrun.

TURHAN FEYZİOĞLU (Kayseri) — Efendim usule göre evvelâ aleyhte söz vermeniz lâzım galiba.

BAŞKAN — Hay hay; o da mümkün, nasıl isterseniz.. Buyrun Sayın Sadık Tekin Müftüoğlu. (Orta sıralardan, «Grup adına Bölükbaşı söz aldı» sesleri) Sayın Bilgeoğlu grup adına mı idi?

Riyaset sizin âmalinize hizmet edecek değil, sıraya göre hareket eder.. Buyurun Sayın Müftüoğlu... Bir C H P li Milletvekili grup adına söz aldığı için takdimen onun konuşması lâzım. Bölükbaşı isterse hakkını kullanabilir. Sırada ikinci.

Sayın Bölükbaşı, grup adına beyanda bulunacağınıza göre, ikinci sıradasınız, fakat takdimen söz almak imkânınız mevcut, arzuya tabi. Arzu edersiniz şimdi, arzu ederseniz sıranız geldiğinde konuşursunuz.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Ankara) — Arkadaş konuşun, ben ondan sonra konuşacağım.

SADIK TEKİN MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) — Muhterem arkadaşlarım, muhterem takrir sahiplerinin müzakereye mahal olmadığı hususunda vermiş oldukları takririn mahiyeti ve münderecatının mesnedini teşkil eden husus, zannederim Anayasanın 132 nci maddesinin 3 ncü bendi olması iktiza eder. Bu üçüncü bende göre durum şundan ibarettir, diyor ki 3 ncü bendde: «Görülmekte olan bir dâva hakkında Yasama Meclislerinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya her hangi bir beyanda bulunulamaz.»

Önce 3 ncü bendin bu fıkrasını tahlil edelim. Ne dereceye kadar takririn bu maddeye uygunluğunu hep beraber tezekkür ederiz.

Hangi hususlarda soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya her hangi bir beyanda bulunulamaz bu fıkraya göre? Aynen şu : Görülmekte olan bir dâva hakkında Yasama Meclislerinde yargı yetkisinin kullanılması hakkında bir soru sorulamaz, araştırma yapılamaz, bilgi istenilemez, diyor. Yani, yargı yetkisi iyi kullanıldı, kötü kullanıldı, suiistimal ediliyor, şöyle yapılıyor, böyle yapılıyor, şudur, budur v. s. şeklinde bir soru sorulamaz, görüşme yapılamaz ve her hangi bir beyanda bulunulamaz, diyor. Yoksa, yargı yetkisinin dışında kalan bir işlenin, bir araştırmanın bahusus Yüce Meclisinize Anayasa ile tanınmış olan bir bilgi edinme hakkının olamıyacağı hususunda burada her hangi bir beyan yoktur. Takibedelim.

ALİ RIZA AKBIYIKOĞLU (Uşak) — Kozlu olayları ne oldu?

SADIK TEKİN MÜFTÜOĞLU (Devamla) — Bir şey mi buyurdunuz beyefendi?

ALİ RIZA AKBIYIKOĞLU (Uşak) — Kozlu olayları ne oldu? Dedim.

BAŞKAN — Müdahale etmeyin efendim.

SADIK TEKİN MÜFTÜOĞLU (Devamla) — Onun cevabını veririm zatıâlinize.

İkinci fıkrası; yasama ve yürütme organlariyle idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır. Bu organlar ve idare mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.»

Bu 3 ncü bendin 2 nci fıkrası hakkında her hangi bir şey söylemeyi şahsım adına zait adlederim. Bunun cevabını kanaatimce en iyi bir şekilde verecek olan Fethi Çelikbaş arkadaşımız olması iktiza eder.

Binaenaleyh, 132 nci maddenin şu açık ifadesi karşısında arkadaşlarımızın vermiş olduğu takririn hukukî bir mâna ve mahiyet iktisabetmediği ortadadır. Binaenaleyh, müzakere yapılabilir ve takririn reddi icabeder.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Feyzioğlu.

TURHAN FEYZİOĞLU (Kayseri) — Önce Coşkun Kırca arkadaşım konuşacak.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Kırca.

C. H. P. GRUPU ADINA COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Sadık Tekin Müftüoğlu arkadaşımız, C. H. P.

Grupu adına verilmiş olan önergeyi dikkatle dinlememiş olacaklar ki, bu önerge muhtevası ile daha önce Kozlu olayları vesilesiyle açılmış olan ilk tahkikat ile ilgili olarak Burhan Apaydın'ın gensoru önergesinin gündemden dışarı çıkılmasına, aslında bu gensoru önergesi hiçbir suretle açılması muhtemel bir dâvanın kapsamına girecek olayları kapsamadığı halde, bunu belirtmek için kürsüye çıkmış olan ve grup adına konuşmuş olan Sayın Grup Başkanvekilimizi tenakuz haline düşürmek için boş bir gayretin içine düştüler. Eğer önergemizi dikkatle okumuş olsalardı önergemizde... (A. P. den gürültüler) Lûtfen dinleyin beyefendi. Önergemizde, hiçbir suretle Anayasanın 132 nci maddesinin âmir hükmüne istinadeden bir taraf olmadığını göreceklerdir. Önergemizin mahiyeti nedir? Önergemizde denmemektedir ki; Adalet Bakanlığının Ankara Savcısına vermiş olduğu emir muvacehesinde bu konunun görüşülmesine mahal kalmamıştır, çünkü bu konu görülmekte olan bir dâva hakkında bizim yetkiye tesir mahiyetinde müzakeredir. Böyle bir iddia yok, C. H. P. Grupu adına verilen önergede. C. H. P. Grupu adına verilen önergede şu iddia var : Madem ki, bu konu Ankara Cumhuriyet Savcılığına intikal etmiş bulunuyor. Ankara Cumhuriyet Savcılığının insiyatifi ile, neticede TRT mensupları hakkında dâva açılır ise, kurulacak olan Meclis Araştırması Komisyonunun o anda hiçbir yetkisi kalmaz, Anayasanın 132 nci maddesi gereğince kalmaz. Çünkü dâva açıldığı anda yasama organı ve ona bağlı komisyonların hiçbir yetkisi olmamak iktiza eder.

Şu halde muhterem arkadaşlarımız dâva açılacağından o kadar emin değildir ki, bu araştırma önergesinin muhakkak surette oylanmasında ısrarlıdırlar. (A. P. sıralarından gürültüler) Muhterem arkadaşlarım, biz C. H. P. Grupu olarak Cumhuriyet savcılarının dâva açıp açamıyacağından sizler kadar emin değiliz. Çünkü, Cumhuriyet savcılarının vazifelerinde vicdanî kanaatleriyle hareket ederlerken, ne sizlerin, ne de bizlerin kanaatleriyle, fikirleriyle bağlı kalacak cibiliyette olduklarına inanmıyoruz. (Ortadan «bravo» sesleri)

Muhterem arkadaşlarım, ikinci bir nokta şudur : Artık hakikaten bu önergenin görüşülmesine mahal kalmamıştır. Bir araştırma komisyonu kuracaksınız, bu araştırma komisyonuna bir görev vereceksiniz ve itiraf etmek lâzımdır ki, bu araştırma komisyonu, hele TRT hakkında hâlâ suçlama isnatlarının önerge tavzihi sadedinde dahi bu kürsüden yapıldığı bir sırada, böyle bir siyasi ortam içinde, siyasi mülâhazaların dışında çalışacak. Bunu Türk efkârı umumiyesine kabul ettirmeye kimse muvaffak olamıyacaktır.

Muhterem arkadaşlarım, bu durumda, eğer Yüce Meclis bilgi edinmek istiyorsa, bu bilgiyi, Cumhuriyet savcılarının eliyle yapılacak olan soruşturmadan sonra, verilecek bir sözlü soru önergesi üzerine muhterem Adalet Bakanının ağzından dinlemek imkânına sahipsiniz her halde. Şunu lûtfen kabul buyurunuz ki; bu komisyona gelecek olan ve pek çoğu - anlaşılıyor ki, maalesef bugünkü politik ortamda - ya kararlı olmak yahut kararlı görünmek durumunda olanların vereceği bir rapordan çok daha objektif olacaktır. Bu itibarladır ki bu takrir verilmiştir. Kabulünüzü istirham ederim. (C. H. P. sıralarından bravo sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Buyurun Sayın Osman Bölükbaşı. Bahis konusu önergenin aleyhinde, buyurunuz.

M. P. GRUPU ADINA OSMAN BÖLÜKBAŞI (Ankara) — Muhterem arkadaşlar; aylardan beri gerek efkârı umumiye, gerek Büyük Meclis bu mesele üzerinde durmaktadır. Umumi efkârı ve Yüksek Meclisi aylardan beri işgal eden bu meselenin, birkaç gün evvel gazetelerde okuduğumuza göre Adalet Bakanlığınca, Ankara Savcılığına intikal ettirildiğini öğrenmiş bulunuyoruz. Daha evvel Hükümet de bu mevzu üzerinde uzun uzun durmuş, meseleyi dörtlü komiteye havale etmiş, buna bir çare bulmak için faaliyet göstermiş, nedense son zamanlarda bunun savcılığa intikal ettirilmesi hukukî sayılmış. Ben bu garabet üzerinde durmıyacağım.

Anayasaya saygıdan bahseden arkadaşlarımıza, Anayasanın 132 nci maddesinin, hangi şeyin teşrîî Meclislerde görüşülemiyeceğine dair hükmünü bir kere daha hatırlatmakta fayda mülâhaza ederim. Anayasanın 132 nci maddesi şöyle diyor :

«Görülmekte olan bir dâva hakkında Yasama Meclislerinde yargı yetkisinin kullanılması ile

ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya her hangi bir beyanda bulunulamaz.»

Mahkemeye intikal etmiş bir durum olmadığına göre, Anayasanın şu 132 nci maddesine göre bu mesele hakkında Meclisteki görüşme yapmaya ve bir araştırma komisyonu kurmaya hukukan hiçbir mâni yoktur.

Geçenlerde burada verilen gensoru önergesi dolayısiyle mesele mahkemeye intikal etti mi, etmedi mi noktası üzerinde duruldu. Riyasetin bir tebliği üzerine meselenin mahkemeye intikal etmiş olduğu öğrenilmiş oldu. Verilen karar da Riyasetin bu tebliğinin gösterdiği istikamette oldu.

Şimdi, savcılığa bir dilekçe verir bir vatandaş, savcılık bu emareyi kâfi görür, bir araştırmaya, bir tahkikata başlar. Eğer bu nevi hareketler Meclisleri araştırma yapmak hakkından mahrum bırakacaksa, bu Anayasanın kabul ettiği bir müesseseyi meflûç hale getirmek için başvurulmuş bir hilei şeriye telâkki edilmelidir. (Sağdan ve soldan «bravo» sesleri)

Sonra arkadaşlar, bu meseleyi günlerden beri sürüncemede bırakan iddialar, biliyorsunuz, takririn Anayasaya aykırı bâzı fıkraları ihtiva ettiği iddiası idi. Araştırma, suçlu tesbiti için yapılmıyor. Bu bir siyasi, teşrîî araştırmadır. Bu araştırma neticesinde bir tek suçlu bahis mevzuu olmasa bile Meclisler bâzı teşrîî tedbirler almak lüzumunu hissederler, Hükümeti harekete geçirir, kanun tasarısı getirir, mebus harekete geçer, kanun teklifi getirir. Teşrîî anketlerin hedefi, gayesi budur. Suçlu aramak değildir. Ama teşrîî anket yapılırken, tahkikat yapılırken bâzı kimselerin suçluluğunu gösterecek emareler, deliller ortaya çıkarsa o zaman da alâkalı makamlar kendilerine düşeni yaparlar. Bu itibarla Ankara Savcılığı harekete geçti diye çok geç kalmış bir hareketi siper yaparak bu meselenin Yüksek Meclis tarafından bir tahkik mevzuu yapılmasına - Feyzioğlu aman sarılmasın - araştırma mevzuu yapılmasına mâni olmak mümkün değildir arkadaşlar. Siyasi bir organ olan Meclisin yapacağı araştırmada tarafsız olamıyacağı, savcıların daha tarafsız olacağı yolunda birtakım indî mütalâaların bu kürsüde söylenmesini yersiz telâkki ederiz. Bu Devletin en yüksek organlarından biri olan Yüksek Meclis, kendisine itimatsızlık ifade edip de başkalarını kendisinden daha itimada şayan telâkki edemez. (Sağdan «bravo» sesleri, alkışlar.)

Bu itibarla Meclis araştırmasını önlemek için yosuna sarılırcasına ileri sürülen sebeplerin Meclisin kararıyle bertaraf edilmesi karşısında verilen bu takrir ikinci bir siyasi oyundur. (Sağdan «bravo» sesleri, alkışlar.)

BAŞKAN — Sayın Turhan Feyzioğlu, grup adına, önergenin lehinde, buyurunuz.

C. H. P. GRUPU ADINA TURHAN FEYZİOĞLU (Kayseri) — Sayın arkadaşlarım, evvelâ aziz arkadaşım Bölükbaşı'na bir noktada teminat vermek isterim. Biz bu kürsüye hem Meclisin itibarını, hem Meclis dışındaki bağımsız kaza organları ve muhtar radyo idaresi gibi Anayasa müesseselerinin itibarını, hem de kendisinin başından geçen acı tecrübelerle sabit olduğu üzere, bâzı siyasi yollardan kazai yetki kullanmak suretiyle vatandaşların ıstıraba mâruz bırakılmasını önleyici dâvaları savunmak için çıktık. (Ortadan «bravo» sesleri.)

Arkadaşlar, «Bir siyasi heyetin seçeceği bir komisyon savcı kadar âdil olmaz mı?» diyen arkadaşım elini bir nebze vicdanına koysun, biraz hafızasını yoklasın, siyasi heyetlerin bu gibi mevzularda bazan ne kadar zalim, siyasi heyetlerin bazan ne kadar tarafgir, bazan ne kadar partizanlık tesiri altında olduğunu kendi canında tecrübe etmiştir, bilirler. (Orta sıralardan «bravo» sesleri, alkışlar ve gürültüler.) Bilirler!

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Ankara) — O siyasi heyetlere uşaklık edenleri de biliriz.

TURHAN FEYZİOĞLU (Devamla) — Sayın arkadaşlarım, biz bunu niye getirdik? Anayasa bakımından herhangi bir mesele için savcıya bir yazı yazılırsa, bu mevzu artık bu kürsüde konuşulmaz, demiyoruz. Sakın sözümüzü Bölükbaşı böyle anlamasın. Bu şimdiki takririn altında Sayın Çelikbaş'ın imzası vardır, geçen gün de bu Meclisin yetkilerini Kozlu olayları dolayısiyle Bakan hakkında, Bakanlık hakkında, Hükümet hakkında gensoru açılması istendiği zaman kavıtlamak istiyenlere karşı aynı Çelikbaş dikilmiştir. Kendi kendisiyle tezatta değildir benim grup başkanvekilim.

Mevzu ne arkadaşlar? Mevzu şu : O zaman Bakan değil Adliyenin meşgul olduğu kişi, Zon-

guldak'ta bâzı işçiler hakkında, bâzı şahıslar hakkında belki bir başka parti hakkında, v.s. ne hakkında bilmiyorum, Kozlu'da Adliye birşeyler yapıyor, bâzı çalışmalar yapıyor. Müstakil Adliye, meşgul değiliz. Şimdi, bir milletvekili arkadaşım, o şahıslarla ilgili değil, Bakanın ihmali var mıdır, Çalışma Bakanı, zamanında yerine gitmiş mi, gitmemiş mi, Bakan olarak faaliyetinde siyasi bir kusuru var mı diye gensoru önergesi veriyor. Bakanın faaliyeti ile oradaki suç ile ilgili olmadığı halde «efendim, Adliye karıştı, el atamazsınız, gensoru açılamaz» deniyor.

Şimdi ise, bakınız, savcının bugün saat 13 te yaptığı açıklamaya... Arkadaşlar; (Soldan «nerede okundu?» sesleri) Radyoda, radyoda okundu. (Soldan gülüşmeler.) Basına verildi, size mi verildi diyorlar... (Soldan gürültüler.)

BAŞKAN — Arkadaşlar, sükûneti muhafaza edelim.

C. H. P. GRUPU ADINA TURHAN FEYZİOĞLU (Devamla) — Arkadaşlar; savcının demecinden bahsedildiği zaman «bravo savcıya» diye bağırmak, veya «savcı bunu özel olarak size mi verdi?» gibi sual sormak çirkindir; Türkiye'de bağımsız savcı vardır ve bu bağımsız savcının Ataöv'den daha tarafsız olacağına kaani olduğum için «bırakın, savcı halletsin» diyorum. (Orta sıralardan «bravo» sesleri, alkışlar.) Savcı, bu memleketin Adliyesi hürmete şayandır, Meclis hürmete şayan değildir demiyorum, ama Meclis başka konularda daha tarafsız davranabilir. Önceden hüküm verdiği, hükmünü önceden grup tebliğleriyle, telgraflarla, beyanlarla, demeçlerle parti liderlerinin veya siyasilerin ilân ettiği konuda aynı siyasilerin sanki bu beyanları yapmamış gibi günün birinde tarafsız insanlar olarak oturup Araştırma Komisyonunda savcıdan daha tarafsız bir araştırma yapacaklarına kaani değilim. Şahıslar aynıdır, TRT ilgilileri, konular aynıdır, savcıya Adalet Bakanı arkadaşımız tarafından verilmiş olan vazife sarahaten Ataöv arkadaşımın buraya getirdiği bütün konuları, Bölükbaşı'nın getirdiği bütün konuları, Akdoğan'ın getirdiği bütün konuları, Erdemir'in getirdiği bütün konuları kapsamaktadır, savcı onların dahi bilgisine başvuracağını bildiriyor. Diyor ki savcı, «Sayın Ataöv'ün önergesiyle ilgili konuşmalara ait tutanakları incelemekteyiz ve suç konusu ihbarları tesbit edeceğiz.» Sayın Ataöv'ün önergesiyle ilgili konuları savcı araştırıyor, ele almış, söylüyor.

Vazife ona verilmiş, Meclis tutanakları gitmiş. O halde bunun Kozlu olaylariyle Çalışma Bakanlığının davranışı arasındaki ilgisizlik gibi bir ilgisizliği var mı? Şahısları aynı olan, konuları aynı olan iki araştırma yapılacak, birisini adliye yapacak, birisini Meclisin encümeni yapacak ve düşünmüyor musunuz ki, arkadaşlar, savcının suç yoktur dediği, savcının tarafgirane davranış yoktur dediği bir yerde, bu Meclisin bir komisyonu «vardır» derse Anayasanın hükümlerine aykırı olarak Meclisin bir organiyle Adliyeyi karşı karşıya çıkarmıyacak mısınız? Kuvvetler ayrılığında tedahül olmıyacak mı? (Gürültüler) Elinizi vicdanınıza koyunuz. (Gürültüler, ortadan alkışlar ve bravo sesleri.)

Meclis araştırması kanun tasarısı hazırlamak içinmiş. Kanun tasarısı hazırlamak için yapıldığı söylenen bu Meclis araştırması inandırıcı değil; çünkü kanunların hükümlerini ihlâl edici tarafgir davranışlardan hâlâ bahsediliyor, hâlâ suçludan bahsediliyor ve arkadaşlarım dikkat buyurun, savcının da yaptığı taraflı mıdır, tarafsız mıdır bunu araştırmak olacaktır. O halde adlî savcıya bir de siyasi savcı eklemeyiniz. (Gürültüler) Adlî savcıya inanınız. Adlî savcının yanına bir siyasi komiserler heyeti diker gibi, bir siyasi araştırma heyeti dikmeyiniz. (A. P. sıralarından şiddetli gürültüler, C. H. P. sıralarından alkışlar ve bravo sesleri.) Yapmayınız bunu. İstirham ederim... (Şiddetli gürültüler)

BAŞKAN — (Gürültüler) Bir dakika efendim, bir dakika rica ederim... Sayın Feyzioğlu Meclisin bilgi edinmek için kuracağı komisyon bir siyasi savcı mahiyetinde değildir. Rica ederim...

KADRİ EROĞAN (Urfa) — Bir alâkası yok. Siyasi komiser ne demektir?

KEMAL BAĞCIOĞLU (Maraş) — Yakışmaz sana.

TURHAN FEYZİOĞLU (Devamla) — Sayın Bağcıoğlu, inancının aksine konuşmak sana yakışmaz.

BAŞKAN — Sayın Feyzioğlu... Sayın Feyzioğlu Riyasete karşı saygı gösterin, ben size hitabediyorum. Sayın Bağcıoğlu müdahale etmeyin efendim. Oturun yerinize. Sayın Bağcıoğlu siz de müdahale etmeyiniz rica ederim oturunuz yerinize. Sayın Feyzioğlu (Gürültüler).. Efendim müdahale etmeyin arkadaşlar. (A. P. sıraların-

dan gürültüler) Efendim karıştırmayın efendim rica ederim, bir dakika... (Soldan, gürültüler, «siyasi komiser» ne demek sesleri.)

LÂTİF AKÜZÜM (Kars) — Meclise hakaret ediyor.

BAŞKAN — Susunuz biraz. Sayın Aküzüm oturun yerinize, ben konuşuyorum.

Sayın Feyzioğlu, şimdi Meclisin bilgi edinmek için kuracağı bir komisyonu bir siyasi savcı hüviyetiyle görmek (A. P. sıralarından, «komiser, komiser» sesleri.) Peki, «komiser» görmek sizin lisan nezahetinize yakışmaz. O bakımdan lûtfen bu noktayı tavzih buyurunuz. Çok rica ederim.

TURHAN FEYZİOĞLU (Devamla) — Sayın arkadaşlarım, Başkan ne derse desin, demin yerimden sordum, hangi metni oylıyacaksınız dedim? Her iki metni, diyor, bu raporu diyor. Değişmemiş olan bir cümle var. Radyo tarafsız davranmıyor. Kanunları ihlâl edici hususları araştıracak bir encümen diyor hâlâ önerge, son şekliyle, değişen şekliyle. Kanunları ihlâl edici hareket olup olmadığını araştıracağı bu encümenin biraz evvel Reisin beyaniyle de sabit raporda yazılı. Aziz arkadaşlarım rica ediyorum, kanunların ihlâl edilip edilmediğini savcı mı daha tarafsız tesbit eder, hükmünü önceden vermiş siyasetçi mi daha tarafsız tesbit eder? (Gürültüler) İnsaf ediniz.

BAŞKAN — Bir dakika efendim, bir dakika. Karşılıklı müdahale etmeyiniz. Sayın Feyzioğlu bu sıfatı lûtfen tavzih ediniz. (Siyasetçi ne demek, siz de siyasetçi değil misiniz sesleri.)

TURHAN FEYZİOĞLU (Devamla) — Ha siyasetçiyim, ben de siyasetçiyim. Siyaset yapıyorum. (Gürültüler) Siz de siyasetle meşgulsünüz. (Soldan, gürültüler.)

BAŞKAN — Sayın Feyzioğlu (Gürültüler).. Arkadaşlar sizin müdahalenizle ben bir şey anlamıyorum ki, bir şey duymuyorum. Rica ederim. Hiçbir şey duyulmuyor. (Soldan «siyasi komiser» sesleri.) Efendim susunuz. Sayın Kısayol oturunuz yerinize rica ederim konuşmayınız efendim.

Sayın Feyzioğlu sizden rica ettim. Siyasi komiser mahiyetindeki telâkkinizi lûtfen tavzih ediniz.

HÂLDAN KISAYOL (Kocaeli) — Siyasetçi nedir?

TURHAN FEYZİOĞLU (Devamla) — Siyasi faaliyet siyaset adamının yaptığı faaliyettir. Ve siyasi faaliyet Anayasa ve vicdanlara uygun olarak yapıldığı zaman dünyanın en asîl faaliyetidir. Onun için siyasetçi sözünden kimsenin alınacağı bir şey yoktur. (A. P. sıralarından, gürültüler, «komiser» sesleri.)

BAŞKAN — Sayın Feyzioğlu niçin ısrar ediyorsunuz, rica ederim efendim.

TURHAN FEYZİOĞLU (Devamla) — Tekrar ediyorum, savcının yanında bir de 5 kişilik heyet kuracaksınız. Savcı bir yandan.. (Gürültüler, «Heyet kurulur, bilgi almak için yaparız,» sesleri.)

BAŞKAN — Sayın Feyzioğlu... Efendim müdahale etmeyin karşılıklı.

ŞİNASİ OSMA (İzmir) — Siyasi komiser ne demektir, onu söyle.

TURHAN FEYZİOĞLU (Devamla) — Yapamazsınız. Anayasaya göre yapamazsınız. (A. P. sıralarından gürültüler, «Anayasaya aykırı değil» sesleri.)

BAŞKAN — Sayın Feyzioğlu, Sayın Feyzioğlu size ben rica ederim, saygılı olalım. Sayın Feyzioğlu. (Gürültüler) Bu mudur hitabet, kürsüsünden beyan? Rica ederim efendim, ben sizinle konuşuyorum. Lûtfen siyasi komiser mahiyetindeki telâkkinizi, tavsifinizi geri alınız, rica ederim. Çünkü Meclisin bilgi edinmek için kurmuş olduğu bir heyete bu şekilde sıfat izafe edemezsiniz. (Gürültüler)

TURHAN FEYZİOĞLU (Devamla) — Sayın arkadaşlarım, dikkatle savcının beyanını ve lûtfen Adalet Bakanının sözünü okuyunuz. Adalet Bakaniyle ben de konuştum. (Soldan, şiddetli gürültüler.) Bir dakika söyliyeceğim. Adalet Bakanı gelsin bu kürsüden, Adalet Bakanı gelsin bu kürsüden...

(C. H. P. sıralarından Rahmi Günay ve birkaç kişi ayağa kalkarak A. P. sıralarına doğru yürüdüler, A. P. den Hâldan Kısayol ve birkaç arkadaşı ayağa kalktılar. İki sıra arasında ayakta araya girenler oldu.) Arkadaşlarım yapmayın... Rahmi Bey oturun. Rica ederim oturun, oturun!

BAŞKAN — Sayın Günay, Sayın Feyzioğlu... (Gürültüler) Sayın Feyzioğlu lûtfen beni dinleyiniz. Beni dinlemiyorsunuz. Bakınız bulunduğunuz yerden bir milletvekiline oturun diye hitabediyorsunuz. Hitabet kürsüsünden bu mümkün değildir.

TURHAN FEYZİOĞLU (Devamla) — O halde siz söyleyin?

BAŞKAN — Ben söylüyorum, siz dinlemiyorsunuz ve sözlerimi duymak zahmetinde de bulunmuyorsunuz.

Muhterem arkadaşlar, çok rica ederim, sükûneti muhafaza ediniz, biribirinize sataşmayınız. Sayın Feyzioğlu, siz de benim ikazlarıma önem veriniz, hitabette bulunan hatip her şeyden evvel Riyaset kürsüsüne âzami derecede saygı gösterir. Aksi takdirde sözünüzü kesmeye mecbur kalırım.

TURHAN FEYZİOĞLU (Devamla) — Arkadaşlar, yalvarıyorum, yapmayın...

BAŞKAN — Siz söylemeyiniz, Riyaset vazifesini görür. Şimdi Meclis tarafından kurulması derpiş olunan, kurulup kurulmıyacağı henüz belli olmıyan, bilgi edinmek üzere kurulacak olan bir komisyona «siyasi komiser», siyasi mahiyetinde bir sıfat izafe ettiniz. Çok rica ederim, onu tavzih ediniz, sözünüzü geri alınız.

TURHAN FEYZİOĞLU (Devamla) — Sayın arkadaşlarım, bir Meclisin ittifakla Anayasa Komisyonuna sevketme yolundaki kararına hile-i şer'iye adı verildi. Bir Meclis ittifakla bir karar vermiştir Anayasa Komisyonuna gitmesine, buna hile-i şer'iye denildi. Buna ses çıkmıyor. (Gürültüler) Müsaade buyurun arkadaşlarım. Burada konuşan arkadaşım, Adalet Bakanının savcıyı, yani tarafsız bir organın harekete getirmesini «garebet» şeklinde vasıflandırdı. Buna da itiraz etmediniz. (Gürültüler) Söylüyorum efendim, dinleyin.

Sayın arkadaşlrım, açıkça tekrar ediyorum ki, beş kişilik bir siyasi partiler mensuplarından, milletvekillerinden kurulu heyet teşkil ederek, savcının yaptığı işe muvazi, aynı konularda aynı şahıslar hakkında bir tetkikat yapmak, savcının yaptığı işi siyasi yoldan tekrar etmektir. Savcıyı tesir altına alma gayretidir. Bu, doğru değildir, yanlıştır. Adaletin - bağımsızlığa ve Anayasanın ruhu ile bunu bağdaştıramazsınız. Bu bir siyasn baskı heyeti olur. Siyasi savcılar heyeti haline inkılâbedebilir, hata olur yapmayınız bunu, tekrar ediyorum arkadaşlarım.

Fethi Okyar'a bir tarihte bu kürsüde sual sorulmuş, «adalete intikal eden konuya cevap veremem» demiştir. Sayın İrfan Baran birkaç gün evvel Senatoda «141 - 142 nci madde ile ilgili, kanun değişmesi ile ilgili bir soruya, kanun değişmesi Senatonun, Meclisin başta gelen en tabiî işidir. Böyle alduğu halde bu mevzu adalettedir. Anayasa Mahkemesi de bugünlerde bu konuyu konuşacaktır. Ben bu konuda beyanı mütalâada bulunamam, tesir altına almış olurum» demiştir.

Arkadaşlarım ben, İrfan Baran arkadaşımın, 141 - 142 nci madde gibi Bakanın konuşmaya mezun olduğu bir konuda konuşmazken, gösterdiği dikkati ve itinayı bu mevzuda da göstermenizi rica ediyorum.

Sayın arkadaşlarım...

BAŞKAN — Bir dakikanız kalmıştır. Lûtfen sözünüzü bağlayınız.

TURHAN FEYZİOĞLU (Devamla) — Dakikalar müdahalelerle geçti.

Kanun ihlâl edilip edilmediği konusunu araştırma yetkisini içine alan taraflı davrandı mı, davranmadı mı, bunu tetkik etmek gayretinde olan bir heyet olamaz. Kanun tasarısı için bilgi toplıyacağız, diyorlar. Herkes biliyor ki, arkadaşımın partisine mensubolan Bakan, kanun metnini bu arştırmadan evvel hazırlamış ve çoktan Bakanlar Kuruluna sevk etmiştir. Kanun hazırlamak için yapılmıyor bu. Çünkü, kanun daha önce hazırlanmış, sonra araştırma yapılmak isteniyor. Bu itibarla arkadaşlarımdan tekrar rica ediyorum, bir hatalı yola gidilmesin. Biz, adliyedeki, hazırlık tahkikatındaki bâzı konularda konuşulmasının da doğru olmıyacağını ve bu ahvalde hazırlık tahkikatındaki konunun çerçevesiyle aynı, ilgili şahısları ile aynı olduğunu iddia ediyorum. Ve Sayın Adalet Bakanını, savcısını rahat bıraktırmak için, savcısının ve kendine bağlı teşkilâtının hakkını korumak için, bu kürsüde bırakınız arkadaşlarım, «Benim savcım vardır, gerçeği size o söyliyecektir» demesini rica ediyorum. (Orta sıralardan «bravo» sesleri, sürekli alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Bakan, zatıâlinize bu konuda söz veremiyeceğim. O bakımdan özür dilerim.

RUHİ SOYER (Niğde) — Bakan her zaman konuşabilir.

BAŞKAN — Yok efendim, usulü zatıâlinizden öğrenmiyoruz, rica ederim, onu takdirimize bırakın. O bakımdan şimdi önergeleri tekrar okutup oylarınıza arz edeceğim.

(Fethi Çelikbaş, Turhan Feyzioğlu, Coşkun Kırca ve arkadaşlarının önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Sayın Talât Oğuz'un da aynı mahiyeate bir önergesi var, okutuyorum.

(Talât Oğuz'un önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Önergeler aynı mahiyettedir ve bu konunun Meclisçe müzakeresine mahal bulunmadığı hakkındadır. Bu sebeple aynı mahiyette olan her iki önergeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

TRT hakkında bilgi edinmek için bir araştırma komisyonu kurulması hususundaki müzakereye devam ediyoruz.

Sayın Ferda Güley, buyurunuz.

RATİP TAHİR BURAK (İstanbul) — Uusul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Usul hakkında buyurun. («Kifayet takririni oylayın» sesleri) Efendim, kifayet takririni oylıyabilecek durum hâsıl olmadı.

RATİP TAHİR BURAK (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım, kararlarınızla hâtiplerin konuşması zamanla tahdidedildi. Feyzioğlu arkadaşımızın konuşmasında başkan mütaaddit defalar mikrofonu işgal etmiştir, mütaaddit defalar hâtibin mikrofonunu kesmiş, konuşmasına engel olmuştur. Saatle takibettim, 6 ya 12 kala başlıyan konuşmasını 6 yı üç geçe «Vaktiniz dolmuştur.» dedi, kesti. Gürültülerle, Başkanın konuşmasiyle, hâtibin mikrofonunun cereyanının kesilmesiyle kaybedilen zaman nazarı dikkate alınmadı. Futbol maçlarında bile, oyunda kesilen zaman hakem tarafından hesaba katılır. Başkanlık Divanının bundan böyle hiç olmazsa bir futbol maçı hakemi kadar dikkatli olmasını rica ederim. (Gürültüler)

BAŞKAN — Yüce Meclisin Başkanını bir futbol hakemine benzetmek ve Yüce Meclisi de, futbol müsabakası yapan bir ünite halinde görmek, Ratip Tahir Burak arkadaşımıza yakışamaz. Binaenaleyh, Meclis Anayasaya (Soldan ve sağdan, Bravo sesleri) ve İçtüzüğe göre ve onun vermiş olduğu kaidelere göre takdir hakkını kullanan ve buraya itimatlarınızla getirilen arkadaşlarınız tarafından yöneltilmektedir. Bu sebeple, Sayın Feyzioğlu'nun sözlerini ben kesmedim. Bilâkis, Sayın Feyzioğlu'na müsamaha göstermek suretiyle, en son sözünü kendiliğinden bitirerek, tekemmül ettirerek buradan inmesine imkân sağladım. O bakımdan Riyasete tariz yapılacak bir hal yoktur. Sayın Feyzioğlu kendi sözünü ikmal etti ve artık konuşacak başka bir şeyi olmadığından kürsüyü terk etti. Çok rica ederim; böyle bu şekilde kıyaslarla Meclisin mehabetini, nezahetini ihlâl etmiyelim. (Gürültüler)

Sayın Ferda Güley?.. Yok. Sayın Baykam?.. Yok. Sayın Sarıibrahimoğlu?.. Yok. Sayın Nur Bâki, buyurunuz.

HALÛK NUR BÂKİ (Afyon Karahisar) — Kıymetli arkadaşlarım, bu şartlar altında konuşmama imkân yok. Çünkü hangi takrire rey vericeğim, hangi takrir aleyhinde konuşacağım tasrih edilmedikçe, konuşacağım konuyu insicama sokmama imkân yoktur. Bu bakımdan konuşmaktan sarfı nazar ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Ülker?..

BÜLENT ECEVİT (Ankara) — Grup adına söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

C. H. P. GRUPU ADINA BÜLENT ECEVİT (Ankara) — Sayın arkadaşlarım, Büyük Millet Meclisinin her hangi bir konu hakkında bilgi edinmek üzere araştırma yapması ve bu araştırmanın sonucuna göre, gerekirse bâzı tedbirler düşünmesi elbette hakkıdır.

Grupumuzun kanaatine göre, gerçi bugün müzakeresine devam edilen önergenin, böyle bir bilgi edinme araştırmasına mâtuf olduğu şüpheli kalmıştır. Bununla beraber bu maksatla müzakere yaptığımızı farz ederek mâruzatta bulunacağım. Meclisin böyle bir hakkı olmakla beraber henüz faaliyete geçeli yarım yılı ancak dolmuş bir müessesenin üzerine bir sürü ağır ithamlarla yüklenerek, onun hakkında bilgi edinmek üzere araştırma yapmaya başlamak için yeter zaman geçmediği kanaatindeyiz. Kaldı ki, Hükümet programının okunuşunun üzerinden daha bir gün geçmeden, Hükümet programının okunduğu gün radyoyu, koalisyon ortaklarından birinin sayın lideri, Millet Meclisi kürsüsünde Devlete karşı hali isyanda ilân etmekle, kendi iktidarları zamanında bile radyonun ne yönde çalıştığını veya çalışacağını tesbit etmek üzere beklemek zahmetine katlanmamışlardır.

Sayın Millet Partisi Lideri Bölükbaşı'nın o gün bu kürsüde söylediği itham çok ağır bir ithamdı. Anayasanın bağımsızlık, özerklik tanıdığı bir kurumu, Devlete karşı hali isyanda ilân etmişti. O zaman hayret etmiştik, bu kadar ağır itham Meclis kürsüsünden söylenir de Hükümet, Adalet Bakanlığı harekete geçmez, savcılığı harekete geçirmez, bunu bir garabet olarak saymıştık. Fakat bugün görüyoruz, Sayın Bölükbaşı'nın yine buna yakın ağır ithamları karşısında bu sefer artık, Hükümetin ve Adalet Bakanının ciddî olarak harekete geçip, savcılıktan vazife görmesini istemesini garabet saymaktadır. Aziz arkadaşlarım bir muhalefet, bir iktidar lideri bir Anayasa müessesesi hakkında Millet Meclisinde en ağır suçlamalarda bulunacak ve bu suçlamaların ciddiye alınmasını garabet sayacak arkadaşımız; evvelâ kendi kendisini ciddiye almıyor demektir. (Orta sıralardan alkışlar) Kendisinin ciddi veya gayriciddi ithamları hakkında harekete geçen Adalet Bakanı savcılığı vazifeye davet etmişse en azından Sayın Bölükbaşı'ya karşı vazifesi olan saygı borcunu yerine getirmiştir.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Ankara) — Baran'ı dahli yoktur.

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Sayın arkadaşlarım, gerçekten bilgi edinilmek üzere her hangi bir müessese hakkında Yüksek Meclis araştırma yapabilir. Ciddi aksaklıklar görülüyorsa ona göre tedbirler de alabilir. Nitekim 7 Nisan 1965 günü bu kürsüde yaptığı konuşmada Sayın Bölükbaşı da, Meclisin bilgi edinmesi ve o bilgiye göre kendisine düşeni yapması için bu araştırmanın açılmasını istediğini ifade buyurmuşlardı. Bugün yaptığı bir konuşmada da bu araştırma sonucuna göre gerekirse bir kanun tasarısı hazırlanabileceğini ifade ettiler. Oysa Sayın Profesör Turhan Feyzioğlu'nun bu kürsüde biraz evvel belirttiği gibi, radyonun, daha 6 - 7 aylık bir mazisi bulunan özerk radyonun iyi işleyip işlemediği hakkında bilgi ve kanaat edinmek için yeteri zaman geçmediği halde hattâ Yüksek Meclis bu konuda bir bilgi edinmek üzere bir araştırma açmamış olduğu halde yine herkesin malûmudur ki, Sayın Bölükbaşı'nın isteği üzerine kendi partisine mensup bir sayın bakan TRT hakkında kanun tasarısını çoktan hazırlamış, Hükümete bile sunmadan önce bu kanun tasarısını basın yolu ile kamu oyuna açıklamıştır ve yine gazetelerden öğrendiğimize göre bu kanun tasarısı Hükümetin yetkili kıldığı bir Bakanlıklararası Komisyonda incelenmiş ve gereksiz, lüzumsuz bulunarak reddedilmiştir. O halde işe ne tarafından baksanız bir sakatlık var. Bilgi edinmek için araştırma yapalım, ona göre gerekiyorsa bir kanun hazırlayalım. Halbuki önceden kanun hazırlanmış üstelik Bakanlıklararası Komisyon o kanunu gereksiz bulmuş.

Sayın Osman Bölükbaşı'nın ve kanun tasarısı önceden hazırlanmış olduğu halde, bu önergeyi benimsiyen arkadaşlarımız durumu, önceden hüküm verip, önceden suçluyu ilân edip ondan sonra soruşturmaya geçen, ondan sonra delil toplamaya başlayan bir kaza organının durumuna benziyecektir. Demek ki, bu önerge ile güdülen maksat tarafsızlıktan ne kadar uzak olunduğunu şimdiden göstermiştir. Tarafsızlıktan bu kadar ayrılabilen kimselerin bir bağımsız müessesenin tarafsız olup olmadığı hakkında selâmetle hüküm verebileceğinden şüphe etmemiz için yeteri kadar sebebin bulunduğu kanaatindeyim.

Sayın arkadaşlarım, bu müzakerenin birinci safhasında grupumuz adına konuşan Sayın Turhan Feyzioğlu'nun belirttiği gibi, radyo üzerinde birtakım başka denetleme imkânları yolları vardır. Kanun bu yolları göstermiştir. Fakat bu yollardan radyonun denetlenmesi için bir teşebbüse geçilmeksizin, şimdi doğrudan doğruya Parlâmentonun harekete geçirilmesi istenmektedir. Sayın Feyzioğlu arkadaşımızın belirttiği gibi, radyonun yönetim kurulunda Hükümetin temsilcileri vardır. Eğer Hükümetin veya her hangi bir bakanın radyo idaresinden bâzı şikayetleri varsa, yönetim kurulundaki Hükümet temsilcileri aracılığı ile bu sikâyetler yönetim kuruluna getirilebilirdi. Bildiğimiz kadarı, bunun yapılmamış olduğudur. Radyo suç işlemişse adalete intikal ettirilebilirdi, bu daha yeni yapılmıştır. Sayın Bölükbaşı'nın ısrarla kamu oyu önünde ve Meclis kürsüsünden radyoyu suçlamaya devam etmesi üzerine ancak yapılmıştır ve sonucu alınmamıştır. Danıştaya gitmek imkânları vardı, bu yollara da gidilmemiştir. Anayasanın, bağımsızlığı üzerinde özel bir titizlik gösterdiği bir müesseseyi

denetlemek için, evvelâ kanunların gösterdiği bu denetleme yollarını denemek, bu yollardan gitmek gerekirdi. Ancak, ondan sonra Parlâmento gerekli görürse böyle bir görevi kendi üzerine alabilirdi. Fakat Parlâmento denetlemesinin en son çare olarak değil de, ilk çare olarak düşünülmesi bağımsız bir müesseseyi ağır bir siyasi baskı altına almak sonucunu doğurabilir. Sayın arkadaşlarım, bu kürsüde bu müzakereler sırasında konuşan arkadaşlarımızdan pek çoğu İngiliz Radyosunu, BBC yi örnek gösterdiler. Örnek olarak her iki taraftan arkadaşlarımızın da BBC yi göstermeleri çok sevindiricidir. Çünkü bu iki tarafın da dünyanın belki en iyi örneğine özendiklerini gösteren bir işarettir. Bütün dünya kabul ederki BBC, dünyanın bağımsız, muhtar radyo olarak görebildiği birinci örnektir. Meclisimizde şu veya bu kanaatte, şu veya bu partide olan bütün sayın arkadaşlarımızın BBC yi örnek olarak görmeleri gerçekten yerindedir.

Onun için müsaadenizle BBC'nin bu konudaki durumu, Parlâmento ve Hükümetle münasebetleri hakkında kısaca mâruzatta bulunmak isterim. Buna şunun için ihtiyaç duyuyorum. Sayın arkadaşlarımız, bu arada Sayın Osman Bölükbaşı, radyodan şu veya bu sebeple kızarak ayrılmış olan eski bir radyo mensubunun da mektubunu bu kürsüden okuyarak, B.B.C nin Statüsünden bâzı misaller verdiler ve bizim kanunumuzun reddettiği veya bizim grupumuzun kanuna ve Anayasaya aykırı bulduğu bâzı yetkilerin, İngiltere'de iktidarda bulunanlara tanınmış olduğuna, BBC nin Statüsündeki bu hükümleri delil olarak gösterdi. BBC ile ilgili mâruzatta bulunmak istememin sebebi şudur : Turhan Feyzioğlu arkadaşım da belirtmişti. İngiltere gibi memleketlerde, Anayasası bile yazılı olmıyan bir memlekette, yazılı metinlerden çok tatbikat ve gelenekler bir anlam taşır. Eğer biz bunu bugün ifade ediyor olsaydık, bir kaçamak yolu aradığımız belki iddia edilebilirdi. Fakat bu konuda ne kadar samimî olduğumuza bir delil olarak 22 Ekim 1956 tarihinde, bundan daha dokuz yıl önce, Cumhuriyet Halk Partisi muhalefette iken, Cumhuriyet Halk Partisinin Sözcüsü Ulus Gazetesinde çıkmış bir yazıdan bir parçayı okumak isterim. Yazıda şöyle deniyordu, «BBC nin bu tarafsızlığı nasıl sağlıyabildiğini anlıyabilmek için kuruluş tarzını incelemek yetmez. Yeteri kadar demokratik zihniyette olmıyan bir Hükümet, BBC nin Statüsünü olduğu gibi benimseyip kendi memleketinde kuruluş bakımından BBC nin bir eşini meydana getirse dünyanın en partizan radyosu ortaya çıkabilir. Önemli olan BBC nin Statüsünü değil, BBC yayınlarına hâkim olan zihniyeti benimsiyebilmektir.»

Demek ki, biz daha evvel ve bütün samimiyetimizle bunu 1956 yılında C. H. P. nin organı olan gazetede söylemişiz. Bu itibarla, malem ki, örnek olarak BBC gösterilmiştir, ve hepimiz o örneğe radyomuzun uymasını istiyoruz, ben BBC nin Statüsünden değil, daha çok BBC nin gerçek durumundan, geleneklerinden ve İngiliz Parlâmento ve Hükümetinin BBC ye karşı davranışından, tutumundan bâzı örnekler vermek isterim.

Daha 1925 yılında, bundan kırk sene evvel BBC ile ilgili olarak kurulan Kravfort Komisyonunun Posta Bakanlığına verdiği muhtırada şöyle deniliyordu : «Korporasyon olarak yönetilecek radyonun geniş özgürlüğü olmalı, genel siyaseti konusunda da, programlarının düzenlenesi konusunda da Posta Bakanının denetim veya nezaretine bağlı tutulmamalıdır. Tabiî bunun sonucu olarak da Posta Bakanından sorumluluk kabul etmesi veya Corporasyonun çalışmalarını Parlâmentoda savunması beklenmemelidir.

Yine bu komisyon raporunda başka bir parça :

«Radyo idaresinin hükümet daireleri gibi bir bakanın sürekli sevk ve idaresine bağlı tutulmaması gerekir. İyice tesbit edilmiş sınırları içinde radyonun özgürlüğü tam olmalıdır. Parlâmento radyoya verebileceği özgürlüğün âzamisini kabul etmelidir ve âzamisini vermelidir» Bütün bu esaslar bir yıl sonra, 1926 da kabul edilmiştir. Evet, BBC nin Statüsü olağanüstü hallerde Posta Bakanına BBC nin yayınlarına Hükümet adına el koyma yetkisini tanır. Fakat Sayın Feyzioğlu'nun burada bu kürsüde belirttiği gibi, altı yıl süren bir dünya savaşı sırasında bile bu hak, bu yetki bir defa olsun kullanılmamıştır.

Burada, Posta Bakanının İngiltere'de BBC ile ilgili geniş yetkileri olduğundan bahsedildi. Bu konuda kısaca bâzı şeyler söylemek isterim.

BBC ile Hükümet ve Parlâmento arasında aracılık görevinin Posta Bakanına verilmiş olması da ilginç ve maksatlıdır. Bir kere bu teknik bir bakanlık sayılmaktadır; İngiltere'de siyasi ödevleri olmıyan bir bakanlık sayılmaktadır. İkincisi, kabine dışı bir bakanlıktır, İngiltere'deki Hükümet sistemine göre. Hattâ o yüzden, Parlâmentoda BBC ile alâkalı sorulara yetki ile cevap verebilecek bir bakan bile bulunmayışı zaman zaman şikâyet konusu olmuştur. Fakat İngiliz hükümetleri daha yetkili bir bakanı görevlendirmeyi kabul etmemiş, böyle bir bakanın, BBC üzerinde gitgide daha çok kontrol kurma zorunda kalabileceğini ve istemiyerek de olsa bağımsızlığını zedeliyebileceğini ileri sürmüştür. 1947 - 1952 yılları arasında BBC nin yönetim kurulu başkanlığını yapmış olan Lord Simon adında bir yazarın daha sonra BBC hakkında yayınladığı bir kitaptan bir parçayı okumak isterim :

«Parlâmentonun kendi yetkilerini kısıcı bir teamülü gereğince, İngiliz Parlâmentosunun başkanları ve hükümetler, BBC nin günlük çalışma tarzı ile ilgili sorulara müsaade etmezler, sorulacak teferruatlı sorular yüzünden BBC nin iyi bir şekilde yönetiminin imkânsız hale getirilmiş olduğu düşünülür. Gerçi ruhsatnamenin yenilenme zamanı geldiği zaman İngiliz usullerine göre parlâmentoda müzakere açılmaktadır. Fakat bu müzakerelerde söylenen sözler radyoyu bağlamamakta, ancak radyonun yönetim kuruluna ve yöneticilerine ışık tutmaktadır.»

İngiltere'de dış haber ve yorumları hükümetin hazırladığı veya hükümet murakabesi altında bu yayınların hazırlandığı ileri sürüldü. Bu tamamen asılsızdır. İngiliz Radyosunun dış yayınları ve dış yorumları radyonun kendi personeli tarafından ve tamamiyle kendi sorumluluğu altında hazırlanmaktadır. Mevzuubahsolan ancak, deniz aşırı yayınlardaki dış haberler ve yorumlar olabilir. Bunlarda dahi BBC hükümetin görüşü ile bağlı değildir. İngiliz Dışişleri Bakanlığının talimatlarına uymak mecburiyetinde değildir. Ancak, BBC'den bâzı hususlarda ilgili bakanlıklardan bilgi ve fikir alması bir temenni mahiyetinde olarak beklenir.

Şimdi arkadaşlar ortada fol yok, yumurta yok iken daha Hükümet Programı yeni okunmuş, o gün Meclis kürsüsünde bir koalisyon lideri, Devlet Radyosunu, bağımsız radyoyu Devlete karşı hali isyanda olmakla itham ediyor ve arkasından aynı başkan, örnek olarak bize BBC'yi gösteriyor.

Şimdi size, 10 Ekim 1959 da İngiltere'de o tarihte yapılmış genel seçimler üzerine BBC'de verilen bir haberden bir parça okuyacağım. 10 Ekim 1959.. Muhafazakâr Parti üçüncü defa olarak iktidarı büyük bir çoğunlukla kazanmış. Sabah saat altı, Londra saatiyle saat dört; BBC ilk yayınını yapıyor, ilk yorumunu veriyor, Muhafazakâr Partinin bu zaferi hakkında... Yorumcunun sözleri şu : «Şimdi Muhafazakâr Partinin bu zaferle şımarıp, küstahlaşmasından korkulabilir.»

Bu 9 Ekimde yapılmış bir yorumdan naklen, Ulus gazetesinde yazılmıştır. Fakat buna rağmen ertesi günü hiçbir Muhafazakâr bakan İngiliz Parlâmentosunun kürsüsüne çıkıp da, bu radyoyu İngiliz Devletine, İmparatorluğuna karşı bir hali isyanda olmakla itham etmemiştir.

REFET AKSOY (Ordu) — O seviyeye gelelim de ondan sonra.

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Kendilerini o seviyede görmiyenlerin bu kürsüden o memleketlerin müesseselerini bize örnek olarak göstermemeleri lâzımdır. Biz kendimizi o seviyede görüyoruz ve o seviyede gördüğümüz için bir bağımsız radyo kurmuşuz, bir Anayasa Mahkemesi kurmuşuz ve bu Anayasayı kabul etmişiz. (Ortadan alkışlar.)

Burada araştırma açılmasını istiyen, muhtelif hatipler tarafından ve o arada Sayın Bölükbaşı tarafından, gösterilen misallerin ne kadar zayıf gerekçelere dayandığı ve ne kadar haksız ithamlar olduğu Sayın Feyzioğlu tarafından burada izah edilmişti. Hafızaları tazelemek bakımından birkaç mühim noktayı kısaca tekrar hatırlatmak isterim.

Meselâ Sayın Bölükbaşı kendisinin buradaki bir konuşmasının bir parçasının kendi sesinden verilmemiş olmasını, bir partizanlık işareti ola-

rak gösterdi. Halbuki bu teknik bir arızanın sonucu idi. Buna rağmen Radyo, tarafsızlıkta o kadar titizlikle davrandı ki Sayın Bölükbaşı'nın konuşmasından ne kadar dakikalık parça teypten çıkmışsa, Sayın İsmet İnönü'nün konuşmasından da o kadar dakikalık parçayı teypte olmasına rağmen, teypten değil spikerin ağzından vermek tarafsızlığını gösterdi.

Radyodaki Magna-Carta törenleriyle ilgili ithamlarına da, Sayın Bölükbaşı'nın ithamlarına da Sayın Feyzioğlu cevap verirken belirttiği gibi, bu yayınlarda yalnız bir Rus âlimine değil, bir Amerikan veya İngiliz âlimine ayrılan sözlerde de Türk misafirperverliğine has, aynı nezaket ve inceliğe büyük bir nezaketle, büyük bir hassasiyetle bağlı kalmaktan başka Radyonun hiçbir niyet ve davranışı yoktur.

Bir bakıma kendi şahsımla ilgili olmakla beraber, bâzı hatipler tarafından, özellikle Sayın Osman Bölükbaşı tarafından bu kürsüde birkaç kere üzerinde durulduğu ve bana karşı ağır ithamlara vesile teşkil ettiği için, radyo yayınlarının yine şahsımı ilgilendiren bir hususu üzerine de kısaca değinmek isterim.

Zonguldak'taki münavebeli işçilerin hafta tatili hakkının tanınması için üçünü İnönü Hükümeti tarafından imzalanan ve o sırada Sayın Cumhurbaşkanı tarafından da imzalanan kararnamenin yayınlanmasının durdurulması üzerine, benim verdiğim demecin radyoda geniş bir özetinin yayınlanmasını Sayın Bölükbaşı tenkid ettiler.

Radyonun benimle ilgili bir tutumunu ne savunmak, ne de yermek bana düşmez. Onun için radyonun bu konuda müdafaasını yapmaya kendimi yetkili görmüyorum. Ancak izin verirseniz kısaca kendi müdafaamı yapacağım.

Bu demecin bir tahrik olduğu, özellikle, Zonguldak'ta bilinen Kozlu hâdiseleri cereyan ettiği sırada benim eski Çalışma Bakanı olarak bu konuda bir demeç vermemin yersiz bir hareket ve bir tahrik olduğu ileri sürüldü. Eğer ben o demeci kendiliğinden o günlerde vermiş olsa idim, bu ithamda bir hakikat payı bulunurdu. Fakat ben bu demeci kendiliğimden vermedim, bu demeci vermiye mecbur edildim. Çünkü, bir sabah Kozlu hâdisesinden bir - iki gün sonra bir gazetenin sayfalarını açtığım vakit orada, birinci sayfada dört sütün üzerinden manşetle bu konuda bir haber gördüm ve haberin mensubu olmuş olduğum eski Hükümeti oldukça ağır bir şekilde tenkid eden bâzı beyanları nakletmekte olduğunu okudum. Buna göre, eski Hükümet bir politik takdik, bir politik oyun olarak son günlerinde böyle bir kararname hazırlamıştı, halbuki bu kararname bu müessese ye şu kadar ağır yükler yükliyecekti, ve saire.... Bu bilgiler gazeteye ancak en yetkili kimseler tarafından verilmiş olabilirdi ya ilgili Bakanlık da en yetkili kimseler tarafından, ya da, ilgili genel müdürlükteki yetkili kimseler tarafından... Eğer ortada bir sorumsuzluk varsa Kozlu hâdiselerinin cereyan ettiği günlerde bir gazeteye bu bilgileri ve bu tenkidleri yazdırmış olmaktır, o ağır ithamlara ağır tenkidlere cevap vermiş olmak değil. Kaldı ki, o cevabımda belirtiğim gibi, eski Hükümetin bunda bir politik maksadı yoktu, uzun zamandan beri bu mevzu üzerinde durulmakta idi, ne zaman ele alsak ilgili müessese bu meseleyi halletmek için zamana muhtaç bulunduğunu söylüyordu. Bir ara sendikaların da şikâyetleri kesildi. Fakat son İnönü Hükümetinin son bütçesi komisyonda müzakere edilirken bütün partilerden Zonguldak milletvekilleri ve senatörleri sayın arkadaşlarımız bu mevzuun hâlâ halledilmemiş olmasından şikâyet edince durumu derhal ele alacağımı kendilerini orada vadettim, bu vait komisyonda tutanaklara geçmiştir. Ve Hükümet olarak da yaptığımız iş bu va'di yerine getirmiş olmaktan ibarettir. Esasen arada geçen zaman zarfında, şükranla belirtmek isterim ki, yeni Hükümet de ileri sürülen bence yersiz gerekçeleri varit görmiyerek bu kararnameyi yayınlamış, yürürlüğe koymuş bulunmaktadır. Bu bakımdan Hükümeti kutlulamayı da bir vazife bilirim.

Şimdi, Sayın Osman Bölükbaşı bu hâdiseler olduktan birkaç gün sonra benim bu demeci vermemi ve radyonun da bu demeci yayınlamasını Moskova tipi komünizmi az bulup, Pekin tipi komünizmi istiyenlerin tahrikleri olarak vasıflandırdı. Geniş ölçüde şahsıma yönelmiş olan bu tahrikler zabıtlara geçmiş olduğu için ve mükerreren geçmiş olduğu için, kısaca buna da cevap vermeye mecburum.

Sayın Bölükbaşı ayrıca, «bu memlekette mutlaka sınıf kavgası yaratmak istiyenler var, emek ve sermaye arasında muvazene istemiyorlar» ithamını da yine bu vesile ile bu kürsüde söylediler.

Aslında 3,5 yıllık Çalışma Bakanlığım sırasında böyle ithamlara alışmış olduğumu, bunlara artık kanıksadığımı belirtmek isterim. Yalnız, işçi haklariyle ilgili düşüncelerimiz ve tutumumuz dolayısiyle değil, toprak reformu istediğimiz için, vergi adaleti istediğimiz için, dış politikada ufak tefek bâzı değişiklikler istediğimiz için de biz şahıslar olarak veyahut parti olarak komünistlikle itham edilmişizdir. En sorumlu bâzı parti liderlerinin, sözcülerinin ağzından. Fakat sonradan aynı fikirleri, görüşleri bize bu ithamları yükliyen partilerin kurduğu koalisyonun protokolünde ve Hükümet Programında gördük. Demek ki, ya bizler komünist değiliz, ya da yeni Hükümeti kuran partiler de bizim kadar komünisttirler.

Arkadaşlarım, ben üç küsür yıllık Çalışma Bakanlığım sırasında, Sayın Osman Bölükbaşı'nın belirttiği gibi, Moskova tipi komünizmin veya Pekin tipi komünizmin veya her hangi bir türlü bir komünizmin tahrikçisi olmadım Bakanlığım sırasındaki tutumumla, konuşmalarımla ve Bakanlığımdan sonraki yazılarımla da bu türlü tahriklerin karşısında oldum. Karşısında olmamın da belirli bâzı sebepleri vardır. Çünkü bilirim ki, benim inandığım işçi haklarının hiçbiri komünist rejimlerde yoktur. Benim inandığım sendika hürriyetinin zerresi hiçbir komünist rejimde yoktur. Komünizmin tahrikçisi olamam. Çünkü, benim inandığım radyo özgürlüğü ve bügün burada savunduğum radyo özgürlüğü komünist ülkelerde yoktur. (Bravo sesleri, alkışlar.) Komünizme ben de inanmam, partim de inanmaz; çünkü, bütün özgürlüklere inanmışız, sahnede sanat özgürlüğüne inanmışız, kitapların serbestçe satılabilmesi özgürlüğüne inanmışız. Ve bu özgürlükler baltalandığı içindir ki, komünist ülkelerde, biz komünizme karşıyız.

Arkadaşlarım, bütün Bakanlığım süresince bu türlü tahriklerin belki herkesten çok ben karşısında oldum. Bu her türlü sınıfları birbirine çatıştırıcı gayretin karşısında oldum ve bir Cumhuriyet Halk Partisi olarak öyle olmam vazifemdi, gerekirdi. Eğer, benim tahrikçilik niyetim olsaydı o istikamette, Bakanlığım sırasında kendim tahrikte bulunarak değil, mevcudolan tahrik eğilimleri karşısında hareketsiz kalarak, susarak bunlara fırsat vererek o tahrikleri kolaylaştırmak benim için çok kolay olurdu. Fakat, bunların karşısına herkesden evvel benim çıkmış olduğumu söylemek hakkımdır zannediyorum. Nitekim, o yıllar zarfında bir tek tahrik teşebbüsü kuvveden fiile çıkmamıştır; İnönü Hükümetlerinin iktidarda bulunduğu sıralarda... (C. H. P. si sıralarından alkışlar) Belki Kozlu olaylarında bir tahrik vardır; bunu adalet meydana çıkaracak; fakat, bir tek Kozlu olayı üçüncü İnönü Hükümeti zamanında da ortaya çıkmamıştır. (C. H. P. sıralarından bravo sesleri) O zamanlar da tahrikler yok muydu, elbette ki vardı. Ama o zamanlar Hükümet bütün üyeleriyle o tahriklerin karşısına yalnız lâfla değil müessir bir şekilde çıkmasını bilmiş ve bunları sonuçsuz bırakmıştır. Onun için Sayın Bölükbaşı'nın burada mükerreren zabıtlara geçirdiği yersiz, haksız ithamları reddetmeyi vazife bilirim.

Arkadaşlarım, İnönü Hükümetleri zamanında da bâzı kanunsuz grev hareketleri oldu, bu kanunsuz grev hareketleri bâzen haftalar sürdü ve biz o sırada bu kanunsuz grev hareketlerine karşı polisi hücuma geçirmediğimiz için, silâhlı kuvvetleri sevk ettirip ateş açtırmadığımız için ağır ithamlara uğradık. Fakat biz biliyorduk ki; bu gibi hareketlerde, teşebbüslerde bulunmak pusuda fırsat kollayanların bekledikleri fırsattır. Onlara fırsat vermemek için bunları önledik ve üç buçuk yıl zarfında işçi hareketlerimizde bir kişinin burnu kanamadı ve bir damla kan dökülmedi. Bütün bu mevzular bu Meclis kürsüsünde Yüksek Başkanlığın geniş müsamahası ile alabildiğine ve defaatle söylendiği için onları cevaplandırmaya izin verirseniz kendimi yetkili sayıyorum.

Arkadaşlarım, kim haklı, kim haksızdır, Zonguldak olaylarında Bunun teferruatına girmek istemem. Kimin suçu var, kimin suçu yok? Bu da mahkemenin bileceği iş. Ancak vâkıa var, Zonguldak'ta Türkiye'nin işçi tarihinde, Cumhuriyetin işçi tarihinde ilk defa olarak işçinin kanı dökülüyor, kim kabahatli

olursa olsun. (A. P. sıralarından, «Bunun TRT ile ne ilgisi var?» sesleri) Bunu bir tahrik vesilesi yapmıyacak kadar... (A. P. sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Arkadaşlar, rica ederim müdahale yapmayın. Riyasetin takdiri var. Arkadaşımıza daha evvel ithamlar vâkı olmuştur, bu ithamları cevaplandırıyor.

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — İlk defa haklı veya haksız, sebeplerle, sorumlulukları kim olursa olsun, işçi hareketlerimizde ilk defa olarak kan dökülmesini bir tahrik vesilesi yapmıyacak kadar, hattâ bunu tahrik vesilesi yapmak istiyenlerin karşısına cesaretle çıkacak kadar, hattâ bâzı kötü niyetli veya anlayışsız çevrelerce işçi hareketine ihanet etmekle suçlandırılmayı ve belki de Konfederasyonun bu yüzden bölünmesini göze alacak kadar iyi niyetli, sorumlu bir sendika hareketini, bir işçi sendikaları Konfederasyonunu da, Sayın Osman Bölükbaşı'nın ve iktidarın burada şükranla anması gerekirken ve Sayın Osman Bölükbaşı bu konfederasyonu, bu kadar tahriklerin karşısına kendi varlığını ortaya koyarak çıkmış olan bir Konfederasyonu da burada Moskova tipi, Pekin tipi komünistlikle suçlandırdı. Bu, insafa sığmaz. Böyle bir Konfederasyonun işçi hareketimizdeki ilk kurbanı için şehit deyimini kullanmasını Sayın Osman Bölükbaşı'nın orada ölen işçilere ve onların ailelerine, arkadaşlarına çok görmemesini dilerdim. (Soldan «ne alâkası var?» sesleri) Bunların alâkası yok idi ise evvelce de söyletilmemeli idi. Madem ki; evvelce söyletilmiştir, cevabı verilecektir.

BAŞKAN — Daha önceki birleşimde vukubulan ithamları cevaplandırıyor.

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Arkadaşlarım, yine bir iktidar, bir koalisyon partisinin lideri muhtar, özerk devlet radyosunun bir yönetim kurulu üyesini bu kürsüde komünistlik ile itham etti ve bu ithamı yine Meclis tutanaklarına geçirdi. Neye dayanarak? Bir kimsenin bir başka kimsenin kulağına fısıldadığı bir kapalı odada, bâzı ithamlara dayanarak. Ve ne dedi burada; bir kimsenin komünist olduğuna hükmetmek için hakkında mahkeme ilâmı olması gerekmez, dedi.

Böylelikle - beni mâzur görsünler - Sayın Bölükbaşı yalnız adalete değil, vatandaş haysiyetine de saygısızlığın bir bağışlanmaz örneğini bu kürsüde vermiş oldu. (Orta sıralardan, «bravo» sesleri) Kürsü dokunulmazlığı Meclis üyelerine, haklarında hiç bir mahkeme kararı olmıyan insanlara, kaynağı bile belirsiz dedikodulara dayanarak en ağır ithamları yöneltebilsinler diye verilmiş bir dokunulmazlık değildir. Özerk radyo kendisine tanınan hürriyeti, gerçekten Sayın Bölükbaşı'nın iddia ettiği kadar suiistimal etmiş olsa bile, her halde Sayın Bölükbaşı'nın kürsüdeki söz hürriyetini ve kürsü dokunulmazlığını suiistimal ölçüsü yanında radyonunki çok hafif kalır. (Orta sıralardan, «bravo» sesleri)

Bir partide Devlet Radyosunu kendi yararına kullanmak, onu tarafsızlıktan ayırmak eğilimi, düşüncesi olsa, o parti bunu iktidardan düştükten sonra değil iktidarda iken yapardı. Arkadaşlarımız «yapmışsınız yapacağınızı» diyorlar. Biz, C. H. P. nin başında bulunduğu Hükümetler yıllarca iş başında idi, bir süre de TRT kurulduktan sonra iş başında kaldı. Arkadaşlarımız bir araştırma önergesi verme yetkisini iktidara geçtikten sonra edinmiş değillerdir. Partileri muhalefette iken de bu yetkileri vardı. Madem şimdi C. H. P. nin iktidarda iken, Radyoyu partizanca kullandığını sıralarından haykırarak zapta geçirtiyorlar, neden kendileri muhalefette iken, muhalefet vazifelerini teşrii vazifelerini yapıp şimdi verdikleri araştırma önergesini o tarihte vermemişlerdi?

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Devlet Radyosu olduğu için.

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Evet, Devlet Radyosu hakkında Sayın İhsan Ataöv'ün, beni mâzur görsünler, o tarihte verilmiş bir araştırma önergesi olduğunu hatırlamıyorum.

Bunu şunun için arz ediyorum, tekrarlamak isterim. Eğer C. H. P. ile TRT arasında bir partizanca sihriyet olsaydı, bu sihriyetin evvelâ C. H. P. iktidarda iken Turizm ve Tanıtma Bakanlığının başında bir C. H. P. li Bakan varken ortaya çıkması gerekirdi. Veya o zaman ortaya çıkmışsa, şimdi bu önergeyi vermiş olan arkadaşlarımız o zaman muhalefetteyken böyle bir öner-

geyi haydi haydi verirlerdi. Halbuki böyle bir önerge vermemişlerdir. Böyle bir önergeyi vermedikleri gibi, şimdi bana bu lâfları atan muhterem arkadaşlarımın oturduğu partinin, Adalet Partisinin bir muhterem sözcüsü, Bütçe Encümeninde o parti adına yaptığı konuşmada, Sayın Profesör Feyzioğlu'nun bu kürsüden evvelce belirttiği gibi, radyonun C. H. P. idaresi altında tarafsızlığına ne kadar riayet ettiğini büyük bir kadirşinaslıkla ifade etmiştir. Demekki arkadaşlarım... (Soldan, gürültüler)

BAŞKAN — Arkadaşlar, rica ederim müdahale etmeyin.

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Radyo ile C. H. P. arasında bir partizanlık bağı, sıhriyeti yoktur. O halde mesele şudur; (Soldan müdahaleler, «var» sesleri)

BAŞKAN — Lûtfen müdahale etmeyin, arkadaşlar. Rica ederim.

C. H. P. MECLİS GRUPU ADINA BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Şimdi arkadaşlarım «akrabalık var» diyorlar. Bir kimse bir kimsenin akrabası olabilir ve bir kimsenin kan hısımı iktidarda bulunan bir kimsenin akrabası, sorumlu bir mevkide bulunabilir, bunda suç yoktur. İktidarda bulunan bir bakanın, bir siyaset adamının akrabası olan veya olmıyan bir kimse idarede partizanlık yaparsa suç olan odur. Suç partizanlıktır, akrabalık değil. Partizanlığı varsa onu ispat ediniz. (A. P. den gürültüler)

Sayın Bağcıoğlu, ben sizi sabırla dinliyenlerdenim. Sizin de beni aynı sabırla dinlemenizi rica ederim.

BAŞKAN — Rica ederim arkadaşlarım, bundan sonra müdahalede bulunan bütün arkadaşlarımıza ilk ihtarı vereceğim. Tekerrüründe ikinci ihtarı vereceğim. Bu ne lâübalilik canım...

BÜLENT ECEVİT (Devamlı) — Demekki arkadaşlarım; eğer radyo hakkında ithamları hepsi paylaşıyorlarsa, şimdi iktidarda bulunan partiler, kendileri muhalefette iken radyonun tarafsızlığını az bulmuyorlardı, yetersiz bulmuyorlardı, fazla bulmuyorlardı, ne az buluyorlardı, ne fazla. Fakat kendileri iktidara geldikten sonra hattâ Hükümet programlarını şu kürsüden okunduğu günden başlıyarak, radyonun tarafsızlığını fazla bulmaya başlamışlardır ve açıkçası, radyo vasıtasiyle halka dilediği gibi hitabedebilen iktidar partileri durumunda olmamanın şaşkınlığı içine düşmüşlerdir. Arkadaşlarım, buna alışmak zaman ister.

Hakikaten geride bıraktığımız karanlık devreden sonra, bir partinin hem iktidarda olup, hem de radyoya hükmedememesine alışmak zaman ister.

BAŞKAN — Bir dakikanızı rica edeceğim Sayın Ecevit. Konuşmaya devam edecek misiniz?

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Evet.

BAŞKAN — Bir önerge var, arkadaşlarım o önergeyi okutacağım, ona göre konuşmaları kayıtlıyacağız.

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Konuşmamın sonuna geldim, beş dakikaya kadar bitiririm. (Orta sıralardan «bitirsin» sesleri)

BAŞKAN — Önergeyi okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Bugünkü müzakerelerin saat 19 dan sonra devamiyle TRT hakkında Sayın İhsan Ataöv'ün önergesinin müzakeresinin sonunun alınması hususunun oya vaz'ını arz ederiz.

Maraş	Yozgat
Kemal Bağcıoğlu	İsmet Kapısız

BAŞKAN — Bu önergeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler...

SADRETTİN ÇANGA (Bursa) — Ekseriyet yok, yoklama yapılsın.

BAŞKAN — Ekseriyet yok iddiasının dahi bir usulü var. Beş kişinin ayağa kalkması lâzım.

SADRETTİN ÇANGA (Bursa) — Beş kişi ayağa kalkıyoruz, yoklama yapılsın.

BAŞKAN — Bir dakika, tesbit edelim.

Sayın Çanga, Sayın Feyzioğlu, Sayın Bayazıt, Sayın Aysan, Sayın Sağlam; beş.

Sayın Ecevit sizden rica edeyim, oturunuz, yoklama yapalım. Bu önergenin oya sunulabilmesi için evvelemirde çoğunluğun mevcudolup olmadığını tetkik etmemiz lâzımgelmektedir.

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Hay hay efendim.

BAŞKAN — Yoklama yapıyoruz. Ve şimdi bu yoklamada bulunmıyanlar bugün yok sayılacaklar, daha evvel bulunmuş olmalarına rağmen. Usulümüz böyle. (Gürültüler)

Beyefendi, yoklama yapıyoruz rica ederim. Konuştuğumuz sözleri evvelâ vicdanımızda insafımızla tartalım. Usul ne ise onu tatbik ediyoruz.

(Yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, Ege Üniversitesi adiyle bir üniversite kurulması hakkındaki 6595 sayılı Kanunun geçici 4 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısının yapılan açık oylamasına (275) arkadaşımız katılmış, (5) çekinser ve (1) ret oyuna mukabil tasarı Meclisimizce (269) oy ile kabul edilmiştir. Uğurlu olsun.

Dışişleri Bakanlığının yabancı memleketlerde görevli telsizcilerin ücretleri hakkındaki kanun tasarısının yapılan açık oylamasına 276 arkadaşımız katılmış, 6 çekinser oya mukabil 270 kabul oyu ile tasarı Meclisimizce kabul edilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti arasında Hava Ulaştırmasına dair Anlaşmanın onayalnmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısının yapılan açık oylamasına (276) arkadaşımız katılmış, (5) çekinser oya mukabil (271) kabul oyu ile tasarı Meclisimizce kabul edilmiştir.

1 . 7 . 1964 tarih ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununun değiştirilmesine dair kanun teklifinin yapılan açık oylamasına (275) arkadaşımız katılmış, (4) çekinser oya mukabil (271) kabul oyu ile tasarı Meclisimizce kabul edilmiştir.

2836 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifinin yapılan açık oylamasına (272) arkadaşımız katılmış, (3) çekinser oya karşı (269) kabul oyu ile tasarı Meclisimizce kabul edilmiştir.

150 milyon liralık madenî ufaklık para bastırılması hakkında 6797 sayılı Kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısının yapılan açık oylamasına 271 arkadaş katılmış, (3) çekinsere mukabil (268) kabul oyu ile tasarı Meclisimizce kabul edilmiştir.

Seçim mazbatasını okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

İstanbul Emniyet Teşkilâtında araştırma yapmak üzere kurulması kabul edilen Meclis Araştırma Komisyonu üyelikleri için yapılan 3 ncü tur seçime (224) üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye
Konya	Elâzığ
İhsan Kabadayı	Naci Giray

Üye
Aydın
M. Şükrü Koç

İlhami Ertem (Edirne)	215
Gıyasettin Karaca (Erzurum)	215
Cemil Karakan (Sinop)	187
Kâmil İnal (Bolu)	215
İhsan Bedirhanoğlu (Van)	215
Saadet Evren	28

BAŞKAN — Gerekli çoğunluk sağlanamamış bulunduğu cihetle oylama işlemi gelecek birleşimde tekrar edilecektir.

Muhterem arkadaşlarım saat 19,00 a geldiği bir sırada Meclisin saat 19,00 dan sonra da görüşülen konunun bitimine kadar devam etmesi hususunda bir önerge gelmiştir. Bu önergenin istihdaf ettiği gaye saatle mukayyet olduğu için daha evvel Sayın Bülent Ecevit'in sözünü kesmiştim. Ve ona göre tam oylama sırasında iken beş arkadaşımız ayağa kalkmak suretiyle çoğunluk olmadığı iddiasında bulunmuşlar ve bunun üzerine İçtüzük ahkâmına göre yoklama yapmak mecburiyetinde kalmıştım. Bu sebeple yapılan yoklama neticesinde 202 arkadaşımızın bulunduğu görülmüş ve çoğunluk bulunmadığı cihetle bu önergenin de oylanması mümkün olamamıştır.

Gerek daha evvel tâyin edilen vaktin hulûl etmesi ve gerekse gerekli çoğunluğun bulunmaması hasebiyle birleşimi, munhasıran Diyanet İşleri kanun tasarısı ve Yargıtay Teşkilât kanun tasarısını görüşmek üzere yarın saat 10,00 da toplanmak üzere kapatacağım.

Yarın saat 10 dan 13.00 e kadar bu kanunu görüşeceğiz, 15,00 ten itibaren de yine birleşime devam edeceğiz ve siyasi partiler kanununu görüşeceğiz.

Yarın saat 10,00 da toplanmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

(Kapanma saati: 19,25)

6 — SORULAR VE CEVAPLAR

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Edirne Milletvekili Fahir Giritlioğlu'nun, Keşan Belediyesi tarafından ihaleye çıkarılmış bulunan Dizel Elektrojen Grupu ve Şebeke ıslahı işinde yolsuzluk yapıldığı hakkındaki söylentilerin mahiyetine dair önergesi ve İçişleri Bakanı İ. Hakkı Akdoğan'ın yazılı cevabı (7/655)

Millet Meclisi Başkanlığı eliyle
İçişleri Bakanlığına

Aşağıdaki sorunun yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla rica ederim.

29 . 12 . 1964
Fahir Giritlioğlu
Edirne Milletvekili

Keşan Belediyesi tarafından ihaleye çıkarılmış bulunan «Dizel Elektrojen Grubu ve Şebeke ıslahı» işinde yolsuzlukların yapıldığı şayiası şehirde dolaşmaktadır.

Bu hususta Belediyenin satınalmaya teşebbüs ettiği dizel motorunun satınalınması işlemi İller Bankasının rıza göstermemesi yüzünden mümkün olamamıştır.

Resmî çevrelerde dahi bu konuda suiistimal unsurunun bulunduğu şayiaları dolaşmaktadır. Suretini eklice takdim ettiğim Cavit Uzman imzalı ve İçişleri Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığına hitaben yazılmış ihbar dilekçesinde dahi, bâzı suiistimal iddiaları ileri sürülmüştür.

Bahis konusu ihaleyi ilgili işlemler münasebetiyle, hüküm tesis etmek için gereken zamanın geçmesini bilhassa bekledim. Aynı şekilde Teftiş Kurulu Başkanlığına verilmiş ihbar dilekçesinden sonra dahi muamele yapılması için lüzumlu sürenin geçmesine intizar ettim.

Seçim bölgeme taallûk eden ve halka kadar intikal etmiş bulunan yolsuzlukların mahiyetini öğrenmek istiyorum. Yazılı olarak açıklanmasını istirham ederim.

T. C.
İçişleri Bakanlığı 7 . 5 . 1965
Mahalli İd. Gn. Md.
Şb. Md. 2. D. Rs. Mua.
621 - 302 - 2/7421

Konu : Edirne Milletvekili Fahir Giritlioğlu'nun yazılı soru önergesi Hk.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: 15 . 1 . 1965 gün ve Genel Sekreterlik Kanunlar Müdürlüğü 7/655, 10363 - 59128 sayılı yazınız.

Keşan Belediyesi tarafından ihaleye çıkarılan dizel elektrojen grupu mubayaası hakkında Edirne Milletvekili Sayın Fahir Giritlioğlunun yazılı soru önergesi üzerine mahallen yaptırılan inceleme neticesinde;

1. Keşan kasabasının ihtiyacı bulunan ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığının tasdikine iktiran eden bir aded 880 beygir kuvvetindeki dizel elektrojen grupu ile yüksek ve alçak gerilimli şebeke mubayaası 23 . 7 . 1964 tarihinde Keşan Belediyesince eksiltmeye konulduğu;

2. Usul ve mevzuata göre hazırlanan bu ihaleye talip mütaaddit firmalardan alınan tekliflerin teknik, evsaf, fiyat ve teslim müddetleri bakımından yekdiğerinden farklı oldukları görülmüş, belediye aleyhine bir hataya düşülmemesi için tekliflerin hangisinin ihtiyaca daha

uygun bulunduğu İller Bankası Genel Müdürlüğünden sorulmuş, durum banka enerji müdürlüğünce tetkik edilerek teklif sahiplerinden Hermak firmasının teklif ettiği üç gruptan firmanın (a) parağrafındaki EVS tip 880 PS luk dizel grupunun bedel, teknik, evsaf ve teslim müddeti bakımından diğer tekliflere nazaran en uygun bulunduğunun bildirildiği,

3. Belediye Kontrol Mühendisi Y. Mühendis Hasan Hâlet Işık tarafından tanzim olunan 28 . 8 . 1964 tarihli mukayese raporunda da adı geçen Hermak Şirketinin teklif ettiği grupun tavsiye edilmiş olduğu,

4. Bununla beraber gerek teklif ve gerekse vâki tavsiyelerin de mukayesesi yapılmak üzere durumun bir kere de Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığınca tetkikinden geçirilmesi Belediye Encümenince karara bağlanmış ve adı geçen Bakanlık Enerji Dairesi Başkanlığınca da yapılan inceleme sonunda mezkûr Hermak Firmasının teklifi uygun bulunduğunun belediye başkanlığına bildirildiği, tereddüde düşülen daha başka noktalarda da yetkili makamlarla temasa geçmek suretiyle gerek belediyece edinilen kanaat ve gerekse birleşen tavsiyelere istinaden ve tamamen mevzuata uyularak elektrojen grupunun sözü geçen Hermak Ticaret Firmasına ihale edildiği,

5. Konu ile ilgili olarak yolsuz ve usulsüz işlemler yapıldığı hakkında yapılan ihbar üzerine Mülkiye Müfettişi Necmettin Karaduman ve İbrahim Önen taraflarından düzenlenen 28 . 2 . 1965 gün ve 18 - 15 sayılı raporda;

«Belediyece yaptırılan elektrik şebekesi tevzii ve ıslah işlerinde her hangi bir usulsüzlük görülmediği» bildirilmektedir.

Arz ederim.

İçişleri Bakanı
İ. Hakkı Akdoğan

2. — Ağrı Milletvekili Rıza Polat'ın, Erzurum - Ağrı uçak seferlerinin bu yıl yaz mevsiminde tekrar başlatılmasının düşünülüp düşünülmediğine dair soru önergesi ve Ulaştırma Bakanı Mithat San'ın yazılı cevabı (7/682)

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Ulaştırma Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi saygı ile rica ederim.

8 . 3 . 1965
Ağrı Milletvekili
Rıza Polat

İki yıl önce yolcu azlığından zarar edildiği gerekçesiyle, Ankara - Erzurum - Ağrı uçak seferlerinin Erzurum - Ağrı kısmı iptal edilmiş idi:

1. Uçak seferlerinin yapıldığı yaz mevsiminde Ağrı iline hayvan alımı için yurdun dört tarafından binlerce hayvan alıcısı gelmektedir.

2. Ağrı ili merkezinde bir askerî tümen bulunmaktadır,

3. Ağrı, Sağlık Sosyalizasyonunun tatbik edildiği bir ilimiz olarak, halkın sağlığı bakımından bu zaruret doktorlar tarafından da şikâyete konu olmaktadır.

Yukarda kısaca belirtilen sebeplerle Ankara - Erzurum - Ağrı uçak seferlerinin Erzurum - Ağrı kısmında uçak seferlerinin bu yıl yaz mevsiminde başlatılması düşünülmekte midir?

T. C.
Ulaştırma Bakanlığı 3 . 5 . 1965
Sivil Havacılık Dairesi Başkanlığı
Hv. Nakliyat Md.

SHD: 5k - 2/HNK - 203/1

Konu: Ağrı uçak seferleri.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: 10 . 3 . 1965 gün ve Genel Sekreterlik Kanunlar Müdürlüğü 7 - 682 - 10744 - 61690 sayılı yazıları karşılığıdır.

Ağrıya uçak seferleri 1962 yaz mevsiminin sonunda kesilmiştir.

Ağrı seferleri, Ankara - Erzurum seferlerinin belirli günlerde Ağrı'ya uzatılması şeklinde yalnız yaz aylarında yapılmakta idi. 1962 yazında Erzurum - Ağrı - Erzurum arasında 29 uçuş yapılmış, 222 yolcu taşınmıştır. Türk Havayolları 1962 yılı maliyet hesaplarına göre, bir Erzurum - Ağrı - Erzurum seferinden 2968,83 Tl. gidere karşılık 273 Tl. lık bir gelir sağlanmış; gelirinin giderine oranı yüzde 9 u aşmıyan bu hat, Kalkınma Planı 1963 yılı programında da kabul edildiği üzere, kapatılmıştır.

1965 yılı uçuş saati maliyetleri esas alınarak aynı hesap tekrar yapılacak olursa şu sonuç ile karşılaşılmaktadır :

Erzurum - Ağrı - Erzurum :		
Sefer sayısı		29
Arz edilen koltuk		1 392
Taşınan yolcu		222
Boş kalan koltuk		1 170
Sefer başına düşen yolcu		7.65
Bir seferin tüm gideri		2 637,90 Tl.
Bir seferin geliri		273,00 Tl.
Bir seferin zararı		2 364,90 Tl.
Gelirin gidere oranı	%	10.34
Bir seferin direkt gideri		1 268,22 Tl.
Bir seferin geliri		273,00 Tl.
Bir seferin zararı		995,22 Tl.
Gelirin gidere oranı	%	21.52

Görüleceği üzere seferin geliri direkt giderlerin bile ancak yüzde 21.52 sini karşılıyabilmektedir. Kastamonu, Zonguldak, Aydın, Akhisar, Çanakkale, Kars hatları, gelir oranı Ağrı'dan daha yüksek olmasına rağmen direkt giderlerini karşılamadığı için kapatılmıştır.

Bu durum karşısında şimdilik Ağrı'ya uçak seferleri yapılmasına imkân görülmemektedir.

Bilgilerine arz ederim.

Mithat San
Ulaştırma Bakanı

3. — Mardin Milletvekili Esat Kemal Aybar'ın, 3 Ağustos 1962 günü İkinci Piyade Er Eğitim Kumandanlığı emrine er olarak sevk edilen İsmail Mungan'ın, firar etmiş olup olmadığına dair soru önergesi ve Millî Savunma Bakanı Hasan Dinçer'in yazılı cevabı (7/695)

Millet Meclisi Başkanlığına

Millî Savunma Bakanlığı Kanunlar Şubesinin 6 Ocak 1965 gün ve 1996 - 65 sayılı yazılarına bağlı yazılı soru önergemizin cevabını havi evraktan 3 Ağustos 1962 günü İkinci Piyade Er Eğitim Tugay Kumandanlığı emrine er olarak sevk edildiği bildirilen İsmail Mungan'ın bu Birlik emrinde Askerlik hizmetini ifa ederken firar edip etmediği ve firar etmiş ise firar suçu hakkında ne gibi bir işlem yapıldığı ve karara bağlanıp bağlanmadığı ve sonucun yazılı olarak Millî Savunma Bakanı tarafından bildirilmesine müsaadelerinizi rica ederim.

Mardin Milletvekili
Esat Kemal Aybay

T. C.
Millî Savunma Bakanlığı 27 . 4 . 1965
Müsteşarlığı
Ankara
Kanun: 1996 - 65

Konu: Yazılı soru önergesi.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: Millet Meclisi Başkanlığının 18 . 3 . 1965 tarih ve 7/695 - 10815/62089 sayılı yazıları.

Mardin Milletvekili Esat Kemal Aybar'ın, Bakanlığımız tarafından cevaplandırılmasını istediği, Mardin Avukatlarından İsmail Mungan'ın askerlik hizmeti ile ilgili yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmuştur.

Arz ederim.

Hasan Dinçer
Millî Savunma Bakanı

İsmail Munga er olarak 2 nci Piyade Tugay Komutanlığı emrine sevkini mütaakıp 17 Eylül 1962 de ve 29 Eylül 1962 de olmak üzere iki defa firar etmiştir.

İsmail Munga hakkındaki firar suçlarından ötürü, bu suçlar 218 sayılı Af Kanununun şümulüne girdiğinden bir takibat yapılmamıştır.

Arz ederim.

4. — Bitlis Milletvekili Nafiz Giray'ın, Bitlis ili ve ilçelerinde, 1965 yılı içinde yapılacak ve onarılacak yollara dair soru önergesi ve Bayındırlık Bakanı Orhan Alp'ın yazılı cevabı. (7/700)

29/3/1965

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun, Bayındırlık Bakanlığınca yazılı olarak cevaplandırılmasına dalâlet buyurulmasını rica ederim.

Saygılarımla.

Bitlis Milletvekili
Nafiz Giray

1. 1965 yılı içinde Bitlis vilâyet ve kazalarının gerek karayolları, gerek il nafıasınca açılacak ve onarılacak Devlet, il ve köy yolları han-

gileridir? Ayrı ayrı tûlleri ve ayrılmış tahsisatları ne kadardır?

T. C.
Bayındırlık Bakanlığı 3/5/1965
Hususi Kalem
Sayı : 144/592

Konu : Bitlis Milletvekili Nafiz Giray'ın yazılı sorusu.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 30/3/1965 gün ve 10903-62561-7/700 sayılı yazınız.

Bitlis ili ve ilçelerinde 1965 yılı içinde yapılacak ve onarılacak yollara dair Bitlis Milletvekili Nafiz Giray tarafından verilen yazılı soru önergesinde ele alınan konulardan Bakanlığımızı ilgilendirenlerine ait cevapların aşağıya dercedildiğini ve köy yollarına ait konuların Köy İşleri Bakanlığını ilgilendirdiğini arz ederim.

Orhan Alp
Bayındırlık Bakanı

		Km.	Ödenek
1.	Devlet yolları		
a)	Devam eden yol yapımı :		
	Tuğ - Gevaş	14	5.000
b)	Yeni yol onarımı :		
	Ahlat - Adilcevaz	24	100.000
2.	İl yolları		
a)	Devam eden yol yapımı :		
	Mutki - Huyut	15	200.000
b)	Yeni yol onarımı :		
	Ahlat - Muş hududu	27	100.000
	Tatvan - Nemrut Dağı	15	100.000
c)	Yeni yol yapımı :		
	Bitlis - Mutki - Huyut (Adilcevaz - Ereiş) iltisakı - Patnos hududu	57 9	150.000 100.000

5. — Zonguldak Milletvekili Mehmet Ali Pestilci'nin Zonguldak ili içinde, 1964 yılında, yapılan köprülerle 1965 yılında yapımı programa bağlanmış bulunan köprülere dair soru önergesi ve Bayındırlık Bakanı Orhan Alp'ın yazılı cevabı (7/706)

1 . 4 . 1965

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Bayındırlık Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi saygiyle rica ederim.

Zonguldak Milletvekili
Mehmet Ali Pestilci

1. Zonguldak vilâyeti içinde 1964 yılında yapımı öngörülen köprü programı nedir ve ne ölçüde tatbik yeri bulmuştur?

2. 1965 yılında Zonguldak vilâyeti içinde yapımı programa bağlanmış olan köprülerin miktarı ve isimleri nelerdir?

T. C.
Bayındırlık Bakanlığı 3 . 5 . 1965
Hususi Kalem
Sayı : 144/591

Konu : Zonguldak Milletvekili Mehmet Ali Pestilci'nin yazılı sorusu.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 6 . 4 . 1965 gün ve 10969-62810-7/706 sayılı yazınız.

Zonguldak ili içinde 1964 yılında yapılan köprülerle 1965 yılında yapımı programa bağlanmış bulunan köprülere dair Zonguldak Milletvekili Mehmet Ali Pestilci tarafından verilen yazılı soru önergesinin aşağıda cevaplandırıldığını arz ederim.

O. Alp
Bayındırlık Bakanı

1. 1964 yılı köprü inşa programında Zonguldak iline dâhil her hangi bir köprünün inşası yer almamıştır.

2. 1965 yılı köprü inşa programımızda Zonguldak ili içinde bulunan isim ve yolları aşağıda yazılı köprülerin inşası yer almıştır.

Köprü adı ve uzunluğu	Köprünün üzerinde bulunacağı yol
Devlet yollarında :	
Hisarönü (40 m.)	Amasra - Kurucaşile
Kapısuyu (60 m.)	Amasra - Kurucaşile
Çambo (15 m.)	Amasra - Kurucaşile
Günüç (100 m.)	Akçakoca - Ereğli
İl yolarında :	
Karadere (30 m.)	Bartın Amasra Ayrı. Arıt
Arıt (30 m.)	Bartın Amasra Ayrı. Arıt
Dereköy (20 m.)	Çaycuma - Filyos
Kırıklıoğlu (30 m.)	Karabük - Yenice - Kırıklıoğlu.

Ege Üniversitesi adiyle bir üniversite kurulması hakkındaki 6595 sayılı Kanunun geçici 4 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısına verilen oyların sonucu

(Kabul edilmiştir.)

Üye sayısı :	450
Oy verenler :	275
Kabul edenler :	269
Reddedenler :	1
Çekinserler :	5
Oya katılmıyanlar :	162
Açık üyelikler :	13

[Kabul edenler]

ADANA
Hasan Aksay
Yusuf Aktimur
Ali Bozdoğanoğlu
Mehmet Geçioğlu
Ahmet Karamüftüoğlu
Cavit Oral
Ahmet Savrun

ADIYAMAN
Arif Atalay
Mahmut Deniz
Ali Turanlı

AFYON KARAHİSAR
Halûk Nur Bâki
Şevki Güler
Mehmet Turgut
Asım Yılmaz
Şükrü Yüzbaşıoğlu

AMASYA
Reşat Arpacıoğlu
İsmail Sarıgöz
Nevzat Şener

ANKARA
Burhan Apaydın
Hüseyin Ataman
Nihat Berkkan
Osman Bölükbaşı
Fuat Börekçi
Bülent Ecevit
Muhlis Ete
İsmail Gence
İhsan Köknel
Emin Paksüt
Zühtü Pehlivanlı
İlyas Seçkin
Ferhat Nuri Yıldırım
Abdülhak Kemal Yörük

ANTALYA
İhsan Ataöv
Hasan Fehmi Boztepe
Ömer Eken
Nazmi Kerimoğlu
Nihat Su

ARTVİN
Nihat Ata
Sabit Osman Avcı
Saffet Eminağaoğlu

AYDIN
Orhan Apaydın
Melâhat Gedik
Mustafa Şükrü Koç
Reşat Özarda

BALIKESİR
Mithat Şükrü Çavdaroğlu
Fennî İslimyeli
Cevat Kanpulat
Ahmet İhsan Kırımlı

BİLECİK
Şadi Binay
Orhan Tuğrul

BİNGÖL
M. Sıddık Aydar

BİTLİS
Nafiz Giray

BOLU
Zeki Baltacıoğlu
Ahmet Çakmak
Turgut Çulha
Kâmil İnal

BURDUR
Fethi Çelikbaş
Mehmet Özbey
Nadir Yavuzkan

BURSA
Hikmet Akalın
Edip Rüştü Akyürek
Sadrettin Çanga
Ekrem Paksoy
Sevdet Perin
Mustafa Tayyar
Ahmet Türkel
Ziya Uğur
İsmail Yılmaz
Baha Cemal Zağra

ÇANAKKALE
Ahmet Nihat Akay
Süreyya Endik
Şefik İnan
Refet Sezgin

ÇANKIRI
Kâzım Arar
Rahmi İnceler
Şaban Keskin

ÇORUM
Muzaffer Dündar
Abdurrahman Güler
Faruk Küreli
İhsan Tombuş

DENİZLİ
İbrahim Kocatürk
Hüdai Oral
Remzi Şenel

DİYARBAKIR
Adnan Aral
Şehmus Arslan
Hilmi Güldoğan
Recai İskenderoğlu
Vefik Pirinççioğlu

EDİRNE
Talât Asal
İlhami Ertem
Fahir Giritlioğlu
Nazmi Özoğul

ELÂZIĞ
Naci Güray
Hürrem Müftügil

ERZİNCAN
Hüsamettin Atabeyli
Zeynel Gündoğdu
Sadık Perinçek

ERZURUM
Turhan Bilgin
Cevat Dursunoğlu
Gıyasettin Karaca
Şerafettin Konuray
Adnan Şenyurt

ESKİŞEHİR
Aziz Zeytinoğlu

GAZİANTEP
Osman Orhan Bilen
Ali İhsan Göğüş
Kudret Mavitan

GİRESUN
Mustafa Kemal Çilesiz
Nizamettin Erkmen
İbrahim Etem Kılıçoğlu
Ali Köymen

GÜMÜŞANE
Halis Bayramoğlu

Necmeddin Küçüker
Sabahattin Savacı

HAKKARİ

Ahmet Zeydan

HATAY

Ali Muhsin Bereketoğlu

İÇEL

Celâl Kılıç

İSPARTA

Ali İhsan Balım
Lokman Başaran
Sadettin Bilgiç

İSTANBUL

İbrahim Abak
Ziya Altınoğlu
Ferruh Bozbeyli
Nurettin Bulak
Ratip Tahir Burak
Ömer Zekâi Dorman
Saadet Evren
Fahrettin Kerim Gökay
Muhiddin Güven
Ali Coşkun Kırca
Şahabettin Orhon
Naci Öktem
Vahyi Özarar
İlhami Sancar
Selim Sarper
İsmail Hakkı Tekinel
Hüsamettin Tiyanşan
Reşit Ülker

İZMİR

Osman Sabri Adal
Şükrü Akkan
Mehmet Ali Aytaş
Muzaffer Döşemeci
Arif Ertunga
İhsan Gürsan
Saim Kaygan
Nihad Kürşad
Şinasi Osma
Lebit Yurdoğlu

KARS

Necmettin Akan
Lâtif Aküzüm
Kemal Güven
Kemal Kaya
Rıza Yalçın

KASTAMONU

İhsan Şeref Dura
Sabri Keskin
Osman Zeki Oktay
İsmail Hakkı Yılanlıoğlu

KAYSERİ

Abdülhalim Aras
Mehmet Göker
Hüsamettin Gümüşpala
Vedat Âli Özkan
Mehmet Sağlam
Mehmet Yüceler

KIRKLARELİ

Abdurrahman Altuğ
Fikret Filiz
Hasan Tahsin Uzun

KIRŞEHİR

Memduh Erdemir

KOCAELİ

Şahabettin Bilgisu
Nihat Erim
Hâldan Kısayol

KONYA

Selçuk Aytan
İrfan Baran
Ahmet Gürkan
İhsan Kabadayı
Kâdircan Kaflı
Ömer Kart
Mekki Keskin
Faruk Sükan
Vefa Tanır
Cahit Yılmaz

KÜTAHYA

Ahmet Bozbay
Rauf Kıray
Sezai Sarpaşar
Sadrettin Toshi

MALATYA

E. Avni Akşit
Mehmet Delikaya

MANİSA

Neriman Ağaoğlu
Süleyman Çağlar
Şevket Raşit Hatipoğlu
Nusret Köklü
Hilmi Okçu
Yakup Yakut
Nahit Yenişehirlioğlu

MARAŞ

Kemal Bağcıoğlu
Kemali Bayazıt
Ali Hüdayioğlu
Enver Kaplan
Adnan Karaküçük

MARDİN

Mehmet Ali Arıkan
Seyfi Güneştan
Talât Oğuz

MUĞLA

Adnan Akarca
Hilmi Baydur
Cevdet Oskay
Turan Şahin
İlhan Tekinalp

MUŞ

Sami Öztürk

NEVŞEHİR

Halit Fikret Aka
Ramazan Demirsoy
Ali Baran Numanoğlu

NİĞDE

Mehmet Altınsoy
Asım Eren
Haydar Özalp
Ruhi Sover
Oğuzdemir Tüzün

ORDU

Yusuf İzzettin Ağaoğlu
Refet Aksoy
Ata Bodur
Ferda Güley
Orhan Naim Hazinedar
Arif Hikmet Onat

RİZE

Erol Yılmaz Akçal
Arif Hikmet Güner
Cevat Yalçın

SAKARYA

Burhan Akdağ
Ekrem Alican
Muslihittin Gürer
Hami Tezkan
Yusuf Ulusoy

SAMSUN

Ali Fuat Alişan
Mehmet Başaran
Fevzi Ceylan
Kâmran Evliyaoğlu
Fevzi Geveci
Hâmit Kiper
Osman Şahinoğlu

SİİRT

Cevdet Aydın
Hayrettin Özgen

SİNOP

Mahmut Alicanoğlu
Mustafa Kaplan

SİVAS

Rahmi Çeltekli
İbrahim Göker
Rahmi Günay
Güner Sarısözen
Reşat Turhan

TEKİRDAĞ

Turhan Kut
Fethi Mahramlı

TOKAT

Mehmet Kazova
Zeyyat Kocamemi
Reşit Önder

TRABZON

Ali Şakir Ağanoğlu
Ekrem Dikmen
Selâhattin Güven
Ali Rıza Uzuner
Zeki Yağmurdereli

TUNCELİ

Vahap Kışoğlu

URFA

Atalay Akan
Kadri Eroğan
Bekir Sami Karahanlı
Celâl Öncel

UŞAK

Ali Rıza Akbıyıkoğlu
İbrahim Bulanalp

VAN

Şükrü Kösereisoğlu

YOZGAT

İsmet Kapısız
Turgut Nizamoğlu

ZONGULDAK

Ahmet Fuat Ak
Kenan Esengin
Ramiz Karakaşoğlu
Sadık Tekin Müftüoğlu
Yusuf Ziya Yücebilgin

[Reddeden]

TOKAT
H. Ali Dizman

[Çekinserler]

BİTLİS
Müştak Okumuş

ESKİŞEHİR
İbrahim Cemalcılar

GİRESUN
Ali Cüceoğlu

MARAŞ
Hasan Fehmi Evliya

VAN
İhsan Bedirhanoğlu

[Oya katılmıyanlar]

ADANA
Kasım Gülek
Melih Kemal Küçüktepepınar
Kemal Sarıibrahimoğlu
İbrahim Tekin
Ahmet Topaloğlu (B.)

ADIYAMAN
Mehmet Özbey

AFYON KARAHİSAR
Veli Başaran
Hasan Dinçer (B.)

AĞRI
Nevzat Güngör (İ.)
Kerem Özcan (İ.)
Rıza Polat

AMASYA
Mustafa Kemal Karan

ANKARA
İsmail Rüştü Aksal
Raif Aybar
Mustafa Kemal Erkovan
İbrahim Sıtkı Hatipoğlu
İbrahim İmirzalıoğlu
Mehdi Mıhçıoğlu (İ.)
Ahmet Üstün

ANTALYA
Etem Ağva
Rafet Eker

AYDIN
Hilmi Aydınçer
Nedim Müren (İ.)
İsmet Sezgin

BALIKESİR
Cihat Bilgehan (B.)
Ahmet Aydın Bolak
Kaya Bulut
Gökhan Evliyaoğlu
Süreyya Koç
Mehmet Tiritoğlu (İ.)
Cihat Turgut

BİNGÖL
Halit Rıza Ünal

BOLU
Kemal Demir
Fuat Ümit

BURSA
İbrahim Öktem

ÇANAKKALE
Burhat Arat (İ.)

ÇANKIRI
Nurettin Ok (Bşk. V.)

ÇORUM
Nuri Ahıskalıoğlu
Hilmi İncesulu
Necmi Ökten

DENİZLİ
Sinan Bosna
Mehmet Çobanoğlu
İsmail Ertan
Âtıf Şohoğlu

DİYARBAKIR
Yusuf Azizoğlu (İ.)
Alp Doğan Şen

EDİRNE
Süleyman Bilgen (İ. Ü.)

ELÂZIĞ
Nurettin Ardıçoğlu
Ömer Faruk Sanaç
Kemal Satır

ERZİNCAN
Naci Yıldırım

ERZURUM
Ertuğrul Akça
Nihat Diler
Tahsin Telli

ESKİŞEHİR
Şevket Asbuzoğlu
Ertuğrul Gazi Sakarya
Seyfi Öztürk (B.)
Celâlettin Uzer

GAZİANTEP
Muzaffer Canbolat
Hüseyin İnceoğlu (İ.)
Mithat San (B.)
Süleyman Ünlü

GİRESUN
Naim Tirali (İ.)

GÜMÜŞANE
Nureddin Özdemir

HATAY
Bahri Bahadır (İ.)
Abdullah Cilli
Ahmet Sırrı Hocaoğlu
Şekip İnal (B.)
Sâki Zorlu

İÇEL
Mazhar Arıkan
Mehmet Ali Arslan
Burhan Bozdoğan (İ.)
Yahya Dermancı
Sadık Kutlay
İhsan Önal

İSTANBUL
Cihad Baban
Suphi Baykam
Tahsin Demiray
Orhan Eyüboğlu
Hilmi Oben
Ahmet Oğuz
Oğuz Oran
Sabri Vardarlı
Abdurrahman Yazgan
Mâlik Yolaç
Zeki Zeren

İZMİR
Şeref Bakşık
Ali Naili Erdem (B.)
Ziya Hanhan
Necip Mirkelâmoğlu
Kadri Özek
Mustafa Uyar

KARS
Hasan Erdoğan
Kemal Okyay
Sırrı Öktem
Bahtiyar Vural

KASTAMONU
Avni Doğan (İ.)
Fethi Doğançay
Ali Özdikmenli

KAYSERİ
Turhan Feyzioğlu
Bahri Yazır

KIRKLARELİ
Mehmet Alâeddin Eriş

KIRŞEHİR
Ahmet Bilgin
Halil Özmen

KOCAELİ
Süreyya Sofuoğlu

KONYA
Kemal Ataman
Abdüssamet Kuzucu
Rüştü Özal
Fakih Özfakih
Fakih Özlen

Sait Sına Yücesoy

KÜTAHYA

Ali Erbek
Mehmet Kesen

MALATYA

Nurettin Akyurt
Ahmet Fırat
İsmet İnönü
Halit Ziya Özkan

MANİSA

Muammer Erten
Yakup Kadri Karaosmanoğlu
Hurrem Kubat

MARDİN

Esat Kemal Aybar
Şevki Aysan
Vahap Dizdaroğlu (İ.)

MUŞ

Sait Mutlu

ORDU

Şadi Pehlivanoğlu
Ata Topaloğlu

RİZE

Fuad Sirmen (Başkan)

SAKARYA

Nuri Bayar

SAMSUN

Nurettin Ceritoğlu
Bahri Cömert
İlyas Kılıç
Hüseyin Özalp

SİİRT

Süreyya Öner
Adil Yaşa (İ.)

SİNOP

Cemil Karahan
Haşim Tarı

SİVAS

Adil Altay
Sebati Hastaoğlu
Ahmet Kangal
Cevad Odyakmaz
Tahsin Türkay (İ.)
Mahmut Vural

TEKİRDAĞ

Hayri Mumcuoğlu
Orhan Öztrak

TOKAT

Sabahattin Baybura
Bekir Şeyhoğlu
Ali Rıza Ulusoy (İ.)

TRABZON

Nazmi Ökten
Ahmet Şener
Kâmuran Ural

TUNCELİ

Fethi Ülkü

URFA

Osman Ağan (İ.)
Kemal Badıllı
Sabri Kılıç

UŞAK

Ahmet Tahtakılıç

VAN

Müslih Görentaş (İ. Ü.)

YOZGAT

İsmail Hakkı Akdoğan (B.)
Mustafa Kepir
Celâl Sungur (İ.)
Veli Uyar

ZONGULDAK

Feyzi Fırat
Mehmet Ali Pestilci

[Açık üyelikler]

Aydın	1	Manisa	1
Erzurum	1	Muş	1
Hatay	1	Trabzon	1
İsparta	1	Zonguldak	2
İstanbul	1		
İzmir	2	Yekûn	13
Kocaeli	1		

Dışişleri Bakanlığının, yabancı memleketlerde görevli telsizcilerin ücretleri hakkındaki Kanun tasarısına verilen oyların sonucu

(Kabul edilmiştir.)

Üye sayısı	:	450
Oy verenler	:	276
Kabul edenler	:	207
Reddedenler	:	0
Çekinserler	:	6
Oya katılmıyanlar	:	161
Açık üyelikler	:	13

[Kabul edenler]

ADANA
Hasan Aksay
Yusuf Aktimur
Ali Bozdoğanoğlu
Mehmet Geçioğlu
Ahmet Karamüftüoğlu
Cavit Oral
Ahmet Savrun

ADIYAMAN
Arif Atalay
Mahmut Deniz
Ali Turanlı

AFYON KARAHİSAR
Halûk Nur Bâki
Şevki Güler
Mehmet Turgut
Asım Yılmaz
Şükrü Yüzbaşıoğlu

AMASYA
Reşat Arpacıoğlu
İsmail Sarıgöz
Nevzat Şener

ANKARA
Burhan Apaydın
Hüseyin Ataman
Nihat Berkkan
Osman Bölükbaşı
Fuat Börekçi
Bülent Ecevit
Muhlis Ete
İsmail Gence
İhsan Köknel
Emin Paksüt
Zühtü Pehlivanlı
İlyas Seçkin
Ferhat Nuri Yıldırım
Abdülhak Kemal Yörük

ANTALYA
İhsan Ataöv
Hasan Fehmi Boztepe
Ömer Eken
Nazmi Kerimoğlu
Nihat Su

ARTVİN
Nihat Ata
Sabit Osman Avcı
Saffet Eminağaoğlu

AYDIN
Orhan Apaydın
Melâhat Gedik
Mustafa Şükrü Koç
Reşat Özarda

BALIKESİR
Mithat Şükrü Çavdaroğlu
Fennî İslimyeli
Cevat Kanpulat
Ahmet İhsan Kırımlı
Cihat Turgut

BİLECİK
Şadi Binay
Orhan Tuğrul

BİNGÖL
M. Sıddık Aydar

BİTLİS
Nafiz Giray

BOLU
Zeki Baltacıoğlu
Ahmet Çakmak
Turgut Çulha
Kâmil İnal

BURDUR
Fethi Çelikbaş
Mehmet Özbey
Nadir Yavuzkan

BURSA
Hikmet Akalın
Edip Rüştü Akyürek
Sadrettin Çanga
Ekrem Paksoy
Cevdet Perin
Mustafa Tayyar
Ahmet Türkel
Ziya Uğur
İsmail Yılmaz
Baha Cemal Zağra

ÇANAKKALE
Ahmet Nihat Akay
Süreyya Endik
Şefik İnan
Refet Sezgin

ÇANKIRI
Kâzım Arar
Rahmi İneeler
Şaban Keskin

ÇORUM
Muzaffer Dündar
Abdurrahman Güler
Faruk Küreli
İhsan Tombuş

DENİZLİ
İbrahim Kocatürk
Hüdai Oral
Remzi Şenel

DİYARBAKIR
Adnan Aral
Şehmus Arslan
Hilmi Güldoğan
Recai İskenderoğlu
Vefik Pirinçcioğlu

EDİRNE
Talât Asal
Ihami Ertem
Fahir Giritlioğlu
Nazmi Özoğul

ELÂZIĞ
Naci Güray
Hürrem Müftügil
Ömer Faruk Sanaç

ERZİNCAN
Hüsamettin Atabeyli
Zeynel Gündoğdu
Sadık Perincek

ERZURUM
Turhan Bilgin
Cevat Dursunoğlu
Giyasettin Karaca
Şerafettin Konuray
Adnan Şenyurt

ESKİŞEHİR
Aziz Zeytinoğlu

GAZİANTEP
Osman Orhan Bilen
Ali İhsan Göğüş
Kudret Mavitan

GİRESUN
Mustafa Kemal Çilesiz
Nizamettin Erkmen
İbrahim Etem Kılıçoğlu
Ali Köymen

GÜMÜŞANE
Halis Bayramoğlu
Necmeddin Küçüker

Sabahattin Savacı

HAKKÂRİ

Ahmet Zeydan

HATAY

Ali Muhsin Bereketoğlu

İÇEL

Celâl Kılıç

İSPARTA

Ali İhsan Balım
Lokman Başaran
Sadettin Bilgiç

İSTANBUL

İbrahim Abak
Ziya Altınoğlu
Ferruh Bozbeyli
Nurettin Bulak
Ratip Tahir Burak
Ömer Zekâi Dorman
Saadet Evren
Fahrettin Kerim Gök
Muhiddin Güven
Ali Coşkun Kırca
Şahabettin Orhon
Naci Öktem
Vahyi Özarar
İlhami Sancar
Selim Sarper
Hüsamettin Tiyanşar
İsmail Hakkı Tekinel
Reşit Ülker

İZMİR

Osman Sabri Adal
Şükrü Akkan
Mehmet Ali Aytaş
Muzaffer Döşemeci
Arif Ertunga
İhsan Gürsan
Saim Kaygan
Nihad Kürşad
Şinasi Osma
Lebit Yurdoğlu

KARS

Necmettin Akan
Lâtif Aküzüm
Kemal Güven
Kemal Kaya
Rıza Yalçın

KASTAMONU

İhsan Şeref Dura
Sabri Keskin
Osman Zeki Oktay

KAYSERİ

Abdülhalim Aras
Mehmet Göker
Hüsamettin Gümüşpala
Vedat Âli Özkan
Mehmet Sağlam
Mehmet Yüceler

KIRKLARELİ

Abdurrahman Altuğ
Fikret Filiz
Hasan Tahsin Uzun

KIRŞEHİR

Memduh Erdemir

KOCAELİ

Şahabettin Bilgisu
Nihat Erim
Hâldan Kısayol

KONYA

Selçuk Aytan
İrfan Baran
Ahmet Gürkan
İhsan Kabadayı
Kadircan Kaflı
Ömer Kart
Mekki Keskin
Faruk Sükan
Vefa Tanır
Cahit Yılmaz

KÜTAHYA

Ahmet Bozbay
Rauf Kıray
Sezai Sarpaşar
Sadrettin Tosbi

MALATYA

İ. Avni Akşit
Mehmet Delikaya

MANİSA

Neriman Ağaoğlu
Süleyman Çağlar
Şefket Raşit Hatipoğlu
Nusret Köklü
Hilmi Okçu
Yakup Yakut
Nahit Yenişehirlioğlu

MARAŞ

Kemal Bağcıoğlu
Kemalî Bayazıt
Ali Hüdayioğlu
Enver Kaplan
Adnan Karaküçük

MARDİN

Mehmet Ali Arıkan
Seyfi Güneştan
Talât Oğuz

MUĞLA

Adnan Akarca
Hilmi Baydur
Cevdet Oskay
Turan Şahin
İlhan Tekinalp

MUŞ

Sami Öztürk

NEVŞEHİR

Halit Fikret Aka
Ramazan Demirsoy
Ali Baran Numanoğlu

NİĞDE

Mehmet Altınsoy
Asım Eren
Haydar Özalp
Ruhi Soyer
Oğuzdemir Tüzün

ORDU

Yusuf İzzettin Ağaoğlu
Refet Aksoy
Ata Bodur
Ferda Güley
Orhan Naim Hazinedar
Arif Hikmet Onat

RİZE

Erol Yılmaz Akçal
Arif Hikmet Güner
Cevat Yalçın

SAKARYA

Burhan Akdağ
Ekrem Alican
Muslihittin Gürer
Hami Tezkan
Yusuf Ulusoy

SAMSUN

Mehmet Başaran
Fevzi Ceylân
Kâmran Evliyaoğlu
Fevzi Geveci
Hâmit Kiper
Osman Şahinoğlu

SİİRT

Cevdet Aydın
Hayrettin Özgen

SİNOP

Mahmut Alicanoğlu
Mustafa Kaptan

SİVAS

Rahmi Çeltekli
İbrahim Göker
Rahmi Günay
Güner Sarısözen
Reşat Turhan

TEKİRDAĞ

Turhan Kut
Fethi Mahramlı

TOKAT

H. Ali Dizman
Mehmet Kazova
Zeyyat Kocamemi
Reşit Önder

TRABZON

Ali Şakir Ağanoğlu
Ekrem Dikmen
Selâhattin Güven
Ali Rıza Uzuner
Zeki Yağmurdereli

TUNCELİ

Vahap Kışoğlu

URFA

Atalay Akan
Kadri Eroğan
Bekir Sami Karahanlı
Celâl Öncel

UŞAK

Ali Rıza Akbıyıkoğlu
İbrahim Bulanalp

VAN

Şükrü Kösereisoğlu

YOZGAT

İsmet Kapısız
Turgut Nizamoğlu

ZONGULDAK

Ahmet Fuat Ak
Kenan Esengin
Ramiz Karakaşoğlu
Sadık Tekin Müftüoğlu
Yusuf Ziya Yücebilgin

[Çekinserler]

BİTLİS
Müştak Okumuş

ESKİŞEHİR
İbrahim Cemalcılar

GİRESUN
Ali Cüceoğlu

KASTAMONU
İsmail Hakkı Yılanlıoğlu

MARAŞ
Hasan Fehmi Evliya

VAN
İhsan Bedirhanoğlu

[Oya katılmıyanlar]

ADANA
Kasım Gülek
Melih Kemal Küçüktepepınar
Kemal Sarıibrahimoğlu
İbrahim Tekin
Ahmet Topaloğlu (B.)

ADIYAMAN
Mehmet Özbay

AFYON KARAHİSAR
Veli Başaran
Hasan Dinçer (B.)

AĞRI
Nevzat Güngör (İ.)
Kerem Özcan (İ.)
Rıza Polat

AMASYA
Mustafa Kemal Karan

ANKARA
İsmail Rüştü Aksal
Raif Aybar
Mustafa Kemal Erkovan
İbrahim Sıtkı Hatipoğlu
İbrahim İmirzalıoğlu
Mehdi Mıhçıoğlu (İ.)
Ahmet Üstün

ANTALYA
Etem Ağva
Rafet Eker

AYDIN
Hilmi Aydınçer
Nedim Müren (İ.)
İsmet Sezgin

BALIKESİR
Cihat Bilgehan (B.)
Ahmet Aydın Bolak
Kaya Bulut
Gökhan Evliyaoğlu
Süreyya Koç
Mehmet Tiritoğlu (İ.)

BİNGÖL
Halit Rıza Ünal

BOLU
Kemal Demir (İ.)
Fuat Ümit

BURSA
İbrahim Öktem

ÇANAKKALE
Burhat Arat (İ.)

ÇANKIRI
Nurettin Ok (Bşk. V.)

ÇORUM
Nuri Ahıskalıoğlu
Hilmi İncesulu
Necmi Ökten

DENİZLİ
Sinan Bosna
Mehmet Çobanoğlu
İsmail Ertan
Âtıf Şohoğlu

DİYARBAKIR
Yusuf Azizoğlu (İ.)
Alp Doğan Şen

EDİRNE
Süleyman Bilgen (İ. A.)

ELÂZIĞ
Nurettin Ardıçoğlu
Kemal Satır

ERZİNCAN
Naci Yıldırım

ERZURUM
Ertuğrul Akça
Nihat Diler
Tahsin Telli

ESKİŞEHİR
Şevket Asbuzoğlu
Ertuğrul Gazi Sakarya
Seyfi Öztürk (B.)
Celâlettin Uzer

GAZİANTEP
Muzaffer Canbolat
Hüseyin İnceoğlu (İ.)
Mithat San (B.)
Süleyman Ünlü

GİRESUN
Naim Tirali (İ.)

GÜMÜŞANE
Nureddin Özdemir

HATAY
Bahri Bahadır (İ.)
Abdullah Cilli
Ahmet Sırrı Hocaoğlu
Şekip İnal (B.)
Sâki Zorlu

İÇEL
Mazhar Arıkan
Mehmet Ali Arslan
Burhan Bozdoğan (İ.)
Yahya Dermancı
Sadık Kutlay
İhsan Önal

İSTANBUL
Cihad Baban
Suphi Baykam
Tahsin Demiray
Orhan Evüboğlu
Hilmi Oben
Ahmet Oğuz
Oğuz Oran
Sabri Vardarlı
Abdurrahman Yazgan
Malik Yolaç
Zeki Zeren

İZMİR
Şeref Bakşık
Ali Naili Erdem (B.)
Ziya Hanhan
Necip Mirkelâmoğlu
Kadri Özek
Mustafa Uyar

KARS
Hasan Erdoğan
Kemal Okyay
Sırrı Öktem
Bahtiyar Vural

KASTAMONU
Avni Doğan (İ.)
Fethi Doğançay
Ali Özdikmenli

KAYSERİ
Turhan Feyzioğlu
Bahri Yazır

KIRKLARELİ
Mehmet Alâeddin Eriş

KIRŞEHİR
Ahmet Bilgin
Halil Özmen

KOCAELİ
Süreyya Sofuoğlu

KONYA
Kemal Ataman
Abdüssamet Kuzucu
Rüştü Özal
Fakih Özfakih
Fakih Özlen
Sait Sına Yücesoy

KÜTAHYA
Ali Erbek
Mehmet Kesen

MALATYA
Nurettin Akyurt
Ahmet Fırat
İsmet İnönü
Halit Ziya Özkan

MANİSA
Muammer Erten
Yakup Kadri Karaosmanoğlu

Hurrem Kubat

MARDİN

Esat Kemal Aybar
Şevki Aysan
Vahap Dizdaroğlu (İ.)

MUŞ

Sait Mutlu

ORDU

Şadi Pehlivanoğlu
Ata Topaloğlu

RİZE

Fuad Sirmen (Başkan)

SAKARYA

Nuri Bayar

SAMSUN

Ali Fuat Alişan
Nurettin Ceritoğlu
Bahri Cömert
İlyas Kılıç
Hüseyin Özalp

SİİRT

Süreyya Öner
Adil Yaşa (İ.)

SİNOP

Cemil Karahan
Haşim Tarı

SİVAS

Adil Altay
Sebati Hastaoğlu
Ahmet Kangal
Cevad Odyakmaz
Tahsin Türkay (İ.)
Mahmut Vural

TEKİRDAĞ

Hayri Mumcuoğlu
Orhan Öztürk

TOKAT

Sabahattin Baybura
Bekir Şeyhoğlu
Ali Rıza Ulusoy (İ.)

TRABZON

Nazmi Ökten
Ahmet Şener
Kâmuran Ural

TUNCELİ

Fethi Ülkü

URFA

Osman Ağan (İ.)
Kemal Badıllı
Sabri Kılıç

UŞAK

Ahmet Tahtakılıç

VAN

Muslih Görentaş (İ. Ü.)

YOZGAT

İsmail Hakkı Akdoğan (B.)
Mustafa Kepir
Celâl Snngur (İ.)
Veli Uyar

ZONGULDAK

Fevzi Fırat
Mehmet Ali Pestilci

[Açık üyelikler]

Aydın	1	Manisa	1
Erzurum	1	Muş	1
Hatay	1	Trabzon	1
İsparta	1	Zonguldak	2
İstanbul	1		
İzmir	2	Yekûn	13
Kocaeli	1		

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti arasında Hava Ulaştırmasına dair Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısına verilen oyların sonucu

(Kabul edilmiştir.)

Üye sayısı	: 450
Oy verenler	: 276
Kabul edenler	: 271
Reddedenler	: 0
Çekinserler	: 5
Oya katılmıyanlar	: 161
Açık üyelikler	: 13

[Kabul edenler]

ADANA
Hasan Aksay
Yusuf Aktimur
Ali Bozdoğanoğlu
Mehmet Geçioğlu
Ahmet Karamüftüoğlu
Cavit Oral
Ahmet Savrun

ADIYAMAN
Arif Atalay
Mahmut Deniz
Ali Turanlı

AFYON KARAHİSAR
Halûk Nur Bâki
Şevki Güler
Mehmet Turgut
Asım Yılmaz
Şükrü Yüzbaşıoğlu

AMASYA
Reşat Arpacıoğlu
İsmail Sarıgöz
Nevzat Şener

ANKARA
Burhan Apaydın
Hüseyin Ataman
Nihat Berkkan
Osman Bölükbaşı
Fuat Börekçi
Bülent Ecevit
Muhlis Ete
İsmail Gence
İhsan Köknel
Emin Paksüt
Zühtü Pehlivanlı
İlyas Seçkin
Ferhat Nuri Yıldırım
Abdülhak Kemal Yörük

ANTALYA
İhsan Ataöv
Hasan Fehmi Boztepe
Ömer Eken
Nazmi Kerimoğlu
Nihat Su

ARTVİN
Nihat Ata
Sabit Osman Avcı
Saffet Eminağaoğlu

AYDIN
Orhan Apaydın
Melâhat Gedik
Mustafa Şükrü Koç
Reşat Özarda

BALIKESİR
Mithat Şükrü Çavdaroğlu
Fennî İslimyeli
Cevat Kanpulat
Ahmet İhsan Kırımlı

BİLECİK
Şadi Binay
Orhan Tuğrul

BİNGÖL
M. Sıddık Aydar

BİTLİS
Nafiz Giray

BOLU
Zeki Baltacıoğlu
Ahmet Çakmak
Turgut Çulha
Kâmil İnal

BURDUR
Fethi Çelikbaş
Mehmet Özbey
Nadir Yavuzkan

BURSA
Hikmet Akalın
Edip Rüştü Akyürek
Sadrettin Çanga
Ekrem Paksoy
Cevdet Perin
Mustafa Tayyar
Ahmet Türkel
Ziya Uğur
İsmail Yılmaz
Baha Cemal Zağra

ÇANAKKALE
Ahmet Nihat Akay
Süreyya Endik
Şefik İnan
Refet Sezgin

ÇANKIRI
Kâzım Arar
Rahmi İnceler
Şaban Keskin

ÇORUM
Muzaffer Dündar
Abdurrahman Güler
Faruk Küreli
İhsan Tombuş

DENİZLİ
İbrahim Kocatürk
Hüdai Oral
Remzi Şenel

DİYARBAKIR
Adnan Aral
Şehmuz Arslan
Hilmi Güldoğan
Recai İskenderoğlu
Vefik Pirinççioğlu

EDİRNE
Talât Asal
İhami Ertem
Fahir Giritlioğlu
Nazmi Özoğul

ELÂZIĞ
Naci Güray
Hürrem Müftügil
Ömer Faruk Sanaç

ERZİNCAN
Hüsamettin Atabeyli
Zeynel Gündoğdu
Sadık Perinçek

ERZURUM
Turhan Bilgin
Cevat Dursunoğlu
Gıyasettin Karaca
Şerafettin Konuray
Adnan Şenyurt

ESKİŞEHİR
Aziz Zeytinoğlu

GAZİANTEP
Osman Orhan Bilen
Ali İhsan Göğüş
Kudret Mavitan

GİRESUN
Mustafa Kemal Çilesiz
Nizamettin Erkmen

İbrahim Etem Kılıçoğlu
Ali Köymen

GÜMÜŞANE

Halis Bayramoğlu
Necmeddin Küçüker
Sabahattin Savacı

HAKKÂRİ

Ahmet Zeydan

HATAY

Ali Muhsin Bereketoğlu

İÇEL

Celâl Kılıç

İSPARTA

Ali İhsan Balım
Lokman Başaran
Sadettin Bilgiç

İSTANBUL

İbrahim Abak
Ziya Altınoğlu
Ferruh Bozbeyli
Nurettin Bulak
Ratip Tahir Burak
Ömer Zekâi Dorman
Saadet Evren
Fahrettin Kerim Gökay
Muhiddin Güven
Ali Coşku Kırca
Şahabettin Orhon
Naci Öktem
Vahyi Özarar
İlhami Sancar
Selim Sarper
İsmail Hakkı Tekinel
Hüsamettin Tiyanşan
Reşit Ülker

İZMİR

Osman Sabri Adal
Şükrü Akkan
Mehmet Ali Aytaş
Muzaffer Döşemeci
Arif Ertunga
İhsan Gürsan
Saim Kaygan
Nihad Kürşad
Şinasi Osma
Lebit Yurdoğlu

KARS

Necmettin Akan
Lâtif Aküzüm
Kemal Güven
Kemal Kaya
Rıza Yalçın

KASTAMONU

İhsan Şeref Dura
Sabri Keskin
Osman Zeki Oktay
İsmail Hakkı Yılanlıoğlu

KAYSERİ

Abdülhalim Aras
Mehmet Göker
Hüsamettin Gümüşpala
Vedat Âli Özkan
Mehmet Sağlam
Mehmet Yüceler

KIRKLARELİ

Abdurrahman Altuğ
Fikret Filiz
Hasan Tahsin Uzun

KIRŞEHİR

Memduh Erdemir

KOCAELİ

Şahabettin Bilgisu
Nihat Erim
Hâldan Kısayol

KONYA

Selçuk Aytan
İrfan Baran
Ahmet Gürkan
İhsan Kabadayı
Kadircan Kaflı
Ömer Kart
Mekki Keskin
Faruk Sükan
Vefa Tanır
Cahit Yılmaz

KÜTAHYA

Ahmet Bozbay
Rauf Kıray
Sezai Sarpaşar
Sadrettin Tosbi

MALATYA

H. Avni Akşit
Mehmet Delikaya

MANİSA

Neriman Ağaoğlu
Süleyman Çağlar
Şevket Raşit Hatiboğlu
Nusret Köklü
Hilmi Okçu
Yakup Yakut
Nahit Yenişehirlioğlu

MARAŞ

Kemal Bağcıoğlu
Kemalî Bayazıt
Ali Hüdayioğlu
Enver Kaplan
Adnan Karaküçük

MARDİN

Mehmet Ali Arıkan
Seyfi Güneştan
Talât Oğuz

MUĞLA

Adnan Akarca
Hilmi Baydur
Cevdet Oskay
Turan Şahin
İlhan Tekinalp

MUŞ

Sami Öztürk

NEVŞEHİR

Halit Fikret Aka
Ramazan Demirsoy
Ali Baran Numanoğlu

NİĞDE

Mehmet Altınsoy
Asım Eren
Haydar Özalp
Ruhi Soyer
Oğuzdemir Tüzün

ORDU

Yusuf İzzettin Ağaoğlu
Refet Aksoy
Ata Bodur
Ferda Güley
Orhan Naim Hazinedar
Arif Hikmet Onat

RİZE

Erol Yılmaz Akçal
Arif Hikmet Güner
Cevat Yalçın

SAKARYA

Burhan Akdağ
Ekrem Alican
Muslihittin Gürer
Hami Tezkan
Yusuf Ulusoy

SAMSUN

Ali Fuat Alişan
Mehmet Başaran
Fevzi Ceylân
Kâmran Evliyaoğlu
Fevzi Geveci
Hâmit Kiper
Osman Şahinoğlu

SİİRT

Cevdet Aydın
Hayrettin Özgen

SİNOP

Mahmut Alicanoğlu
Mustafa Kaptan

SİVAS

Rahmi Çeltekli
İbrahim Göker
Rahmi Günay
Güner Sarısözen
Reşat Turhan

TEKİRDAĞ

Turhan Kut
Fethi Mahramlı

TOKAT

H. Ali Dizman
Mehmet Kazova
Zeyyat Kocamemi
Reşit Önder

TRABZON

Ali Şakir Ağanoğlu
Ekrem Dikmen
Selâhattin Güven
Ali Rıza Uzuner
Yeki Yağmurdereli

TUNCELİ

Vahap Kışoğlu

URFA

Atalay Akan
Kadri Eroğan
Bekir Sami Karahanlı
Celâl Öncel

UŞAK

Ali Rıza Akbıyıkoğlu

İbrahim Bulanalp

VAN

Şükrü Kösereisoğlu

YOZGAT

İsmet Kapısız
Turgut Nizamoğlu

ZONGULDAK

Ahmet Fuat Ak
Kenan Esengin

Ramiz Karakaşoğlu
Sadık Tekin Müftüoğlu
Yusuf Ziya Yücebilgin

[Çekinserler]

BİTLİS

Müştak Okumuş

ESKİŞEHİR

İbrahim Cemalcılar

GİRESUN

Ali Cüceoğlu

MARAŞ

Hasan Fehmi Evliya

VAN

İhsan Bedirhanoğlu

[Oya katılmıyanlar]

ADANA

Kasım Gülek
Melih Kemal Küçüktepepınar
Kemal Sarıibrahimoğlu
İbrahim Tekin
Ahmet Topaloğlu (B.)

ADIYAMAN

Mehmet Özbay

AFYON KARAHİSAR

Veli Başaran
Hasan Dinçer (B.)

AĞRI

Nevzat Güngör (İ.)
Kerem Özcan (İ.)
Rıza Polat

AMASYA

Mustafa Kemal Karan

ANKARA

İsmail Rüştü Aksal
Rayif Aybar
Mustafa Kemal Erkovan
İbrahim Sıtkı Hatipoğlu
İbrahim İmirzalıoğlu
Mehdi Mıhçıoğlu (İ.)
Ahmet Üstün

ANTALYA

Etem Ağva
Rafet Eker

AYDIN

Hilmi Aydınçer
Nedim Müren (İ.)
İsmet Sezgin

BALIKESİR

Cihat Bilgehan
Ahmet Aydın Bolak
Kaya Bulut
Gökhan Evliyaoğlu
Süreyya Koç
Mehmet Tiritoğlu (İ.)
Cihat Turgut

BİNGÖL

Halit Rıza Ünal

BOLU

Kemal Demir (İ.)
Fuat Ümit

BURSA

İbrahim Ökteme

ÇANAKKALE

Burhan Arat (İ.)

ÇANKIRI

Nurettin Ok (Bşk. V.)

ÇORUM

Nuri Ahıskalıoğlu
Hilmi İncesulu
Necmi Ökten

DENİZLİ

Sinan Bosna
Mehmet Çobanoğlu
İsmail Ertan
Âtıf Şohoğlu

DİYARBAKIR

Yusuf Azizoğlu (İ.)
Alp Doğan Şen

EDİRNE

Süleyman Bilgen (İ.Ü.)

ELÂZIĞ

Nurettin Ardıçoğlu
Kemal Satır

ERZİNCAN

Naci Yıldırım

ERZURUM

Ertuğrul Akça
Nihat Diler
Tahsin Telli

ESKİŞEHİR

Şevket Asbuzoğlu
Ertuğrul Gazi Sakarya
Seyfi Öztürk (B.)
Celâlettin Uzer

GAZİANTEP

Muzaffer Canbolat
Hüseyin İncioğlu (İ.)
Mithat San (B.)
Süleyman Ünlü

GİRESUN

Naim Tirali (İ.)

GÜMÜŞANE

Nureddin Özdemir

HATAY

Bahri Bahadır (İ.)
Abdullah Cilli
Ahmet Sırrı Hocaoğlu
Şekip İnal (B.)
Saki Zorlu

İÇEL

Mazhar Arıkan
Mehmet Ali Arslan
Burhan Bozdoğan (İ.)
Yahya Dermancı
Sadık Kutlay
İhsan Önal

İSTANBUL

Cihad Baban
Suphi Baykam
Tahsin Demiray
Orhan Eyüboğlu
Hilmi Oben
Ahmet Oğuz
Oğuz Oran
Sabri Vardarlı
Abdurrahman Yazgan
Mâlik Yolaç
Zeki Zeren

İZMİR

Şeref Bakşık
Ali Naili Erdem (B.)
Ziya Hanhan
Necip Mirkelâmoğlu
Kadri Özek
Mustafa Uyar

KARS

Hasan Erdoğan
Kemal Okyay
Sırrı Öktem
Bahtiyar Vural

KASTAMONU

Avni Doğan (İ.)
Fethi Doğançay
Ali Özdikmenli

KAYSERİ

Turhan Feyzioğlu
Bahri Yazır

KIRKLARELİ

Mehmet Alâeddin Eriş

KIRŞEHİR

Ahmet Bilgin
Halil Özmen

KOCAELİ

Süreyya Sofuoğlu

KONYA

Kemal Ataman
Abdüssamet Kuzucu
Rüştü Özal
Fakih Özfakih
Fakih Özlen
Sait Sına Yücesoy

KÜTAHYA

Ali Erbek
Mehmet Kesen

MALATYA

Nurettin Akyurt
Ahmet Fırat

İsmet İnönü
Halit Ziya Özkan

MANİSA

Muammer Erten
Yakup Kadri Karaosmanoğlu
Hurrem Kubat

MARDİN

Esat Kemal Aybar
Şevki Aysan
Vahap Dizdaroğlu (İ.)

MUŞ

Sait Mutlu

ORDU

Şadi Pehlivanoğlu
Ata Topaloğlu

RİZE

Fuad Sirmen (Başkan)

SAKARYA

Nuri Bayar

SAMSUN

Nurettin Ceritoğlu
Bahri Cömert
İlyas Kılıç
Hüseyin Özalp

SİİRT

Süreyya Öner
Adil Yaşa (İ.)

SİNOP

Cemil Karahan
Haşim Tarı

SİVAŞ

Adil Altay
Sebati Hastaoğlu
Ahmet Kangal
Cevad Odyakmaz

Tahsin Türkay (İ.)
Mahmut Vural

TEKİRDAĞ

Hayri Mumcuoğlu
Orhan Öztrak

TOKAT

Sabahattin Baybura
Bekir Şeyhoğlu
Ali Rıza Ulusoy (İ.)

TRABZON

Nazmi Ökten
Ahmet Şener
Kâmuran Ural

TUNCELİ

Fethi Ülkü

URFA

Osman Ağan (İ.)
Kemal Badıllı
Sabri Kılıç

UŞAK

Ahmet Tahtakılıç

VAN

Müslih Görentaş (İ. Ü.)

YOZGAT

İsmail Hakkı Akdoğan (B.)
Mustafa Kepir
Celâl Sungur (İ.)
Veli Uyar

ZONGULDAK

Feyzi Fırat
Mehmet Ali Pestilci

[Açık üyelikler]

Aydın	1	Manisa	1
Erzurum	1	Muş	1
Hatay	1	Trabzon	1
İsparta	1	Zonguldak	2
İstanbul	1		
İzmir	2	Yekûn	13
Kocaeli	1		

1 . 7 . 1964 tarih ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununun 2 sayılı tablosunun V nci bölümünün 18 nci fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifine verilen oyların sonucu

(Kabul edilmiştir.)

Üye sayısı	:	450
Oy verenler	:	275
Kabul edenler	:	271
Reddedenler	:	0
Çekinserler	:	4
Oya katılmıyanlar	:	162
Açık üyelikler	:	13

[Kabul edenler]

ADANA
Hasan Aksay
Yusuf Aktimur
Ali Bozdoğanoğlu
Mehmet Geçioğlu
Ahmet Karamüftüoğlu
Cavit Oral
Ahmet Savrun

ADIYAMAN
Arif Atalay
Mahmut Deniz
Ali Turanlı

AFYON KARAHİSAR
Halûk Nur Bâki
Şevki Güler
Mehmet Turgut
Asım Yılmaz
Şükrü Yüzbaşıoğlu

AMASYA
Reşat Arpacıoğlu
İsmail Sarıgöz
Nevzat Şener

ANKARA
Burhan Apaydın
Hüseyin Ataman
Nihat Berkkan
Osman Bölükbaşı
Fuat Börekçi
Bülent Ecevit
Muhlis Ete
İsmail Gence
İhsan Köknel
Emin Paksüt
Zühtü Pehlivanlı
İlyas Seçkin
Ferhat Nuri Yıldırım
Abdülhak Kemal Yörük

ANTALYA
İhsan Ataöv
Hasan Fehmi Boztepe
Ömer Eken
Nazmi Kerimoğlu
Nihat Su

ARTVİN
Nihat Ata
Sabit Osman Avcı
Saffet Eminağaoğlu

AYDIN
Orhan Apaydın
Melâhat Gedik
Mustafa Şükrü Koç
Reşat Özarda

BALIKESİR
Mithat Şükrü Çavdaroğlu
Fennî İslimyeli
Cevat Kanpulat
Ahmet İhsan Kırımlı
Cihat Turgut

BİLECİK
Şadi Binay
Orhan Tuğrul

BİNGÖL
M. Sıddık Aydar

BİTLİS
Müştak Okumuş

BOLU
Zeki Baltacıoğlu
Ahmet Çakmak
Turgut Çulha
Kâmil İnal

BURDUR
Fethi Çelikbaş
Mehmet Özbey
Nadir Yavuzkan

BURSA
Hikmet Akalın
Edip Rüştü Akyürek
Sadrettin Çanga
Ekrem Paksoy
Cevdet Perin
Mustafa Tayyar
Ahmet Türkel
Ziya Uğur
İsmail Yılmaz
Baha Cemal Zağra

ÇANAKKALE
Ahmet Nihat Akay
Süreyya Endik
Şefik İnan
Refet Sezgin

ÇANKIRI
Kâzım Arar
Rahmi İnceler
Şaban Keskin

ÇORUM
Muzaffer Dündar
Abdurrahman Güler
Faruk Küreli
İhsan Tombuş

DENİZLİ
İbrahim Kocatürk
Hüdai Oral
Remzi Şenel

DİYARBAKIR
Adnan Aral
Şehmuz Arslan
Hilmi Güldoğan
Recai İskenderoğlu
Vefik Pirinççioğlu

EDİRNE
Talât Asal
İlhami Ertem
Fahir Giritlioğlu
Nazmi Özoğul

ELAZIĞ
Naci Güray
Hürrem Müftügil
Ömer Faruk Sanaç

ERZİNCAN
Hüsamettin Atabeyli
Zeynel Gündoğdu
Sadık Perincek

ERZURUM
Turhan Bilgin
Cevat Dursunoğlu
Gıyasettin Karaca
Şerafettin Konuray
Adnen Şenyurt

ESKİŞEHİR
Aziz Zeytinoğlu

GAZİANTEP
Osman Orhan Bilen
Ali İhsan Göğüş
Kudret Mavitan

GİRESUN
Mustafa Kemal Çilesiz
Nizamettin Erkmen
İbrahim Etem Kılıçoğlu
Ali Köymen

GÜMÜŞANE
Halis Bayramoğlu
Necmeddin Küçüker

Sabahattin Savacı

HAKKÂRİ

Ahmet Zeydan

HATAY

Ali Muhsin Bereketoğlu

İÇEL

Celâl Kılıç

İSPARTA

Ali İhsan Balım
Lokman Başaran
Sadettin Bilgiç

İSTANBUL

İbrahim Abak
Ziya Altınoğlu
Ferruh Bozbeyli
Nurettin Bulak
Ratip Tahir Burak
ÖmerzZekâi Dorman
Saadet Evren
Fehrettin Kerim Gökay
Muhiddin Güven
Ali Coşkun Kırca
Şahabettin Orhon
Naci Öktem
Vahyi Özarar
İlhami Sancar
Selim Sarper
İsmail Hakkı Tekinel
Hüsamettin Tiyanşan
Reşit Ülker

İZMİR

Osman Sabri Adal
Şükrü Akkan
Mehmet Ali Aytaş
Muzaffer Döşemeci
Arif Ertunga
İhsan Gürsan
Saim Kaygan
Nihad Kürşad
Şinasi Osma
Lebit Yurdoğlu

KARS

Necmettin Akan
Lâtif Aküzüm
Kemal Güven
Kemal Kaya
Rıza Yalçın

KASTAMONU

İhsan Şeref Dura
Sabri Keskin
Osman Zeki Oktay
İsmail Hakkı Yılanlıoğlu

KAYSERİ

Abdülhalim Aras
Mehmet Göker
Hüsamettin Gümüşpala
Vedat Âli Özkan
Mehmet Sağlam
Mehmet Yüceler

KIRKLARELİ

Abdurrahman Altuğ
Fikret Filiz
Hasan Tahsin Uzun

KIRŞEHİR

Memduh Erdemir

KOCAELİ

Şahabettin Bilgisu
Nihat Erim
Hâldan Kısayol

KONYA

Selçuk Aytaa
İrfan Baran
Ahmet Gürkan
İhsan Kabadayı
Kadircan Kaflı
Ömer Kart
Mekki Keskin
Faruk Sükan
Vefa Tanır
Cahit Yılmaz

KÜTAHYA

Ahmet Bozbay
Rauf Kıray
Sezai Sarpaşar
Sadrettin Tosbi

MALATYA

H. Avni Akşit
Mehmet Delikaya

MANİSA

Neriman Ağaoğlu
Süleyman Çağlar
Şevket Raşit Hatipoğlu
Nusret Köklü
Hilmi Okçu
Yakup Yakut
Nahit Yenişehirlioğlu

MARAŞ

Kemal Bağcıoğlu
Kemalî Bayazıt
Ali Hüdayioğlu
Enver Kaplan
Adnan Karaküçük

MARDİN

Mehmet Ali Arıkan
Seyfi Güneştan
Talât Oğuz

MUĞLA

Adnan Akarca
Hilmi Baydur
Cevdet Oskay
Turan Şahin
İhsan Tekinalp

MUŞ

Sami Öztürk

NEVŞEHİR

Halit Fikret Aka
Ramazan Demirsoy
Ali Baran Numanoğlu

NİĞDE

Mehmet Altınsoy
Asım Eren
Haydar Özalp
Ruhi Soyer
Oğuzdemir Tüzün

ORDU

Yusuf İzzettin Ağaoğlu
Refet Aksoy
Ata Bodur
Ferda Güley
Orhan Naim Hazinedar
Arif Hikmet Onat

RİZE

Erol Yılmaz Akçal
Arif Hikmet Güner
Cevat Yalçın

SAKARYA

Burhan Akdağ
Ekrem Alican
Muslihittin Gürer
Hami Tezkan
Yusuf Ulusoy

SAMSUN

Mehmet Başaran
Fevzi Ceylân
Kâmran Evliyaoğlu
Fevzi Geveci
Hamit Kipeî
Osman Şahinoğlu

SİİRT

Cevdet Aydın
Hayrettin Özgen

SİNOP

Mahmut Alicanoğlu
Mustafa Kaptan

SİVAS

Rahmi Çeltekli
İbrahim Göker
Rahmi Günay
Güner Sarısözen
Reşat Turhan

TEKİRDAĞ

Turhan Kut
Fethi Mahramlı

TOKAT

H. Ali Dizman
Mehmet Kazova
Zeyyat Kocamemi
Reşit Önder

TRABZON

Ali Şakir Ağanoğlu
Ekrem Dikmen
Selâhattin Güven
Ali Rıza Uzuner
Zeki Yağmurdereli

URFA

Atalay Akan
Kadri Eroğan
Bekir Sami Karahanlı
Celâl Öncel

UŞAK

Ali Rıza Akbıyıkoğlu
İbrahim Bulanalp

VAN

İhsan Bedirhanoğlu
Şükrü Kösereisoğlu

YOZGAT

İsmet Kapısız
Turgut Nizamoğlu

ZONGULDAK

Ahmet Fuat Ak
Kenan Esengin
Ramiz Karakaşoğlu
Sadık Tekin Müftüoğlu
Yusuf Ziya Yücebilgin

[Çekinserler]

BİTLİS
Nafiz Giray

ESKİŞEHİR
İbrahim Cemalcılar

GİRESUN
Ali Cüceoğlu

MARAŞ
Hasan Fehmi Evliya

[Oya katılmıyanlar]

ADANA
Kasım Gülek
Melih Kemal Küçüktepepınar
Kemal Sarıibrahimoğlu
İbrahim Tekin
Ahmet Topaloşlu (B.)

ADIYAMAN
Mehmet Özbay

AFYON KARAHİSAR
Veli Başaran
Hasan Dinçer (B.)

AĞRI
Nevzat Güngör (İ.)
Kerem Özcan (İ.)
Rıza Polat

AMASYA
Mustafa Kemal Karal

ANKARA
İsmail Rüştü Aksal
Raif Aybar
Mustafa Kemal Erkovan
İbrahim Sıtkı Hatipoğlu
İbrahim İmirzalıoğlu
Mehdi Mıhçıoğlu (İ.)
Ahmet Üstün

ANTALYA
Etem Ağva
Rafet Eker

AYDIN
Hilmi Aydınçer
Nedim Müren (İ.)
İsmet Sezgin

BALIKESİR
Cihat Bilgehan
Ahmet Aydın Bolak
Kaya Bulut
Gökhan Evliyaoğlu
Süreyya Koç
Mehmet Tiritoğlu (İ.)

BİNGOL
Halit Rıza Ünal

BOLU
Kemal Demir (İ.)
Fuat Ümit

BURSA
İbrahim Öktem

ÇANAKKALE
Burhan Arat (İ.)

ÇANKIRI
Nurettin Ok (Bşk. V.)

ÇORUM
Nuri Ahıskalıoğlu
Hilmi İncesulu
Necmi Ökten

DENİZLİ
Sinan Bosna
Mehmet Çobanoğlu
İsmail Ertan
Atıf Şohoğlu

DİYARBAKIR
Yusuf Azizoğlu (İ.)
Alp Doğan Şen

EDİRNE
Süleyman Bilgen (İ. Ü.)

ELÂZIĞ
Nurettin Ardıçoğlu
Kemal Satır

ERZİNCAN
Naci Yıldırım

ERZURUM
Ertuğrul Akça
Nihat Diler
Tahsin Telli

ESKİŞEHİR
Şevket Asbuzoğlu
Ertuğrul Gazi Sakarya
Seyfi Öztürk (B.)
Celâlettin Uzer

GAZİANTEP
Muzaffer Canbolat
Hüseyin İncioğlu (İ.)
Mithat San (B.)
Süleyman Ünlü

GİRESUN
Naim Tirali (İ.)

GÜMÜŞANE
Nureddin Özdemir

HATAY
Bahri Bahadır (İ.)
Abdullah Cilli
Ahmet Sırrı Hocaoğlu
Şekip İnal (B.)
Saki Zorlu

İÇEL
Mazhar Arıkan
Mehmet Ali Arslan
Burhan Bozdoğan (İ.)
Yahya Dermancı
Sadık Kutlay
İhsan Önal

İSTANBUL
Cihad Baban
Suphi Baykam
Tahsin Demiray
Orhan Eyüboğlu
Hilmi Oben
Ahmet Oğuz
Oğuz Oran
Sabri Vardarlı
Abdurrahman Yazgan
Malik Yolaç
Zeki Zeren

İZMİR
Şeref Bakşık
Ali Naili Erdem (B.)
Ziya Hanhan
Necip Mirkelâmoğlu
Kadri Özek
Mustafa Uyar

KARS
Hasan Erdoğan
Kemal Okyay
Sırrı Öktem
Bahtiyar Vural

KASTAMONU
Avni Doğan (İ.)
Fethi Doğançay
Ali Özdikmenli

KAYSERİ
Turhan Feyzioğlu
Bahri Yazır

KIRKLARELİ
Mehmet Alâeddin Eriş

KIRŞEHİR
Ahmet Bilgin
Halil Özmen

KOCAELİ
Süreyya Sofuoğlu

KONYA
Kemal Ataman
Abdüssamet Kuzucu
Rüştü Özal
Fakih Özfakih
Fakih Özlen
Sait Sına Yücesoy

KÜTAHYA
Ali Erbek
Mehmet Kesen

MALATYA
Nurettin Akyurt
Ahmet Fırat
İsmet İnönü
Halit Ziya Özkan

MANİSA
Muammer Erten
Yakup Kadri Karaosmanoğlu
Hurrem Kubat

MARDİN
Esat Kemal Aybar
Şevki Aysan
Vahap Dizdaroğlu (İ.)

MUŞ
Sait Mutlu

ORDU
Şadi Pehlivanoğlu
Ata Topaloğlu

RİZE
Fuad Sirmen (Başkan)

SAKARYA
Nuri Bayar

SAMSUN
Ali Fuat Alişan
Nurettin Ceritoğlu
Bahri Cömert
İlyas Kılıç
Hüseyin Özalp

SİİRT
Süreyya Öner
Adil Yaşa (İ.)

SİNOP
Cemil Karahan
Haşim Tarı

SİVAS
Adil Altay
Sebati Hastaoğlu
Ahmet Kangal
Cevad Odyakmaz
Tahsin Türkay (İ.)
Mahmut Vural

TEKİRDAĞ
Hayri Mumcuoğlu
Orhan Öztrak

TOKAT
Sabahattin Baybura
Bekir Şeyhoğlu
Ali Rıza Ulusoy (İ.)

TRABZON
Nazmi Ökten
Ahmet Şener
Kâmuran Ural

TUNCELİ
Vahap Kışoğlu
Fethi Ülkü

URFA
Osman Ağan (İ.)
Kemal Badıllı
Sabri Kılıç

UŞAK
Ahmet Tahtakılıç

VAN
Muslih Görentaş (İ. Ü.)

YOZGAT
İsmail Hakkı Akdoğan
B.)
Mustafa Kepir
Celâl Sungur (İ.)
Veli Uyar

ZONGULDAK
Feyzi Fırat
Mehmet Ali Pestilci

[Açık üyelikler]

Aydın	1	Manisa	1
Erzurum	1	Muş	1
Hatay	1	Trabzon	1
İsparta	1	Zonguldak	2
İstanbul	1		
İzmir	2		
Kocaeli	1	Yekûn	13

M. Meclisi B : 101 11 . 5 . 1965 O : 1

2836 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifine verilen oyların sonucu

(Kabul edilmiştir.)

Üye sayısı :	450
Oy verenler :	272
Kabul edenler :	269
Reddedenler :	0
Çekinserler :	3
Oya katılmıyanlar :	165
Açık üyelikler :	13

[Kabul edenler]

ADANA
Hasan Aksay
Yusuf Aktimur
Ali Bozdoğanoğlu
Mehmet Geçioğlu
Ahmet Karamüftüoğlu
Cavit Oral
Ahmet Savrun

ADIYAMAN
Arif Atalay
Mahmut Deniz
Ali Turanlı

AFYON KARAHİSAR
Halûk Nur Bâki
Şevki Güler
Mehmet Turgut
Asım Yılmaz
Şükrü Yüzbaşıoğlu

AMASYA
Reşat Arpacıoğlu
İsmail Sarıgöz
Nevzat Şener

ANKARA
Burhan Apaydın
Hüseyin Ataman
Nihat Berkkan
Osman Bölükbaşı
Fuat Börekçi
Bülent Ecevit
Muhlis Ete
İsmail Gence
İhsan Köknel
Emin Paksüt
Zühtü Pehlivanlı
İlyas Seçkin
Ferhat Nuri Yıldırım
Abdülhak Kemal Yörük

ANTALYA
İhsan Ataöv
Hasan Fehmi Boztepe
Ömer Eken
Nazmi Kerimoğlu
Nihat Su

ARTVİN
Nihat Ata
Sabit Osman Avcı
Saffet Eminağaoğlu

AYDIN
Orhan Apaydın
Melâhat Gedik
Mustafa Şükrü Koç
Reşat Özarda

BALIKESİR
Mithat Şükrü Çavdaroğlu
Fennî İslimyeli
Cevat Kanpulat
Ahmet İhsan Kırımlı
Cihat Turgut

BİLECİK
Şadi Binay
Orhan Tuğrul

BİNGÖL
M. Sıddık Aydar

BİTLİS
Nafiz Giray
Müştak Okumuş

BOLU
Zeki Baltacıoğlu
Ahmet Çakmak
Turgut Çulha
Kâmil İnal

BURDUR
Fethi Çelikbaş
Mehmet Özbey
Nadir Yavuzkan

BURSA
Hikmet Akalın
Edip Rüştü Akyürek
Sadrettin Çanga
Ekrem Paksoy
Cevdet Perin
Mustafa Tayyar
Ahmet Türkel
Ziya Uğur
İsmail Yılmaz
Baha Cemal Zağra

ÇANAKKALE
Ahmet Nihat Akay
Süreyya Endik
Şefik İnan
Refet Sezgin

ÇANKIRI
Kâzım Arar
Rahmi İnceler
Şaban Keskin

ÇORUM
Muzaffer Dündar
Abdurrahman Güler
Faruk Küreli
İhsan Tombuş

DENİZLİ
İbrahim Kocatürk
Hüdai Oral
Remzi Şenel

DİYARBAKIR
Adnan Aral
Şehmus Arslan
Hilmi Güldoğan
Recai İskenderoğlu
Vefik Pirinçcioğlu

EDİRNE
Talât Asal
İlhami Ertem
Fahir Giritlioğlu
Nazmi Özoğul

ELAZIĞ
Naci Güray
Hürrem Müftügil
Ömer Faruk Sanaç

ERZİNCAN
Hüsamettin Atabeyli
Zeynel Gündoğdu
Sadık Perincek

ERZURUM
Turhan Bilgin
Cevat Dursunoğlu
Giyasettin Karaca
Şerafettin Konuray
Adnan Şenyurt

ESKİŞEHİR
Aziz Zeytinoğlu

GAZİANTEP
Osman Orhan Bilen
Ali İhsan Göğüş
Kudret Mavitan

GİRESUN
Mustafa Kemal Çilesiz
İbrahim Etem Kılıçoğlu
Ali Köymen

GÜMÜŞANE
Halis Bayramoğlu
Necmeddin Küçüker
Sabahattin Savacı

HAKKÂRİ
Ahmet Zeydan

HATAY
Ali Muhsin Bereketoğlu

İÇEL
Celâl Kılıç

İSPARTA
Ali İhsan Balım
Lokman Başaran
Sadettin Bilgiç

İSTANBUL
İbrahim Abak
Ziya Altınoğlu
Ferruh Bozbeyli
Nurettin Bulak
Ratip Tahir Burak
Ömer Zekâi Dorman
Saadet Evren
Fahrettin Kerim Gökay
Muhiddin Güven
Ali Coşkun Kırca
Şahabettin Orhon
Naci Öktem
Vahyi Özarar
İlhami Sancar
Selim Sarper
İsmail Hakkı Tekinel
Hüsamettin Tiyanşan
Reşit Ülker

İZMİR
Osman Sabri Adal
Şükrü Akkan
Mehmet Ali Aytaş
Muzaffer Döşemeci
Arif Ertunga
İhsan Gürsan
Saim Kaygan
Nihad Kürşad
Şinasi Osma
Lebit Yurdoğlu

KARS
Necmettin Akan
Latif Aküzüm
Kemal Güven
Kemal Kaya
Rıza Yalçın

KASTAMONU
İhsan Şeref Dura
Sabri Keskin
Osman Zeki Oktay
İsmail Hakkı Yılanlıoğlu

KAYSERİ
Abdülbalim Aras
Mehmet Göker
Hüsamettin Gümüşpala
Vedat Âli Özkan
Mehmet Sağlam
Mehmet Yüceler

KIRKLARELİ
Abdurrahman Altuğ
Fikret Filiz
Hasan Tahsin Uzun

KIRŞEHİR
Memduh Erdemir

KOCAELİ
Şahabettin Bilgisu
Nihat Erim
Hâldan Kısayol

KONYA
Selçuk Aytan
İrfan Baran
Ahmet Gürkan
İhsan Kabadayı
Kadircan Kaflı
Ömer Kart
Mekki Keskin
Faruk Sükan
Vefa Tanır
Cahit Yılmaz

KÜTAHYA
Ahmet Bozbay
Rauf Kıray
Sezai Sarpaşar
Sadrettin Tosbi

MALATYA
H. Avni Akşit
Mehmet Delikaya

MANİSA
Neriman Ağaoğlu
Süleyman Çağlar
Şevket Raşit Hatipoğlu
Nusret Köklü
Hilmi Okçu
Yakup Yakut
Nahit Yenişehirlioğlu

MARAŞ
Kemal Bağcıoğlu
Kemalî Bayazıt
Ali Hüdayioğlu
Enver Kaplan
Adnan Karaküçük

MARDİN
Mehmet Ali Arıkan
Seyfi Güneştan
Talât Oğuz

MUĞLA
Adnan Akarca
Hilmi Baydur
Cevdet Oskay
Turan Şahin
İlhan Tekinalp

MUŞ
Sami Öztürk

NEVŞEHİR
Halit Fikret Aka
Ramazan Demirsoy
Ali Baran Numanoğlu

NİĞDE
Mehmet Altınsoy
Asım Eren
Haydar Özalp
Ruhi Soyer
Oğuzdemir Tüzün

ORDU
Yusuf İzzettin Ağaoğlu
Refet Aksoy
Ata Bodur
Ferda Güley
Orhan Naim Hazinedar
Arif Hikmet Onat

RİZE
Erol Yılmaz Akçal
Arif Hikmet Güner
Cevat Yalçın

SAKARYA
Burhan Akdağ
Ekrem Alican
Hami Tezkan
Yusuf Ulusoy

SAMSUN
Mehmet Başaran
Fevzi Ceylân
Kâmran Evliyaoğlu
Fevzi Geveci
Hâmit Kiper
Osman Şahinoğlu

SİİRT
Cevdet Aydın
Hayrettin Özgen

SİNOP
Mahmut Alicanoğlu
Mustafa Kaptan

SİVAS
Rahmi Çeltekli
İbrahim Göker
Rahmi Güney
Güner Sarısözen
Reşat Turhan

TEKİRDAĞ
Turhan Kut
Fethi Mahramlı

TOKAT
H. Ali Dizman
Mehmet Kazova
Zeyyat Kocamemi
Reşit Önder

TRABZON
Ali Sakir Ağanoğlu
Ekrem Dikmen
Ali Rıza Uzuner
Zeki Yağmurdereli

TUNCELİ
Vahap Kısoğlu

URFA
Kadri Eroğan
Bekir Sami Karahanlı
Celâl Öncel

UŞAK
Ali Rıza Akbıyıkoğlu
İbrahim Bulanalp

VAN
İhsan Bedirhanoğlu
Şükrü Kösereisoğlu

YOZGAT
İsmet Kapısız
Turgut Nizamoğlu

ZONGULDAK
Ahmet Fuat Ak
Kenan Esengin
Ramiz Karakaşoğlu
Sadık Tekin Müftüoğlu
Yusuf Ziya Yücebilgin

[Çekinserler]

ESKİŞEHİR	GİRESUN	MARAŞ
İbrahim Cemalcılar	Ali Cüceoğlu	Hasan Fehmi Evliya

[Oya katılmıyanlar]

ADANA
Kasım Gülek
Melih Kemal Küçüktepepınar
Kemal Sarıibrahimoğlu
İbrahim Tekin
Ahmet Topaloğlu (B.)

ADIYAMAN
Mehmet Özbay

AFYON KARAHİSAR
Veli Başaran
Hasan Dinçer (B.)

AĞRI
Nevzat Güngör (İ.)
Kerem Özcan (İ.)
Rıza Polat

AMASYA
Mustafa Kemal Karan

ANKARA
İsmail Rüştü Aksal
Raif Aybar
Mustafa Kemal Erkovan
İbrahim Sıtkı Hatipoğlu
İbrahim İmirzalıoğlu
Mehdi Mıhçıoğlu (İ.)
Ahmet Üstün

ANTALYA
Etem Ağva
Rafet Eker

AYDIN
Hilmi Aydınçer
Nedim Müren (İ.)
İsmet Sezgin

BALIKESİR
Cihat Bilgehan (B.)
Ahmet Aydın Bolak
Kaya Bulut
Gökhan Evliyaoğlu
Süreyya Koç
Mehmet Tiritoğlu (İ.)

BİNGÖL
Halit Rıza Ünal

BOLU
Kemal Demir (İ.)
Fuat Ümit

BURSA
İbrahim Öktem

ÇANAKKALE
Burhan Arat (İ.)

ÇANKIRI
Nurettin Ok (Bşk. V.)

ÇORUM
Nuri Ahıskalıoğlu
Hilmi İncesulu
Necmi Ökten

DENİZLİ
Sinan Bosna
Mehmet Çobanoğlu
İsmail Ertan
Âtıf Şohoğlu

DİYARBAKIR
Yusuf Azizoğlu (İ.)
Alp Doğan Şen

EDİRNE
Süleyman Bilgen (İ. Ü.)

ELÂZIĞ
Nurettin Ardıçoğlu
Kemal Satır

ERZİNCAN
Naci Yıldırım

ERZURUM
Ertuğrul Akça
Nihat Diler
Tahsin Telli

ESKİŞEHİR
Şevket Asbuzoğlu
Ertuğrul Gazi Sakarya
Seyfi Öztürk (B.)
Celâlettin Uzer

GAZİANTEP
Muzaffer Canbolat
Hüseyin İncioğlu (İ.)
Mithat San (B.)
Süleyman Ünlü

GİRESUN
Nizamettin Erkmen
Naim Tirali (İ.)

GÜMÜŞANE
Nureddin Özdemir

HATAY
Bahri Bahadır (İ.)
Abdullah Cilli
Ahmet Sırrı Hocaoğlu
Şekip İnal (B.)
Sâki Zorlu

İÇEL
Mazhar Arıkan
Mehmet Ali Arslan
Burhan Bozdoğan (İ.)
Yahya Dermancı
Sadık Kutlay
İhsan Önal

İSTANBUL
Cihad Baban
Suphi Baykam
Tahsin Demiray
Orhan Eyüboğlu
Hilmi Oben
Ahmet Oğuz
Oğuz Oran
Sabri Vardarlı
Abdurrahman Yazgan
Malik Yolaç
Zeki Zeren

İZMİR
Şeref Bakşık
Ali Naili Erdem (B.)
Ziya Hanhan
Necip Mirkelâmoğlu
Kadri Özek
Mustafa Uyar

KARS
Hasan Erdoğan
Kemal Okyay
Sırrı Öktem
Bahtiyar Vural

KASTAMONU
Avni Doğan (İ.)
Fethi Doğançay
Ali Özdikmenli

KAYSERİ
Turhan Feyzioğlu
Bahri Yazır

KIRKLARELİ
Mehmet Alâeddin Eriş

KIRŞEHİR
Ahmet Bilgin
Halil Özmen

KOCAELİ
Süreyya Sofuoğlu

KONYA
Kemal Ataman
Abdüssamet Kuzucu
Rüştü Özal
Fakih Özfakih
Fakih Özlen
Sait Sına Yücesoy

KÜTAHYA
Ali Erbek
Mehmet Kesen

MALATYA
Nurettin Akyurt
Ahmet Fırat
İsmet İnönü
Halit Ziya Özkan

MANİSA
Muammer Erten
Yakup Kadri Karaosmanoğlu
Hurrem Kubat

MARDİN
Esat Kemal Aybar
Şevki Aysan
Vahap Dizdaroğlu (İ.)

MUŞ
Sait Mutlu

ORDU
Şadi Pehlivanoğlu

Ata Topaloğlu

RİZE

Fuad Sirmen (Başkan)

SAKARYA

Nuri Bayar
Muslihittin Gürer

SAMSUN

Ali Fuat Alişan
Nurettin Ceritoğlu
Bahri Cömert
İlyas Kılıç
Hüseyin Özalp

SİİRT

Süreyya Öner
Adil Yaşa (İ.)

SİNOP

Cemil Karahan
Haşim Tarı

SİVAS

Adil Altay
Sebati Hastaoğlu
Ahmet Kangal
Cevad Odyakmaz
Tahsin Türkay (İ.)
Mahmut Vural

TEKİRDAĞ

Hayri Mumcuoğlu
Orhan Öztrak

TOKAT

Sabahattin Baybura
Bekir Şeyhoğlu
Ali Rıza Ulusoy (İ.)

TRABZON

Selâhattin Güven
Nazmi Öktem
Ahmet Şener
Kâmuran Ural

TUNCELİ

Fethi Ülkü

URFA

Osman Ağan (İ.)
Atalay Akan
Kemal Badıllı
Sabri Kılıç

UŞAK

Ahmet Tahtakılıç

VAN

Muslih Görentaş (İ. Ü.)

YOZGAT

İsmail Hakkı Akdoğan (B.)
Mustafa Kepir
Celâl Süngur (İ.)
Veli Uyar

ZONGULDAK

Feyzi Fırat
Mehmet Ali Pestilci

[Açık üyelikler]

Aydın	1	Manisa	1
Erzurum	1	Muş	1
Hatay	1	Trabzon	1
İsparta	1	Zonguldak	2
İstanbul	1		
İzmir	2		
Kocaeli	1	Yekûn	12

150 milyon liralık madenî ufaklık para bastırılması hakkındaki 6797 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısına verilen oyların sonucu

(Kabul edilmiştir.)

Üye sayısı	:	450
Oy verenler	:	271
Kabul edenler	:	268
Reddedenler	:	0
Çekinserler	:	3
Oya katılmıyanlar	:	166
Açık üyelikler	:	13

[Kabul edenler]

ADANA
Hasan Aksay
Yusuf Aktimur
Ali Bozdoğanoğlu
Mehmet Geçioğlu
Ahmet Karamüftüoğlu
Cavit Oral
Ahmet Savrun

ADIYAMAN
Arif Atalay
Mahmut Deniz
Ali Turanlı

AFYON KARAHİSAR
Halûk Nur Bâki
Şevki Güler
Mehmet Turgut
Asım Yılmaz
Şükrü Yüzbaşıoğlu

AMASYA
Reşat Arpacıoğlu
İsmail Sarıgöz
Nevzat Şener

ANKARA
Burhan Apaydın
Hüseyin Ataman
Nihat Berkkan
Osman Bölükbaşı
Fuat Börekçi
Bülent Ecevit
Muhlis Ete
İsmail Gence
İhsan Köknel
Emin Paksüt
Zühtü Pehlivanlı
İlyas Seçkin
Ferhat Nuri Yıldırım
Abdullah Kemâl Yörük

ANTALYA
İhsan Ataöv
Hasan Fehmi Boztepe
Ömer Eken
Nazmi Kerimoğlu
Nihat Su

ARTVİN
Nihat Ata
Sabit Osman Avcı
Saffet Eminağaoğlu

AYDIN
Orhan Apaydın
Melâhat Gedik
Mustafa Şükrü Koç
Reşat Özarda

BALIKESİR
Mithat Şükrü Çavdaroğlu
Fennî İslimyeli
Cevat Kanpulat
Ahmet İhsan Kırımlı

BİLECİK
Şadi Binay
Orhan Tuğrul

BİNGÖL
M. Saddık Aydar

BİTLİS
Nafiz Giray

BOLU
Zeki Baltacıoğlu
Ahmet Çakmak
Turgut Çulha
Kâmil İnal

BURDUR
Fethi Çelikbaş
Mehmet Özbey
Nadir Yavuzkan

BURSA
Hikmet Akalın
Edip Rüştü Akyürek
Sadrettin Çanga
Ekrem Paksoy
Cevdet Perin
Mustafa Tayyar
Ahmet Türkel
Ziya Uğur
İsmail Yılmaz
Baha Cemal Zağra

ÇANAKKALE
Ahmet Nihat Akay
Süreyya Endik
Şefik İnan
Refet Sezgin

ÇANKIRI
Kâzım Arar
Rahmi İnceler
Şaban Keskin

ÇORUM
Muzaffer Dündar
Abdurrahman Güler
Faruk Küreli
İhsan Tombuş

DENİZLİ
İbrahim Kocatürk
Hüdai Oral
Remzi Şenel

DİYARBAKIR
Adnan Aral
Şehmus Arslan
Hilmi Güldoğan
Recai İskenderoğlu
Vefik Pirinçcioğlu

EDİRNE
Talât Asal
Ilhami Ertem
Fahir Giritlioğlu
Nazmi Özoğul

ELÂZIĞ
Naci Güray
Hürrem Müftügil

ERZİNCAN
Husamettin Atabeyli
Zeynel Gündoğdu
Sadık Perinçek

ERZURUM
Turhan Bilgin
Cevat Dursunoğlu
Giyasettin Karaca
Şerafettin Konuray
Adnan Şenyurt

ESKİŞEHİR
Aziz Zeytinoğlu

GAZİANTEP
Osman Orhan Bilen
Ali İhsan Göğüş
Kudret Mavitan

GİRESUN
Mustafa Kemal Çilesiz
Nizamettin Erkmen
İbrahim Etem Kılıçoğlu
Ali Köymen

GÜMÜŞANE
Halis Bayramoğlu
Necmeddin Küçüker
Sabahattin Savacı

HAKKÂRİ
Ahmet Zeydan

HATAY
Ali Muhsin Bereketoğlu

İÇEL
Celâl Kılıç

İSPARTA
Ali İhsan Balım
Lokman Başaran
Sadettin Bilgiç

İSTANBUL
İbrahim Abak
Ziya Altınoğlu
Ferruh Bozbeyli
Nurettin Bulak
Ratip Tahir Burak
Ömer Zekâi Dorman
Fahrettin Kerim Gökay
Muhiddin Güven
Ali Coşkun Kırca
Şahabettin Orhon
Naci Öktem
Vahyi Özarar
İlhami Sancar
Selim Sarper
İsmail Hakkı Tekinel
Hüsamettin Tiyanşan
Reşit Ülker

İZMİR
Osman Sabri Adalı
Şükrü Akkan
Mehmet Ali Aytaş
Muzaffer Döşemeci
Arif Ertunga
İhsan Gürsan
Saim Kaygan
Nihad Kürşad
Şinasi Osma
Lebit Yurdoğlu

KARS
Necmettin Akan
Lâtif Aküzüm
Kemal Güven
Kemal Kaya
Rıza Yalçın

KASTAMONU
İhsan Şeref Dura
Sabri Keskin
Osman Zeki Oktay
İsmail Hakkı Yılanlıoğlu

KAYSERİ
Abdülhalim Aras
Mehmet Göker
Hüsamettin Gümüşpala
Vedat Âli Özkan
Mehmet Sağlam
Mehmet Yüceler

KIRKLARELİ
Abdurrahman Altuğ
Fikret Filiz
Hasan Tahsin Uzun

KIRŞEHİR
Memduh Erdemir

KOCAELİ
Şahabettin Bilgisu
Nihat Erim
Âldan Kısayol

KONYA
Selçuk Aytan
İrfan Baran
Ahmet Gürkan
İhsan Kabadayı
Kadircan Kaflı
Ömer Kart
Mekki Keskin
Faruk Sükan
Vefa Tanır
Cahit Yılmaz

KÜTAHYA
Ahmet Bozbay
Rauf Kıray
Sezai Sarpaşar
Sadrettin Tosbi

MALATYA
H. Avni Akşit
Mehmet Delikaya

MANİSA
Neriman Ağaoğlu
Süleyman Çağlar
Şevket Raşit Hatipoğlu
Nusret Köklü
Hilmi Okçu
Yakup Yakut
Nahit Yenişehirlioğlu

MARAŞ
Kemal Bağcıoğlu
Kemalî Bayazıt
Ali Hüdayioğlu
Enver Kaplan
Adnan Karaküçük

MARDİN
Mehmet Ali Arıkan
Seyfi Güneştan
Talât Oğuz

MUĞLA
Adnan Akarca
Hilmi Baydur
Cevdet Oskay
Turan Şahin
İlhan Tekinalp

MUŞ
Sami Öztürk

NEVŞEHİR
Halit Fikret Aka
Ramazan Demirsoy
Ali Baran Numanoğlu

NİĞDE
Mehmet Altınsoy
Asım Eren
Haydar Özalp
Ruhi Soyer
Oğuzdemir Tüzün

ORDU
Yusuf İzzettin Ağaoğlu
Refet Aksoy
Ata Bodur
Ferda Güley
Orhan Naim Hazineda
Arif Hikmet Onat

RİZE
Erol Yılmaz Akçal
Arif Hikmet Güner
Cevat Yalçın

SAKARYA
Burhan Akdağ
Ekrem Alican
Muslihittin Gürer
Hami Tezkan
Yusuf Ulusoy

SAMSUN
Ali Fuat Alişan
Mehmet Başaran
Fevzi Ceylân
Kâmuran Evliyaoğlu
Fevzi Geveci
Hâmit Kiper
Osman Şahinoğlu

SİİRT
Cevdet Aydın
Hayrettin Özgen

SİNOP
Mahmut Alicanoğlu
Mustafa Kaptan

SİVAS
Rahmi Çeltekli
İbrahim Göker
Rahmi Günay
Güner Sarızözen
Reşat Turhan

TEKİRDAĞ
Turhan Kut
Fethi Mahramlı

TOKAT
H. Ali Dizman
Mehmet Kazova
Zeyyat Kocamemi
Reşit Önder

TRABZON
Ali Şakir Ağanoğlu
Ekrem Dikmen
Ali Rıza Uzuner
Zeki Yağmurdereli

TUNCELİ
Vahap Kışoğlu

URFA
Kadri Eroğan
Bekir Sami Karahanlı
Celâl Öncel

UŞAK
Ali Rıza Akbıyıkoğlu
İbrahim Bulanalp

VAN
İhsan Bedirhanoğlu
Şükrü Kösereisoğlu

YOZGAT
İsmet Kapısız
Turgut Nizamoğlu

ZONGULDAK
Ahmet Fuat Ak
Kenan Esengin
Ramiz Karakaşoğlu
Sadık Tekin Müftüoğlu
Yusuf Ziya Yücebilgin

[Çekinserler]

ESKİŞEHİR
İbrahim Cemalcılar

GİRESUN
Ali Cüceoğlu

MARAŞ
Hasan Fehmi Evliya

[Oya katılmıyanlar]

ADANA
Kasım Gülek
Melih Kemal Küçüktepepınar
Kemal Sarıibrahimoğlu
İbrahim Tekin
Ahmet Topaloğlu (B.)

ADIYAMAN
Mehmet Özbay

AFYON KARAHİSAR
Veli Paşaran
Hasan Dinçer (B.)

AĞRI
Nevzat Güngör (İ.)
Kerem Özcan (İ.)
Rıza Polat

AMASYA
Mustafa Kemal Karan

ANKARA
İsmail Rüştü Aksal
Raif Aybar
Mustafa Kemal Erkovan
İbrahim Sıtkı Hatipoğlu
İbrahim İmirzalıoğlu
Mehdi Mıhçıoğlu (İ.)
Ahmet Üstün

ANTALYA
Etem Ağva
Rafet Eker

AYDIN
Hilmi Aydınçer
Nedim Müren (İ.)
İsmet Sezgin

BALIKESİR
Cihat Bilgehan (B.)
Ahmet Aydın Bolak
Kaya Bulut
Gökhan Evliyaoğlu
Süreyya Koç
Mehmet Tiritoğlu (İ.)
Cihat Turgut

BİNGÖL
Halit Rıza Ünal

BİTLİS
Müştak Okumuş

BOLU
Kemal Demir (İ.)
Fuat Ümit

BURSA
İbrahim Öktem

ÇANAKKALE
Burhan Arat (İ.)

ÇANKIRI
Nurettin Ok (Bşk. V.)

ÇORUM
Nuri Ahıskalıoğlu
Hilmi İncesulu
Necmi Ökten

DENİZLİ
Sinan Bosna
Mehmet Çobanoğlu
İsmail Ertan
Âtıf Sohoğlu

DİYARBAKIR
Yusuf Azizoğlu (İ.)
Alp Doğan Şen

EDİRNE
Süleyman Bilgen (İ.Ü.)

ELÂZIĞ
Nurettin Ardıçoğlu
Ömer Faruk Sanaç
Kemal Satır

ERZİNCAN
Naci Yıldırım

ERZURUM
Ertuğrul Akça
Nihat Diler
Tahsin Telli

ESKİŞEHİR
Şevket Asbuzoğlu
Ertuğrul Gazi Sakarya
Sevfi Öztürk (B.)
Celâlettin Uzer

GAZİANTEP
Muzaffer Canbolat
Hüseyin İncioğlu (İ.)
Mithat San (B.)
Süleyman Ünalü

GİRESUN
Naim Tirali (İ.)

GÜMÜŞANE
Nureddin Özdemir

HATAY
Bahri Bahadır (İ.)
Abdullah Cilli
Ahmet Sırrı Hocaoğlu
Şekip İnal (B.)
Sâki Zorlu

İÇEL
Mazhar Arıkan
Mehmet Ali Arslan
Burhan Bozdoğan (İ.)
Yahya Dermancı
Sadık Kutlay
İhsan Önal

İSTANBUL
Cihad Baban
Suphi Baykam
Tahsin Demiray
Saadet Evren
Orhan Eyüboğlu
Hilmi Oben
Ahmet Oğuz
Oğuz Oran
Sabri Vardarlı
Abdurrahman Yazgan
Malik Yolaç
Zeki Zeren

İZMİR
Şeref Bakşık
Ali Naili Erdem (B.)
Ziya Hanhan
Necip Mirkelâmoğlu
Kadri Özek
Mustafa Uyar

KARS
Hasan Erdoğan
Kemal Okyay
Sırrı Öktem
Bahtiyar Vural

KASTAMONU
Avni Doğan (İ.)
Fethi Doğançay
Ali Özdikmenli

KAYSERİ
Turhan Feyzioğlu
Bahri Yazır

KIRKLARELİ
Mehmet Alâeddin Eriş

KIRŞEHİR
Ahmet Bilgin
Halil Özmen

KOCAELİ
Süreyya Sofuoğlu

KONYA
Kemal Ataman
Abdüssamet Kuzucu
Rüştü Özal
Fakih Özfakih
Fakih Özlen
Sait Sına Yücesoy

KÜTAHYA
Ali Erbek
Mehmet Kesen

MALATYA
Nurettin Akyurt
Ahmet Fırat
İsmet İnönü
Halit Ziya Özkan

MANİSA
Muammer Erten
Yakup Kadri Karaosmanoğlu
Hurrem Kubat

MARDİN
Esat Kemal Aybar
Şevki Aysan
Vahap Dizdaroğlu (İ.)

MUŞ
Sait Mutlu

ORDU
Şadi Pehlivanoğlu
Ata Topaloğlu

RİZE
Fuad Sirmen (Başkan)
SAKARYA
Nuri Bayar
SAMSUN
Nurettin Ceritoğlu
Bahri Cömert
İlyas Kılıç
Hüseyin Özalp
SİİRT
Süreyya Öner
Adil Yaşa (İ.)
SİNOP
Cemil Karahan
Haşim Tarı
SIVAS
Adil Altay
Sabati Hastaoğlu
Ahmet Kangal
Cevad Odyakmaz
Tahsin Türkay (İ.)
Mahmut Vural
TEKİRDAĞ
Hayri Mumcuoğlu
Orhan Öztrak
TOKAT
Sabahattin Baybura
Bekir Şeyhoğlu
Ali Rıza Ulusoy (İ.)
TRABZON
Selâhattin Güven
Nazmi Ökten
Ahmet Şener
Kâmuran Ural
TUNCELİ
Fethi Ülkü
URFA
Osman Ağan (İ.)
Atalay Akan
Kemal Badıllı
Sabri Kılıç
UŞAK
Ahmet Tahtakılıç
VAN
Muslih Görentaş (İ. Ü.)
YOZGAT
İsmail Hakkı Akdoğan (B.)
Mustafa Kepir
Celâl Sungur (İ.)
Veli Uyar
ZONGULDAK
Feyzi Fırat
Mehmet Ali Pestilci

[Açık üyelikler]

Aydın	1	Manisa	1
Erzurum	1	Muş	1
Hatay	1	Trabzon	1
İsparta	1	Zonguldak	2
İstanbul	1		—
İzmir	2	Yekûn	13
Kocaeli	1		

Millet Meclisi
GÜNDEMİ

101. BİRLEŞİM

11 . 5 . 1965 Salı

Saat : 15,00

I
A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞALRI

1. — Giresun Milletvekili İ. Etem Kılıçoğlu'nun, İstanbul Emniyet Teşkilâtında kaçakçılık, hırsızlık, uyuşturucu made, beyaz kadın ticareti ve bunlarla ilgili konularda inceleme yapmak üzere, Anayasanın 88 nci maddesi gereğince kurulması kabul edilen Meclis Araştırma Komisyonuna üye seçimi (10/19)

2. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Devlet Radyosunun TRT Kanunu hükümlerini ihlâl edici tarafsız radyo olmaktan çıkıcı partizan bir davranış içerisinde bulunduğu iddia ve isnatlarının gerçek olup olmadığı hususunu incelemek üzere Anayasanın 88 nci maddesi gereğince bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasına dair önergesi (10/20)

3. — Adana Milletvekili Kemal Sarıibrahimoğlu ve 2 arkadaşının, Avukatlık kanunu teklifinin İçtüzüğün 36 ncı maddesi gereğince gündeme alınmasına dair önergesi. (2/732, 4/428)

4. — Adlî Tıp Müessesesi Kanununun bâzı maddelerinde değişiklik yapılması hakkındaki kanun tasarısının gündeme alınarak diğer işlere takdimen görüşülmesine dair Adalet Komisyonu Başkanlığı tezkeresi. (1/577, 3/1182) (S. Sayısı : 738)

5. — Çanakkale Milletvekili Şefik İnan ile Çorum Milletvekili Hilmi İncesulu'nun, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten önce, 11 Ağustos 1325 (1909) tarihli Askerî Tekaüt ve İstifa Kanunu ile Memurini Mülkiye Tekaüt Kanunu ve tâdilâtı ile, 11 Haziran 1930 tarihli ve 1683 sayılı Askerî ve Mülki Tekaüt Kanunu ve tadilâtı gereğince kendilerine emekli, âdi mâlûl, vazife mâlûlü, dul ve yetim maaşı bağlanmış olanların aldıkları aylıklarının ayarlanması hakkındaki kanun teklifinin öncelik ve ivedilikle takdimen görüşülmesine dair Plân Komisyonu Başkanlığı tezkeresi. (2/599, 3/1183) (S. Sayısı : 938)

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

× 1. — Ege Üniversitesi adiyle bir üniversite kurulması hakkındaki 6595 sayılı Kanunun geçici 4 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı (1/638) (S. Sayısı : 695)

× 2. — Dışişleri Bakanlığının yabancı memleketlerde görevli telsizcilerin ücretleri hakkında kanun tasarısı (1/763) (S. Sayısı : 885)

× 3. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti arasında Hava Ulaştırmasına dair Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı (1/617) (S. Sayısı : 856)

× 4. — 1 . 7 . 1964 tarih ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununun 2 sayılı tablosunun V nci bölümünün 18 nci fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi (2/803) (S. Sayısı : 934)

× 5. — 2836 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi (2/527) (S. Sayısı : 807)

× 6. — 150 milyon liralık madenî ufaklık para bastırılması hakkında 6797 sayılı Kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı (1/651) (S. Sayısı : 725)

II
SORULAR, GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III
ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

1. — Millî Müdafaaya hiyanet suçundan müebbet hapse hükümlü Alman uyruklu Wilfried Herbrecht hakkındaki hapis cezasının

(Devamı arkada)

affı hakkında kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu (1/671) (S. Sayısı : 741) [Dağıtma tarihi : 15 . 7 . 1964]

2. — Umumi hayata müessir âfetler dolayısiyle alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlara ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve İmar ve İskân, İçişleri ve Plân komisyonlarından 5 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/706) (S. Sayısı : 865) [Dağıtma tarihi : 23 . 2 . 1965]

3. — Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluş ve görevleri hakkındaki kanun tasarısı ile Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Ömer Lûtfi Bozcalı ve 26 arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Ahmet Yıldız ve 24 arkadaşının, Konya Milletvekili İhsan Kabadayı ve 10 arkadaşının ve Erzurum Milletvekili Tahsin Telli'nin, Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluş ve görevleri hakkında kanun teklifleri ve Geçici Komisyon raporu. (1/670, 2/101, 2/105, 2/146, 2/643) (S. Sayısı : 831) [Dağıtma tarihi : 17 . 2 . 1865]

4. — İstanbul Milletvekili İsmail Hakkı Tekinel ve 166 arkadaşının, Yargıtay kanunu teklifi ve Adalet ve Plân komisyonları raporları (2/676) (S. Sayısı : 933) [Dağıtma tarihi : 1 . 4 . 1965]

5. — Millet Meclisi İdare Âmirlerinin Sayıştay kanunu teklifi ve Anayasa Komisyonu raporu (2/532) (S. Sayısı : 706 ve ekleri) [Dağıtma tarihi : 8 . 5 . 1965]

6. — Ordu Milletvekili Ferda Güley ve Edirne Milletvekili Nazmi Özoğul'un, 657 sayılı Harita Müdürü Umumiyesi Kanununun 8 nci maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna 3 ncü bir geçici madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Millî Savunma komisyonları raporları (2/515) (S. Sayısı : 740) [Dağıtma tarihi : 15 . 7 . 1964]

7. — Askerî Memnu Mıntakalar Kanununun birinci maddesinin (A) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/473) (S. Sayısı : 364) [Dağıtma tarihi 19 . 7 . 1963]

8. — Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Kanununun 5453 ve 6617 sayılı Kanunla değişik beşinci maddesinin birinci fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Maliye, Ticaret ve Plân komisyonları raporları (1/716) (S. Sayısı : 932) [Dağıtma tarihi : 1 . 4 . 1965]

VI

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞÜLMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞÜLMSEİ YAPILACAK İŞLER

Dönem : 1
Toplantı : 4

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 948

Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Devlet Radyosunun, TRT Kanunu hükümlerini ihlâl edici tarafsız radyo olmaktan çıkıcı partizan bir davranış içerisinde bulunduğu iddia ve isnatlarının, gerçek olup olmadığı hususunu incelemek üzere Anayasanın 88 nci maddesi gereğince, bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasına dair önergesi ve Anayasa Komisyonu raporu (10/20)

30 . 3 . 1965

Meclis Yüksek Başkanlığına

Devlet Radyosunun bilhassa yeni Hükümet kurulduktan sonra Parlâmento kürsülerinde, basın sütunlarında ve çeşitli çevrelerde TRT Kanunu hükümlerini ihlâl edici, tarafsız radyo olmaktan çıkıcı, partizan bir davranış içerisinde bulunduğu yönünde sayısız beyanlar yapılmıştır.

Türk Milletinin vergileri ile işliyen ve en hücra köşelerde dünya ve memleket meseleleri hakkında Devletinin dili olarak güven ve inanla sesini duymak arzusunu taşıyan vatandaşlar arasında bugünkü radyo hakkında şüphe, itimatsızlık ve güvensizlik duyguları artmış bulunmaktadır.

1. Türk Vatandaşına Devletinin radyosunu devletine ve Hükümetine karşı olmadığı inancını verebilmek, yapılan beyanların, iddia ve isnatların gerçek olmadığı imkânlarını sağlamak veya;

2. Şayet bu iddia ve isnatlar gerçekse en kısa zamanda suçlularını tesbit ve adalete teslim ile Devlet Radyosunu TRT Kanununun gerçek hükümlerine göre işletmek için Anayasanın 88 nci maddesine göre Meclisimizde mevcut siyasi partilerden seçilecek birer üyeden kurulu komisyon marifetiyle bir Meclis Araştırması açılması hususunun temînini saygiyle arz ve teklif ederim.

Antalya Milletvekili
İhsan Ataöv

Yüksek Başkanlığa

TRT hakkında araştırma açılmasına aidolan önergem Anayasanın 88 nci maddesinin 2 nci fıkrasına göre belli bir konuda bilgi edinmek için istenen bir Meclis araştırma önergesidir.

Önergede zikredilen suçluların tesbiti konusu Meclis Araştırma Komisyonuna mevdu bir görev olmayıp araştırma sırasında zuhur edecek yeni konularla açılabilecek bir Meclis soruşturması ihtimaline binaen zikredilmiştir.

Bu konudaki tavzihim tatminkâr bulunmadığı takdirde, önergemdeki o kısmın çıkarılarak yalnız TRT hakkında bilgi edinilmek üzere Meclis araştırmasının yapılmasını ve bu önergemin Anayasa Komisyonundaki ilk önergemle birleştirilmesini Araştırma Komisyonunda partilerin oranı nisbetinde temsili ile teşekkül ettirilmesini arz ve teklif ederim.

8 . 4 . 1965

Antalya Milletvekili
İhsan Ataöv

Anayasa Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu
Esas No.: 10/10
Karar No.: 20

7 . 5 . 1965

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisi Genel Kurulunun 1 . 4 . 1965 tarihindeki 85 nci Birleşiminde Genel Kurulca Komisyonumuza havale edilmiş olan Antalya Milletvekili Sayın İhsan Ataöv'ün TRT hakkında vermiş olduğu araştırma önergesinin Anayasaya aykırı olup olmadığı hususu Komisyonumuzun 28 . 4 . 1965 tarihli Birleşiminde incelenmiş ve aşağıdaki şekilde karara bağlanmış bulunmaktadır.

Önerge sahibi Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına vermiş olduğu 30 . 3 . 1965 tarihli önergesine (Devlet Radyosunun bilhassa yeni Hükümet kurulduktan sonra Parlâmento kürsülerinde, basın sütunlarında ve çeşitli çevrelerde TRT Kanunu hükümlerini ihlâl edici, tarafsız radyo olmaktan çıkıcı, partizan bir davranış içerisinde bulunduğu yönünde sayısız beyanlar yapıldığı) ileri sürülerek (Türk Milletinin vergileri ile işliyen ve en hücra köşelerde dünya ve memleket meseleleri hakkında Devletinin dili olarak güven ve inanla sesini duymak arzusunu taşıyan vatandaşlar arasında bugünkü radyo hakkında şüphe, itimatsızlık ve güvensizlik duyguları artmış bulunduğu) ifade olunarak (Türk vatandaşına Devletinin radyosunu Devletine ve Hükümetine karşı olmadığı inancını verebilmek, yapılan beyanların, iddia ve isnatların gerçek olmadığı imkânlarını sağlamak veya şayet bu iddia ve isnatlar gerçekse en kısa zamanda suçlularını tesbit ve adalete teslim ile Devlet Radyosunu TRT Kanununun gerçek hükümlerine göre işletmek için Anayasanın 88 nci maddesine göre Meclisimizde mevcut siyasi partilerden seçilecek birer üyeden kurulu komisyon marifetiyle bir Meclis araştırması hususunun temini) teklif edilmiş bulunmaktadır.

Bu önergenin Millet Meclisi Genel Kurulunda yapılan müzakeresi sırasında bâzı üyeler tarafından önergenin Anayasaya aykırı olduğu hususu iddia edilmiş ve fakat birleşime başkanlık yapan Başkanvekili Ferruh Bozbeyli tarafından önergenin Anayasanın 88 nci maddesine göre seçilecek bir Meclis araştırması önergesi mahiyetinde mütalâa edildiği ve önergede bahsi geçen (suçluların tesbit ve adalete teslimi) hususunun nazara alınmadığı ifade edilmiş ise de İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, Zonguldak Milletvekili Sadık Tekin Müftüoğlu ve Maraş Milletvekili Kemal Bağcıoğlu'nun önergeleri ile evvelemirde İhsan Ataöv'ün önergesinin Anayasaya aykırı olup olmadığının tesbiti ile önergenin Anayasa Komisyonuna havalesi istenmiş olduğundan bu üç önerge müştereken oylanmış ve böylece İhsan Ataöv'ün önergesi komisyonumuza Genel Kurul kararıyle gönderilmiş bulunmaktadır.

Komisyonumuz toplanıp bu meseleyi müzakere etmeden önce bahse konu önerge sahibi İhsan Ataöv tarafından Millet Meclisi Başkanlığına 8 . 4 . 1965 tarihli yazılı bir müracaat yaptığı ve bu yazının aynı tarihte T. B. M. Meclisi Kanunlar Kalemine 10920 numara ile kaydolunduğu fakat Millet Meclisi Başkanlığınca komisyonumuza resmen havale edilmediği, Komisyonumuzun sabahki oturumunda anlaşıldığından ve bu yazı da dosyada mevcudolduğundan önerge ile bu yazının birlikte müzakeresi hususu kabul edildikten sonra usuli noksanlığın ikmali için adı geçen yazının Komisyonumuza havalesinin yaptırılmasına ve toplantının aynı gün saat 16 ya bırakılmasına karar verilmiştir.

Aynı gün öğleden sonra yapılan oturum İhsan Ataöv'ün, vermiş olduğu yazının Komisyonumuza havalesinin yaptırıldığı ve böylece usuli noksanlığın ikmal edildiği anlaşılmış ve önerge ile birlikte incelenmiştir.

İhsan Ataöv'ün, önergesini ttavzih ve tadil mahiyeti taşıyan bu yazısında aynen (TRT hakkında araştırma açılmasına ait olan önergem Anayasanın 88 nci maddesinin ikinci fıkrasına göre belli bir konuda bilgi edinmek için istenen bir Meclis araştırma önergesidir.

Önergede zikredilen suçluların tesbiti konusu Meclis Araştırma komisyonuna mevdu bir görev olmayıp araştırma sırasında zuhur edecek yeni konularla açılabilecek bir Meclis soruşturması ihtimaline binaen zikredilmiştir.

Bu konudaki tavzihim tatminkâr bulunmadığı takdirde önergemdeki o kısmın çıkarılarak yalnız TRT hakkında bilgi edinilmek üzere Meclis araştırmasının yapılmasını ve bu önergenin Anayasa Komisyonundaki ilk önergemle birleştirilmesini Araştırma Komisyonunda partilerin oranı nisbetinde temsili ve teşekkül ettirilmesini arz ve teklif ederim) dediği görülmüştür.

Herhangi bir Milletvekilinin vermiş olduğu bir önergeyi herhal ve safhasında tavzih, tadil veya geri almaya hakkı olduğu aşikâr bulunduğu gibi Meclisimizin tatbikatının da bu yolda olduğu ve mer'i Anayasa ve Dahilî nizamnamede aksine bir sarahat bulunmadığı, bu sebeple önerge sahibi İhsan Ataöv'ün 30.3.1965 tarihli Meclis araştırması açılmasına dair, önergesini tavzih veya tadil edebileceği hattâ geri alabileceği kabul edilmiştir.

Anayasanın 88 nci maddesinde genel olarak T.B.M. Meclisinin denetim yolları gösterilmiş ve (soru, genel görüşme, Meclis soruşturması ve Meclis araştırması her iki Meclisin yetkilerindendir.

Meclis araştırması, belli bir konuda bilgi edinilmek için yapılan incelemeden ibarettir.) denilmiş olduğuna göre herhangi bir konuda bilgi edinilmek için Meclis araştırması istenebileceği izahtan vârestedir.

Önerge sahibi İhsan Ataöv Devlet Radyosunun tarafsız olmaktan çıkıcı, partizan bir davranış içerisinde bulunduğu yönünde basın sütunlarında ve çeşitli çevrelerde mevcut sayısız beyanları zikrederek radyonun TRT Kanunu hükümlerini ihlâl edici ve partizan bir davranış içinde bulunan yönlerinin olup olmadığı hususunda bir Meclis araştırması talebetmeğe hakkı olduğu münakaşasız kabul edilmek lâzım gelir. Nitekim mezkûr önergenin Meclis Başkanlık Divanınca itirazsız (Meclis araştırması açılması hususunu ihtiva eden) bir önerge mahiyetinde kabul edilerek Meclis gündemine (Araştırma önergesi) olarak alınmış olduğu ve okunmasını takip eden celsede Hükümet ve parti grupları sözcülerinin önergenin esasına taallûk eden hususlarda mütalâalar serdettikleri ve adı geçen önergenin Anayasanın 88 nci maddesine uygun bir araştırma önergesi olarak benimsendiği bir gerçektir. Fakat müzakerelerin sonuna doğru bilhassa sayın C.H.P. Grupu adına yapılan konuşmada Turhan Feyzioğlu'nun bu önergenin Anayasaya aykırı olduğunu iddia etmesi üzerine bir kerre de Komisyonumuzun mütalâasının alınmasına karar verildiği ve bu arada henüz komisyonumuz toplanıp meseleyi tezekkür etmeden İhsan Ataöv'ün yeni bir önerge ile ilk önergesinin maksat ve mahiyetini açıkladığı ve böylece ilk önergesinin tavzih ettiği eğer bu tavzihi tatminkâr görülmezse suçluların tesbit ve adalete teslim hususundaki kısmı önergeden çıkardığını bildirmesi ve Araştırma Komisyonunun partilerin oranı nisbetinde temsili ile teşekkül ettirilmesini sarahaten istediği dikkate alınırsa Ataöv'ün ilk önergesine yapılan itirazların muallâkta kaldığı ve böylece önergenin, Anayasaya aykırı olmak şöyle dursun tamamen uygun bulunduğu Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Yapılan müzakereler sonunda verilen Emin Paksüt'ün önergesi gereğince İhsan Ataöv'ün ikinci önergesindeki tavzihi kâfi görülmeyip itiraz konusu hususların önerge sahibince ilk önergesinden çıkarılmış olduğu kabul edilmiş ve Komisyonumuz üyelerinden Kemal Bağcıoğlu'nun vermiş olduğu önergenin kabuliyle İhsan Ataöv'ün önergesinden (suçluların tecziyesine müteallik kısmın geri alındığı ve oran hususunun tashih olunduğu, bu haliyle İhsan Ataöv'ün önergesinin bir araştırma önergesi mahiyetini taşıdığı ve Anayasaya aykırı olmadığı) kararlaştırılmıştır.

Saygı ile arz olunur.

Anayasa Komisyonu Başkanı	Başkan V. ve bu Rapor Sözcüsü	Kâtip	
Ankara	Maraş	Adıyaman	İstanbul
(Muhalifim.)	*K. Bağcıoğlu*	*A. Atalay*	(Muhalifim.)
A. K. Yörük			(Muhalefet şerhim eklidir.)
			C. Kırca

Ankara (Muhalifim.) *İ. R. Aksal*	Ankara R. Aybar İmzada bulunamadı.	Ankara (Muhalifim.) (Muhalefet şerhim ilişiktir.) *E. Paksüt*	Bolu (Muhalifim.) *Z. Baltacıoğlu*
Çorum *A. Güler*	Çorum *İ. Tombuş*	Balıkesir K. Bulut İmzada bulunamadı.	Kars (Muhalifim.) *K. Güven*
Malatya *H. A. Akşit*	Mardin (Muhalifim.) *M. A. Arıkan*	Ordu *R. Aksoy*	Samsun *A. F. Alişan*
Tekirdağ (Muhalifim.) *H. Mumcuoğlu*	Urfa (Muhalifim.) *A. Akan*	Kırşehir H. Özmen İmzada bulunamadı.	

Muhalefet şerhi

İşbu rapora muhalefet sebeplerimiz aşağıdadır :

1. Komisyon, Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün 8 Nisan 1965 tarihli yazısını dikkat nazarına almakla Millet Meclisi Genel Kurulunca kendisine verilmiş olan görevi aşmıştır.

Gerçekten Genel Kurulun 1 . 4 . 1965 tarihli 85 nci Birleşiminde Anayasa Komisyonuna verilen görev, adı geçen milletvekilinin Genel Kurulda görüşme konusu olan 30 Mart 1965 tarihli önergenin Anayasaya uygun olup olmadığı hususunda görüşünü bildirmesinden ibarettir. Genel Kurul Anayasa Komisyonuna, hakkında bilgi dahi edinmemiş olduğu 8 Nisan 1965 tarihli yazı hakkında her hangi bir görev vermiş değildi.

2. Anayasa Komisyonunun 8 Nisan 1965 tarihli yazıyı araştırma önergesi imişçesine dikkat nazarına alması, İçtüzük kurallarına tamamiyle aykırıdır.

Meclis araştırması istemine ilişkin önergeler hakkında İçtüzüğün 169 ncu maddesinin 2 nci fıkrasında Meclis soruşturmasına dair olarak yer alan hüküm kıyasen uygulanmaktadır. Bu hükme göre araştırma isteği ile verilen önerge önce Millet Meclisi Genel Kurulunun bilgisine sunulmakta ve önerge üzerindeki görüşmeler bu sunuşun yapıldığı birleşimin ertesi birleşiminde başlamaktadır.

Bu prosedürün uygulanmasında maksat, Meclis araştırması açılmasını istiyen önerge üzerinde cereyan edecek müzakerelerin, önergede yer alan hususların milletvekillerince iyice bilinerek yapılabilmesini sağlamaktır.

Böyle olunca, Meclis araştırması açılması istemine ilişkin önergeleri, kanun tasarı ve tekliflerinin maddeleri üzerinde verilen önergelerle mukayese etmeye imkân yoktur. İkinci şıkta, müzakere belli bir madde üzerinde cereyan etmekte olup o maddenin çıkartılmasını veya değiştirilmesini istiyenler bu hususlardaki önergelerini izah etmek, geri almak, değiştirmek ve yenilemek imkânına, - esasen başka önergelerle aynı maksada ulaşabileceğinden - daima sahiptirler. Meclis araştırması açılmasını istiyen önergeler ise, bir bütün teşkil eder ve Genel Kurulun bilgisine sunulduktan sonra önerge sahiplerinin isteğiyle geri alınamaz ve hiçbir suretle değiştirilemezler. Aksini kabul etmek, bu önergelerin müzakere edilmeden önce Genel Kurulun bilgisine sunulmasından güdülen maksadı tanımamak demek olur.

3. Kaldı ki yukarda söz konusu 8 Nisan 1965 tarihli yazının 30 Mart 1965 tarihli önergeyle bir arada ele alınabilmesi için, 8 Nisan 1965 tarihli yazının da taallûk ettiği 30 Mart 1965 tarihli önerge gibi Millet Meclisi Genel Kurulunun bilgisine sunulması gerekirdi. Bu işlem yapılmaksızın

8 Nisan 1965 tarihli yazının asli önerge gibi Anayasa Komisyonuna havale edilmesi mümkün olamazdı.

Gerçekten, Millet Meclisi Anayasa Komisyonu, Millet Meclisi Genel Kurulunun haberdar dahi olmadığı bu ikinci yazıyı dikkat nazarına alarak, bunun ilk önergeyi tadil etmiş olduğunu kabul etmiştir ki, Genel Kurulun gündeminde usulüne göre yer alan ve müzakere edilmekte bulunan önerge bu ikinci yazı değildir.

4. Yukardaki mütalâalar muvacehesinde, Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün Millet Meclisi Genel Kurulunda usulüne uygun olarak muamele görmekte bulunan 30 Mart 1965 tarihli önergesinin, «Suçluların tesbiti ve adalete teslimini» istiyen kısmının Anayasanın 88 nci maddesinin 2 nci fıkrasına ve - C. H. P. Grupu, Anayasanın 85 nci maddesine göre kurulacak olan Araştırma Komisyonunda kendisine kuvvet oranına göre düşen üye sayısından feragat etmiyeceğini de açıklamış bulunduğuna göre - aynı önergenin «Araştırma Komisyonunun her siyasi parti grupundan birer kişiden kurulmasına» dair olan kısmının da Anayasanın söz konusu maddesine aykırı olduğunu belirtmek zaruri idi.

5. Ayrıca, şu hususu da belirtmek isteriz ki 30 Mart 1965 tarihli önergenin, «TRT Kanununu işletmek» ten bahseden kısmı da Anayasanın 5, 6 ve 7 nci maddelerinde yer alan fonksiyonlar (kuvvetler) ayrılığı ilkesine aykırıdır. Gerçekten, kanunların yürütülmesi Anayasanın 6 ncı maddesi gereğince yasama organının değil; fakat, yürütme organının (ve TRT şıkkında da, yürütme organı içinde yer alan bu muhtar idarenin) görevidir.

Anayasa Komisyonu Başkanı	Sözcü		
Ankara	İstanbul	Ankara	Bolu
A. K. Yörük	*C. Kırca*	*E. Paksüt*	Z. Baltacıoğlu
			İmzada bulunamadı

Ankara	Kars	Mardin	Tekirdağ	Urfa
İ. R. Aksal	*K. Güven*	*M. A. Arıkan*	*H. Mumcuoğlu*	*A. Akan*